olimpian ungherea

egreta

BRÂNCOVENILOR

OLIMPIAN UNGHEREA

EGRETA BRÂNCOVENILOR

Coperta: GABRIEL BRATU

SCRISUL ROMÂNESC, CRAIOVA

1986

Avertisment
Închipuiți-vă aceste povestiri
ca pe niște aisberguri în derivă:
ceea ce vedeți la suprafața apei
nu-i decât o mică parte din ceea
ce a vrut să spună povestitorul.
Olimpian Ungherea

Un tip foarte personal

Se scriu tot felul de poveşti despre hoţi şi criminali, despre corupţie, trafic de influenţă şi delapidări, se scriu pagini frumoase şi muncite, se scrie cu inspiraţie şi cu nerv despre această lume interlopă, vorace şi periferică, se construieşte uneori o poveste palpitantă. Şi povestea asta, dragă prietene, circulă din gură în gură şi se întinde cu un spor diabolic: ai citit despre hoţul ăla prins la Vaslui? Ai auzit despre omorul din Braşov? Ştii ceva despre afacerea aia cu lapte, cică s-a scris şi la ziare, tu ai citit? Toată lumea vorbeşte despre cazul „Cutare", evenimentul este forfecat şi mărunţit până în cele mai mici amănunte, se comentează cu împătimire şi avânt, se cleveteşte cu simţ de răspundere, sunt colportate tot soiul de teorii şi versiuni, este reţinut cu precizie numele infractorului, toţi ştiu câte ceva inedit despre locul faptei, dacă se fură milioane cota de interes creşte brusc, când se povesteşte o crimă, avortonul social devine personaj public... Doreşti un test? Poftim. Cine nu-şi aminteşte de Râmaru? Şi astăzi, la atâţia ani de când a fost executat, i-a uitat careva numele? Dar despre vreunul din ofiţerii de miliţie care l-au descoperit şi prins, despre unul măcar dintre ci cine mai ştie?! Hai să fim serioşi, bătrâne, dintr-o sută de cetăţeni, luaţi la întâmplare pe stradă, pun rămăşag pe ce vrei tu, că niciunul, absolut niciunul nu mai ştie nimic. Şi aici nu-i vorba doar de memorie, nu despre memorie e vorba. Iată şi mai recent. Până mai ieri-alaltăieri, cazul „Ştefănescu" era în vogă, s-au publicat articole, ştiri, anchete, ei bine, te rog să-mi spui, insist să-mi spui tu, acum, numele unui miliţian, atât, numele unui singur miliţian din afacerea "Ştefănescu"! Păi, vezi!...

Cam aceste gânduri mi le mărturisea – nu fără o umbră de amărăciune în priviri – prietenul meu, căpitanul de miliţie Marin Manu, parcurgând împreună drumul către Calafat. Căpitanul are o „Dacie"-1100 cenuşie, sensibilă şi capricioasă, trecută zdravăn de întâile ei tinereţi, dar dacă îi cânţi în strună şi o iei cu binişorul, şi o măgulşti, toarce cuminte şi, cum-necum, te scoate la liman. A botezat-o „Lenuţa". Are multă personalitate căpitanul Marin Manu.

Plecasem din București, aveam treabă la Calafat, urma să mă întâlnesc cu cineva, să-i iau un interviu, trebuia să fac lucrul acesta repede, foarte repede, de când mă știu eu toți redactorii șefi sunt extrem de zgârcit. Cu timpul, abia am avut vreme să-l anunț pe Marin că am sosit în Craiova, că vreau să-l văd. Că trebuie să mă duc la Calafat și că… într-un sfert de oră, a sosit cu „Lenuța", ne-am îmbrățișat, ne-am privit, am vorbit, aveam ce ne povesti. Ne leagă o veche prietenie și vechi amintiri.

A doua zi, în zori, ne-am reîntâlnit în piața Unirii. Am plecat împreună. De fapt, nutream pe ascuns gândul de a subtiliza de la el un caz, o problemă, o chichiță captivantă, era dorința mea secretă și neîndeplinită până acum de a povesti un fapt de senzație din muma lui. Căpitanul nu se lăsase însă niciodată abordat din acest punct de vedere.

Și de astă dată mi-a deslușit numaidecât gândurile, m-a pipăit din priviri și mi-a ținut „lecția" de mai sus, sugerându-mi că poate n-ar fi rău să fac săpături în altă parte, adăugând apoi cu un zâmbet subțire și cu ochi dați dracului că, la urma-urmei, n-are niciun interes să-și divulge clientela, „știi, secretul profesional…", conchise el tranșant și acceleră brusc, smulgând un vaier sinistru din pieptul „Lenuței", nedeprinsă cu asemenea gesturi de tandrețe năvalnică.

Marin Manu e profesor de filosofie, adică a fost, acum e căpitan de miliție, și încă un căpitan reputat, o celebritate locală în materie. Unii zic că ar avea toate motivele să fie mulțumit, să fie fericit, să fie și el mai vesel și mai sociabil, cu toate acestea nimeni nu l-a văzut vreodată râzând în hohote, așa cum râdem fiecare de o trăsnaie, de un banc bun, de o întâmplare hazlie. Marin Manu poartă cu el mereu o tristețe calmă, un aer distant, rece și trist, nu e îndârjire și nici răutate în tristețea lui, ci mai degrabă o înțelegere, o acceptate a condiției umane aflată sub semnul tragicului. A suferit mult căpitanul, a suferit mai ales pe vremea când nu era căpitan, ci profesor de filosofic la Cluj. I-a murit nevasta într-un accident, n-a fost accident, a fost crimă, o poveste halucinantă pe care el singur a rezolvat-o, a descâlcit-o și a dus-o plocon la miliție: poftim, astea sunt probele, ăsta e asasinul, n-a fost accident, ci crimă, aplicați legea… Și a dispărut din oraș

pentru totdeauna. Şi-a părăsit catedră, a trecut munţii, s-a oprit în Bucureşti, a ajuns miliţian. Dar n-a rămas nici în Capitală. A cerut să fie trimis oriunde, în provincie, numai la Cluj nu. Şi astfel s-a stabilit într-un judeţ din... Dar parcă judeţul ne interesează pe noi? S-a recăsătorit târziu, foarte târziu, nevasta i-a născut la opt luni, copilul a murit după câteva zile, ea s-a îmbolnăvit grav, a rămas suferindă pentru tot restul zilelor, nu mai poate avea niciodată copii. Despre toate necazurile acestea, Marin Manu n-ar sufla o vorbă nimănui, e trist, îşi închide durerile în el, şi dacă cu povestesc acum câte ceva despre acest admirabil om, o fac cu sentimentul că-mi apăr prietenul în faţa celor care nu ştiu de ce nu râde niciodată în hohote Marin Manu, de ce e cam însingurat, şi tăcut, şi cu privirea veşnic împâclită de gânduri. Pentru că, atunci când nu se cunoaşte adevărul, o anumită atitudine care ţâşneşte afară poate declanşa, prin insolitul ei, cele mai ciudate şi mincinoase reacţii din partea semenilor noştri...

Încă de ieri, îi spusesem căpitanului că am treabă la Calafat, că mă duc acolo la un învăţător bătrân, pensionar, să-i iau un interviu, şi dacă nu cumva are şi el drum prin părţile alea. Şi a avut. Sau poate că, de dragul meu, şi-a făcut. Nu ştiu. Cert este că, a doua zi, ne aflăm deja cu „Lenuţa" pe drumul Calafatului...

Socoteam, poate meschin, că, în sfârşit, mă pricopsesc şi eu cu un caz, încropesc o poveste captivantă, palpitantă şi mă prezint la şeful redacţiei care se dă teribil în vânt după chestii din astea. Se poartă! Şi apoi gloria unui gazetar e atât de perisabilă...

Am tatonat terenul, am adus vorba pe departe, Marin Manu m-a simţit şi mi-a dat cu tifla, mai în glumă, mai în serios, nu însă fără picul ăla de amărăciune, strecurat colo şi colo, printre vorbele lui calme şi grele, reamintindu-mi adevăruri eterne despre muncă, recunoştinţa şi uitarea oamenilor.

Sunt ciudăţeniile noastre, ale oamenilor, reţinem mai degrabă partea întunecată a lucrurilor, a faptelor, partea lor cea mai urâtă. Vorbă lui Marin Manu: „Din această lume vorace şi periferică se construiesc, uneori, cele mai palpitante poveşti". Şi a încheiat definitiv discuţia la acest capitol. Am tăcut. Ştiam până unde pot merge pe o linie unde scrie clar: „sens interzis".

La Calafat ne-am despărţit, eu m-am dus la pensionarul meu, el la miliţie, am convenit unde şi când să ne întâlnim, am plecat fiecare cu treburile lui.

Interviul a mers repede, bătrânul era simpatic, vorbăreţ, sprinten, mi-a arătat colecţia lui de măşti populare, ne-am fotografiat împreună, ne-am luat la revedere, m-a condus până la colţul străzii.

În Calafat n-ai cum să te rătăceşti, m-am fâţâit încolo şi-ncoace, câteva minute mai târziu intram în clădirea miliţiei. Am întrebat de căpitan, Marin Manu se afla într-un birou şi asculta răbdător explicaţiile lungi, întortocheate şi cam aţoase ale unui cetăţean. Eram încă în pragul uşii, ezitam, Marin mi-a zâmbit o clipă şi mi-a făcut semn să intru. Cetăţeanul, un tip bondoc, butucănos, cu barba nerasă de câteva zile, nici nu m-a luat în seamă, vârât în cele ce relata cu toată fiinţa lui. M-am aşezat pe un scaun, mai către fereastră, lângă o măsuţă cu nişte reviste. Nu, n-am răsfoit revistele, am avut doar această intenţie, am renunţat însă numaidecât, ciulind urechea la necazurile cetăţeanului.

Era şofer pe un autocamion la întreprinderea „Vinalcool", tată a trei copii, din care unul aşezat la casa lui, aici în oraş, restul familiei se află în comună Maglavit, este un om serios şi respectat în comună, are gospodărie de se uită şi soarele cu invidie la ea, nu numai vecinii, că... precis este o pâră la mijloc... că aşa-s unii oameni, îi crezi cinstiţi şi cumsecade, dar când le vine lor bine te toarnă că ai făcut şi ai dres, le sticlesc ochii la averea pe care ai agonisit-o, trudind o viaţă întreagă, pe când ei băteau cârciumile şi se ţineau după muieri, fir-ar ei ai dracu' de puturoşi, că pute pământul de turnători şi pârâcioşi, zicea grav şi rar, dar fără patimă, cetăţeanul din Maglavit. De ce, tovarăşe căpitan, căscaţi gura la ei, de ce vă plecaţi urechea la palavrele lor, de ce m-aţi pus pe drumuri? Credeţi că eu am timp de pierdut? Uite, acum trebuia să-mi pregătesc o cursă la Slatina. Eu din cursele astea îmi câştig pâinea, nu ca alţii... Şi-apoi, mai este şi onoarea mea în joc, am înţeles că ancheta s-a terminat în ceea ce mă priveşte, chiar aşa mi s-a spus de aici, de la miliţie, că sunt nevinovat, nevinovat ştiam şi eu că sunt, nu trebuia să mi-o spună mie cineva, doar s-au lămurit încurcăturile, am spus atunci tot ce aveam de spus, ce mai aveţi cu

mine?!... Era convingător cetățeanul din Maglavit, nu era furios, vorbele lui nu aveau ton de ofensă, nici măcar de reproș la adresa lui Marin Manu, ci se desprindea mai degrabă din atitudinea lui un soi de demnitate, de mândrie bine închegată, de siguranță că lucrurile sunt atât de clare încât mai că îl compătimește pe căpitan că nu este bine informat și că răscolește încă lucruri clare și limpezite de mult...

Discuția nu s-a încheiat aci, Marin Manu solicita imperturbabil niște precizări, niște amănunte, confrunta ceva în hârtiile răvășite pe birou, asculta atent-atent reluările, sublinierile cetățeanului, nu-și nota nimic, asculta și frunzărea niște hârtii, apoi spuse, bătând ușurel cu degetul într-una din hârtiile acelea, că e acolo o declarație care vorbește despre un tip cu pantofi ortopedici, niște pantofi din ăia curioși, cu talpă din cauciuc, groasă de câteva degete, sunt unii cărora le plac așa ceva, și cel care dă declarația susține că era noapte și că numai pantofii ăștia i-a reținut, că autocamionul avea aprinse doar lanternele de poziție și atât a putut el. Observa, ortopedicii ăia, atât, altceva habar n-are... Cine o fi. Fost tipul acela și ce căuta el acolo? murmură înciudat Marin Manu. La ce naiba mai luăm declarații din astea, la ce ne trebuie, dacă nu cumva o fi vreo aiureală toată chestia asta, unii martori vor să pară cât mai interesanți, mai nu știu cum, și fabulează, auzi „ortopedici", bombănea mai mult pentru sine căpitanul, avea aerul că nu e convins, aerul specific al îndoielii, al plictiselii, și deodată se ridică luminos în picioare, zâmbi concesiv, un pui de zâmbet abia crestat în colțul gurii, ca întotdeauna zâmbetul îi înflorea mai pregnant în priviri, se apropie de cetățeanul din Maglavit, îi întinse mâna, își ceru scuze, adăugând ceva despre riscurile meseriei, despre adevăr, îi mulțumi și-l conduse îndatoritor până la ușă...

Nu l-am întrebat pe Marin Manu despre ce e vorba, am tăcut, oricum o explicație tot îmi datora. Și, întradevăr, după ce m-a chestionat scurt dară am servit sau nu o cafea pe unde am fost, i-am răspuns că nu, a dispărut iute ca un prâsnel, a revenit și mi-a explicat așa, în doi peri, că e o poveste banală, cu un depozit de materiale de unde s-au furat niște saci cu ciment, niște sârmă și niște tablă. Gestionarul a intrat la apă, a recunoscut că a delapidat, că a vândut pe sub mână ciment, sârmă și tablă, a falsificat unele

bonuri, i s-a făcut inventarul, când i s-a comunicat cifra a îngheţat: aproape o jumătate de milion de lei lipsă în gestiune.

S-a zbătut, a urlat, a negat că el ar fi furat atâta, că e o eroare. Inventarul a fost repetat, lipsa era aceeaşi.

Hoţii de soiul ăsta au cele mai imprevizibile reacţii. Nu poţi fi sigur niciodată pe declaraţiile lor, pe izbucnirile lor. Sunt mai multe persoane implicate în istoria aceasta, tăinuitori, cumpărători, chilipirgii, dar cantităţile şi sumele ce li se impută sunt mici, neverosimil de mici. Unde dispăruseră celelalte materiale? Nu cumva gestionarul avea dreptate şi că probabil din depozit mai furaseră şi alţii, nu numai el?! Întrebări şi îndoieli care se puteau răstălmăci aşa şi aşa. Multă lume de pe aici susţine că gestionarul e un şarlatan, uns cu toate alifiile, şi că o să scape, dacă nu basma curată-curată, în cel mai rău caz cu o condamnare cu suspendare. S-a făcut vâlvă, sămânţa neîncrederii a fost aruncată, a încolţit şi, ca să nu iasă cine ştie ce vorbe, dosarul a fost trimis la judeţ şi astfel a ajuns pe biroul căpitanului de miliţie Marin Manu. O afacere urâtă… Încheie căpitanul, adăugând că, dacă vreau, putem da o fugă să văd şi eu cum arată un depozit de materiale la Calafat.

O duduie nostimă, cu ochii vii, luminoşi şi foarte iscoditori, ne-a adus două cafele, le-am savurat în liniște, căpitanul s-a ridicat, a deschis uşa şi a întrebat pe cineva din altă încăpere dacă a venit comandantul.

I s-a răspuns că nu. Apoi a intrat un subofiţer, Marin Manu a strâns hârtiile de pe birou într-un dosar, i le-a dat, i-a zis că noi, eu şi el, dăm o fugă până la depozit, subofiţerul a spus „am înţeles” şi am plecat.

Pe drum. Marin Manu mi-a mai zis că asupra şoferului ăla bondoc, din comună Maglavit, se iviseră nişte semne de bănuială, se iscaseră odată cu nişte sesizări pornite chiar din Maglavit, căci, într-adevăr, tipul a intuit perfect, cineva dintre vecini l-a reclamat”. Pârât” cum zicea el. A fost anchetat dacă a intrat vreodată, cu sau fără maşină, în depozitul acela, nu, nu intrase, nu avea niciun fel de relaţii la depozit, nu cunoştea pe nimeni acolo, se ascultaseră martori, se la făcuseră confruntări, omul spusese adevărul… Şi

totuşi, cineva furase, cum se spune, peste capul gestionarului, exista o complicitate bizară, deocamdată bizară.

Depozitul se întindea la marginea oraşului, era un ţarc imens în care se aflau stivuite în magazii, sub şoproane sau direct sub cerul liber, tot felul de materiale de construcţii: ciment, ţevi, cherestea, sârmă, gips, tablă galvanizată, lăzi eu vopsea, cuie, şuruburi, bidoane uriaşe cu aracet, cu vinacet etc.

Am discutat cu noul gestionar, ne-am interesat de restul personalului – paznici, manipulanţi, funcţionari şi un şofer – am vizitat magaziile, şoproanele, Marin Manu şi-a aruncat ochii şi prin nişte registre, apoi a întrebat de şofer. Era un tip pirpiriu, ţigănos, osos, cu mişcări repezite şi vorbă aspră, cu priviri care nu te ocoleau ci te fixau, te cercetau cu o curiozitate şi francheţe dezarmante. Marin l-a descusut un pic, l-a întrebat despre familie, de câţi ani lucrează ca şofer şi de când e la depozit, întrebări de rutină, întrebări albe, răspunsuri albe. Încet-încet, din vorbă în vorbă, ne-am apropiat de autocamion. Era un „S.R." vechi, cu o înfăţişare jalnică, bătrânicioasă. Dintr-un salt, căpitanul s-a urcat la volan, a cerut cheile şoferului, a pornit motorul şi a demarat în trombă, făcând un ocol larg prin curtea depozitului. Îl priveam curios, curios mai ales că mă aşteptasem să aud un zgomot de fierăraie ruginită, de motor astmatic, iar nicidecum duduitul echilibrat al unui motor bine întreţinut. Eternele şi înşelătoarele aparenţe! Căpitanul a virat brusc, a oprit exact lângă noi şi a sărit, la fel de sprinten, de la volan. În aceeaşi clipă, l-am auzit drăcuind şi se aplecă numaidecât asupra manşetei de la pantaloni. Se despicase oleacă, agăţându-se probabil de vreo sârmă, de vreun colţ de tablă din podeaua maşinii. Se întoarse şi verifică şi-i scăpă chiar o înjurătură, iar şoferul cel ţigănos râse oarecum amuzat, arătându-şi şi el pantalonul făcut ferfeniţă, jos la manşeta piciorului drept, şi scuzându-se, totodată, că pricinuise, fără să vrea, această neplăcere căpitanului, deşi în ochii lui parcă râdea un drăcuşor, sticlindu-şi acolo apele iuţi ale unei satisfacţii răutăcioase.

Căpitanul Marin Manu a mai schimbat o vorbă două cu cineva, a dispărut în magazie, a revenit, n-am stat prea mult" la urma urmei

un depozit cu materiale de construcţii nu-i o privelişte prea reconfortantă, ne-am luat rămas bun şi am plecat.

N-am plecat la miliţie, cum îmi închipuisem, ci la întreprinderea „Vinalcool". Căpitanul s-a interesat de şoferul din Maglavit, acesta se pregătea pentru cursa la Slatina, Marin i-a zâmbit prietenește, i-a strâns mâna şi ne-am tras puţin mai de o parte. L-a abordat direct: Venim de la depozit, şoferul de acolo a recunoscut tot, ei, ce spuneți, anulăm cursa la Slatina? Cum, tot?! bâigui bondocul. Absolut tot! precizează sec Marin Manu, şi atunci am văzut, am observat stupefiat cum piere, cum se schimbă cu desăvârşire un chip omenesc, cum capătă brusc alte trăsături, alte linii şi-o altă tăietură a privirilor, dominat ireversibil de o cumplită prăbuşire.

Şoferul din Maglavit devenise de nerecunoscut...

Încă nu trecuse de ora prânzului, când am părăsit Calafatul. Cei doi şoferi fuseseră aduşi, pe rând, la miliţie, camere separate, declaraţii separate, hoţia şi complicitatea erau de-acum dovedite. Căpitanul Marin Manu a predat cazul pentru instrumentarea legală obişnuită, n-am zăbovit prea mult... Era un cor superb şi calm", Lenuţa" torcea cuminte şi ascultătoare, simţind cu flerul ei bătrân drumul către casă...

Crăpăm de curiozitate, dar tot nu l-am întrebat pe Marin Manu, ce anume l-a determinat pe el să-i zică vorbele alea ciudate, acolo, la „Vinalcool", şoferului din Maglavit, să-l ia adică la sigur şi din scurt şi să-i spună că celălalt şofer, cel de la depozit, a recunoscut totul, absolut totul, tind îl ascultase el pe şoferul acela că doar fusesem tot timpul împreună, altceva era, desigur, la mijloc, dar ce?

Am tăcut mâlc, vânturând prin cap tot felul de idei, apoi, deodată, m-am luminat. Ce simplu era! Deducţiile astea nu se petrec numai în romane, ci şi în viaţa cea de toate zilele, îmi ziceam, jubilând că dibuisem clenciul. Era clar că deducţie făcuse căpitanul Marin Manu, era foarte clar, dar vroiam să i-o servesc şi eu într-un tacâm special...

În aceeaşi după-amiază, ne-am despărţit la gară, trenul era tras la peron, Marin m-a îmbrăţişat repede, prea repede, ştiu că nu-i plac despărţirile, ne-am propus să ne căutăm la telefon, o vorbă, un rând pe o carte poştală... Apoi, i-am şoptit întrebarea care-mi

frigea sufletul: Aşa-i că şi şoferul ăla din Maglavit avea şi el manşeta de la pantaloni despicată? adăugând numaidecât, tâmplă lângă tâmplă, iute, ca dintr-o suflare: Ei bine, toată deducţia ta, Marine, s-a bazat pe incidentul acela stupid din autocamionul depozitului, ţi-ai agăţat acolo pantalonii, şoferul ăla ţigănos ţi-a râs în nas că şi-i agăţase şi el, şi atunci ţi-ai reamintit de celălalt şofer, de bondocul din Maglavit, pentru că şi el avusese pantalonul despicat exact în acelaşi loc, jos la glezna dreaptă, şi care vasăzică…

Marin Mann a făcut încet un pas înapoi, s-a uitat la mine lung-lung, de parcă atunci m-ar fi văzut pentru prima oară în viaţa lui, m-a cântărit cu priviri îndepărtate, îngândurate, după care, zâmbind în felul său, oleacă stins, oleacă ironic, mi-a spus pe acelaşi ton confesiv: Ascultă-mă cu atenţie, bătrâne, lumea nu e întotdeauna cum pare, cum ni se arată ea nouă, şi nu de fiecare dată o putem cerceta cu aceleaşi şi aceleaşi instrumente pe care le avem la îndemână din şcoală, din experienţă, şi atunci inventăm, căutăm, ne imaginăm alte unelte şi ne apucăm de treabă. Asta nu înseamnă neapărat că şi succesul ne pândeşte după primul colţ. Putem rata, putem să dăm în bară, să ajungem într-o înfundătură, zii cum viei, tu mânuieşti mai bine cuvintele, principalul însă e să nu stăm pe loc, să nu ne contemplăm neputinţa sau, şi mai rău, să clasăm un caz, acolo de fapt nici nu e un caz, ci o mică lume, un strop de viaţă, cu toate impurităţile şi cu toate strălucirile ei, ori, spune-mi tu, hai, spune-mi, poţi să clasezi lumea într-un raft, într-un fişet?

Căpitanul Marin Manu mă pătrundea cu nişte ochi atât de expresivi, încât îi desluşeam mai degrabă gândurile decât cuvintele, îl auzeam parcă gândind.

Mă apucă pe după umeri şi-mi spuse: O singură şi cam prăpădită suspiciune plana asupra celor doi şoferi, tipul de la „Vinalcool” şi cel de la depozit. O sesizare extrem de palidă, plecată, într-adevăr, din Maglavit, cum bănuise şi şoferul ăla bondoc, un vecin de-al lui zicea aşa şi pe dincolo nişte vorbe pe care puteai să le întorci oricum. Era unica suspiciune, din acest caz, rămasă, cum se spune, fără acoperire, deşi fusese verificată, cap de acuzare însă nu ieşise, nu era. Şi atunci am inventat povestea aia cu pantofii ortopedici, pe

care i-am servit-o şoferului din Maglavit. Ştiam, fusesem încă de dimineaţă la depozitul de materiale şi îl văzusem pe celălalt şofer, pe ţigănosul ăla pirpiriu de acolo că purta astfel de pantofi. Ei bine, când ne-am dus apoi, împreună, mai târziu, la depozit, ortopedicii dispăruseră. Şoferul purta nişte sandale. Îl avertizase complicele din Maglavit? Întâmplare? Coincidenţă? La plecare, am intrat câteva clipe, pe urmele şoferului, într-o magazie şi l-am întrebat, aşa în treacăt: pe la ce oră ţi-a telefonat? Cine? s-a chiorât el la mine, hlizindu-se ca un nerod. Tipul de la „Vinalcool”! i-am răspuns, zâmbetul îi pierise fulgerător, m-am uitat la sandalele lui şi am adăugat: Ia-ţi ortopedicii şi, într-o jumătate de oră, să fii la miliţie! A bălmăjit ceva, nu mă mai interesa, ai văzut şi tu că am plecat repede de acolo. Restul... Asta-i, bătrâne! Ceea ce mă miră însă cel mai cumplit este că n-ai observat, naiba ştie cum de n-ai observat tu, că şoferul din Maglavit purta cizme, e o chestie, nu?!...

Şi Marin Manu îmi zâmbi, în felul său, un pic ironic, un pic îngândurat, se îndepărtă, flutură mâna prietenește, auzii pocnetul înfundat al portierei, şi „Lenuţa” dispăru, nepăsătoare şi ternă, dincolo de bulevardul Gării...

O mărturisire ciudată

Se ducea aproape săptămânal pe la George, duminica. Un ceas, două, duminică dimineața. George Homeu era singur, intrase în bătrânețe singur, fără nevastă, fără copii, lucra încă la o revistă. Se cunoscuseră cândva, apoi se împrieteniseră. George era un taciturn, dar știa să asculte atât de frumos! Prea vorbăreț nu era nici căpitanul Marin Manu, se întâlneau, tăceau, George aducea cafelele, țigările, Marin Manu arunca un cuvânt, o părere, alteori niște gânduri care-l frământau sau niște întrebări de-ale lui, întrebări încâlcite. George îl ascultă atent, atent, căpitanul se lepăda de acele întrebări, de povara lor, pe el neinteresându-l neapărat răspunsurile, nu atât după răspunsuri umbla el, cât după tăcerea aceea calmă, neprefăcută din privirile lui George.

Se împrieteniseră demult. De la o întâmplare stranie. George era un bibliofil înrăit. Își cheltuise toată viața și leafa pe cărți. Cărți vechi și rare, și scumpe. Îl știau anticarii ca pe un cal breaz. Se cunoscuseră de câtva timp, căpitanul Marin Manii auzise colo și colo câte ceva despre colecția lui de cărți rare, era curios, l-a întrebat, George l-a invitat într-o duminică la el. De-altfel, George Homeu avusese și un motiv anume să-l invite, dar tot amânase, acum se ivise prilejul.

Marin Manu fusese covârșit încă de la intrare de prezența cărților. Peste tot cărți. Nesfârșite rafturi și vitrine cu cărți. Căpitanul se uita încântat, uimit, le pipăia din priviri apoi, mai târziu, a frunzărit câteva, George a adus două ceșcuțe de cafea, o cutie cu țigări, s-au scufundat în niște fotolii uriașe, adânci, împresurați de cărți. Marin Manu își reamintește și acum întâile cărți descoperite de el acolo: O *Gramatică românească* **scrisă de N. Bălășescu și tipărită în 1850, o carte despre** *Luptele românilor în resbelul din 1877-1878* **imprimată de T. C. Văcărescu în 1887, un volum** *Stilistica sau cursu de literatură în prosă* **de Ghenadie Enăceanu, scos de Typographia „Lucrătorii associați" în 1874... Ofițerul răsfoia cu emoție lumea aceea de demult, surâse când descoperi o cărticică intitulată** *Romeo și Julieta la Mizil* **de Ranetti, apoi se înnegura, ceva se crispă iute în el când citi pe coperta altei cărți** *Mormântul unui copil***, sub semnătura marelui Sadoveanu.**

George îl urmărea atent, îl privea în liniște, pândea un moment prielnic pentru taina lui. Și clipa aceea veni de îndată ce Marin Manu întinse mâna după carte, un volum franțuzesc *Ilistoire de Napoleon*, **ieșit de sub pana generalului de Segur, la numai patru ani după moartea celebrului împărat. George Homeu făcu un gest scurt, îl opri, îi ceru cartea și o deschise cu dexteritate într-un anume loc. Vorbi apoi simplu, parcă și-ar fi continuat un gând întrerupt de curând...**

— Într-o seară, nu-i prea mult de atunci, așa cum fac de obicei cu noile mele achiziții, am început să pigălesc cartea aceasta, filă cu filă, încet, pe îndelete.

Astea sunt ceasurile mele cele mai bune, căpitane, alte bucurii mai mari nu mai am. Și de atunci mi-au albit nopțile. Pentru că, iată ce mi s-a întâmplat. Ședeam tot în fotoliul acesta, trecuse de miezul nopți și eu tot mai răsfoiam cartea, netezeam colțurile răsfrânte ale foilor, adăstam asupra vreunui pasaj mai tulburător, mergeam mai departe, mergeam încet, când deodată la pagina 175, în spațiul alb de sub sfârșitul capitolului al cincilea, dau peste o însemnare neobișnuită. De fapt, o mărturisire. Am citit-o stupefiat. Poftim, te rog citește-o și dumneata! Și-i întinse numaidecât cartea, cu o mină crispată și rece ca gheața.

Căpitanul Marin Manu n-a uitat nici astăzi acele rânduri scrise acolo mărunt, cu cerneală violetă, un scris chinuit, febril, bărbătesc.

„Eu am ucis-o pe Stela. Am împușcat-o cu propria ei armă, un pistol mic, nemțesc, pe care i l-am descoperit chiar astăzi în poșetă. Mi-a râs în nas, nenorocita, nu a râs, a rânjit. A scuipat într-o parte cu scârbă și a recunoscut că trăiește, de mai mulți ani, cu Hans, că m-a detestat întotdeauna, că nu m-a iubit nici o clipă măcar, că n-a făcut decât să execute instrucțiunile lui Hans și că de-acum, gata. Sunt liber să mă întorc lângă fusta Laurei. N-am putut suporta nici umilința, nici trădarea. Am împușcat-o pe loc. Am plecat apoi năuc pe străzi. Bombardamentul Care a izbucnit însă chiar atunci, m-a trezit la realitate și am alergat într-un suflet acasă. Prea târziu. Mama pierise sub dărâmături. Laura a scăpat ca prin minune, fiind plecată în oraș. Sunt hotărât să-i cer iertare. Tot astăzi am aflat că și clădirea în care am uns-o pe Stela s-a prăbușit

sub bombe, înlăturând astfel urmele crimei. Mă va ierta Laura? Doamne-dumnezeule, a murit mama! Asta-i pedeapsa cerului. Sunt un asasin! Mâine plec pe front.

După război, mă voi preda autorităților să fiu judecat. Pentru momentele de lașitate, de astăzi și de mai târziu, las aici mărturie aceste rânduri. București, 4 aprilie 1944. Ion Gorunescu".

Tot în duminica aceea, George Homeu i se destăinuise căpitanului că s-a lăsat, fără să vrea, prins de povestea asta urâtă, că nu mai are tihnă, că-l bâzâie tot timpul niște întrebări aiurite prin cap, că degeaba și-a zis el că nu-i pasă, că nu-l interesează, întrebările alea afurisite se țin cu tot dinadinsul de viața lui, că, adică, cine-o fi Ion Gorunescu ăsta? Dar Hans? Dar Stela care îi execută dispozițiunile? Apoi Laura, probabil nevasta lui Ion, ce-o fi cu Laura? O mai fi trăind? S-o fi întors ucigașul de pe front? O fi mărturisit? O fi fost judecat? Putrezește încă prin cine știe ce pușcărie? A murit? Uite-așa, tot aiureli din astea mă sâcâie și-mi pustiesc nopțile albe. Ce zici, căpitane, îl privise cu ochi fierbinți George Homeu, ce zici, putem spera vreo limpezire în harababura asta?

Bătrânul gazetar izbutise, îl incitase, îl captase iremediabil pe Marin Manu în noianul său de întrebări, de neliniști. Căpitanul a discutat cu câțiva colegi mai în vârstă, a răscolit arhive din vremea războiului, și-a extins investigațiile pe urma unor ipotetice piste, firavele bănuieli dispăreau una după alta, se destrămau puținele certitudini, e curios, foarte curios cât de mult se poate schimba lumea în patruzeci de ani. Alți oameni, alte locuri, alte întâmplări. Oare chiar atât de puțin să însemne viața unui om? Oare uitarea să fie atât de tiranică? Târziu, după câteva luni de căutări, de alergătură, de iscodiri, a descoperit în sfârșit la un azil de bătrâni o femeie trecută de optzeci de ani, paralizată pe jumătate, țintuită la pat, dar cu mintea încă limpede, uimitor de limpede pentru vârsta ei. Exista o singură informație cum că bătrâna aceasta ar fi locuit cândva pe aceeași stradă cu Ion Gorunescu. O chema Eleonora Mătăsaru. Căpitanul Marin Manu s-a dus, a cunoscut-o, au discutat îndelung. Bătrâna se ținea încă tare. Fuma „Carpați" fără filtru, avea o voce groasă, aprigă, poruncitoare, privirea vie și ascuțită ca o așchie de sticlă.

— Ce vrei să știi, măi copile, l-a luat ea din scurt, ce vrei să știi? Lasă gargara aia și dă-i drumu! Că doar nu de dragul meu ai dat buzna aici. Vei fi venit cu vreun rost… Ai auzit dumneata de moașa Mătăsaru? N-ai de unde, că erai un țâști-bâști pe vremea aia. Eu sunt moașa Mătăsaru, măi copile, și mă știa toată mahalaua Matache, ehei, ce vremuri am petrecut eu…

Cum să nu, Eleonora Mătăsaru știa, auzise despre familia Gorunescu. O cunoscuse. Câte nu aude și câte nu vede o moașă de mahala! El, Ion, era funcționar pe la Externe, nevastă-sa, Laura, lucra într-un spital, a bătrână, mama lui Ion, ținea casa, făcea menajul. O familie cuminte. Toate bune și la locul lor, până când în viața funcționarului a apărut o femeie. Stela. Era frumoasă și blândă ca o madonă. Dar chipul înșeală amarnic, pentru că Stela se ținea cu mulți, mai ales cu nemți. N-o mai sătura nimeni, iar Ion murea după fundul ei. De aici i s-a tras toată nenorocirea. Războiul macină nepăsător tot felul de nenorociri, de absurdități, de drame, pe care apoi le leapădă și le uită la fel de nepăsător. Cine-și mai amintește astăzi de nenorocirea Goruneștilor? Doar o zurlie ca mine, care nu mai trăiește decât din amintiri, ah, fără amintirile astea ticăloase m-aș fi prăpădit de mult!… Ion simțise, așa la o vreme, că Stela îl joacă și-i pune coarne, și-atunci i-a luat ăl de sus mințile. S-au certat, s-au încăierat, din poșeta muierii, zdrang, a căzut pe pardoseală un pistol nemțesc. Ion l-a înhățat iute, Stela îl înfrunta mai departe cu înverșunare, cu nerușinare, omul a ridicat arma, a tras, femeia s-a prăbușit grămadă. A mai zvâcnit de câteva ori și gata. Ion se holba la ea, apoi s-a speriat și a fugit chiaun pe străzi. S-a întâmplat însă că nevastă-sa să-l urmărească în ziua aia, știa că trăiește cu una de pe lângă piața Buzești, că o cheamă Stela, și voia s-o păruiască zdravăn pe târâtura aia, să-i lase omul în pace. Așteptase o vreme afară, apoi auzise detunătura de armă și-l văzuse pe Ion ieșind din locuința concubinei desfigurat de spaimă. Era o femeie curajoasă Laura, n-a pregetat o clipă, a urcat, a intrat în casă, se aștepta să-și vadă rivala în agonie, într-o baltă de sânge, și nu mică i-a fost groază descoperind-o că râde singură prin odaie, chicotea ca o besmetică și încerca să pună ordine printre lucrurile răvășite…

Măi copile, povestea încă moașa Mătăsaru, cufundată în lumea ei de demult, măi copile, să știi de la mine, astea care umblă din drâng în drâng au un tupeu nemaipomenit. Văzând-o pe Laura în pragul ușii, râsul i-a devenit dungos, râdea acum așa, șmecherește, și i-a povestit imediat toată ispravă. Că Ion a vrut într-adevăr s-o împuște, s-o omoare, că a tras asupra ei, dar că pistolul era o jucărie, era o armă de operetă, cu gloanțe oarbe, el n-a știut însă, ea a făcut pe moartă și tâmpitul a rupt-o la fugă speriat. Cată-ți, fă, bărbatul și du-l acasă! i-a zis madama aia Laurei. Ia-l și priponește-l de pat, că nu-i bun de crai!... Atunci a scos Laura din buzunarul pardesiului un pistol adevărat, tot nemțesc, dar adevărat, și calmă, fără un cuvânt, fără replică măcar, a tras. Pupăza a căzut mototol, cât zâmbetul ăla parșiv înghețat pe buze. Și taman atunci s-a dezlănțuit bombardamentul, nenorocitul ăla de bombardament din 4 aprilie. Laura abia a apucat să fugă, să dispară, că o bombă a și căzut peste casă, în urma ei, spulberând-o. Tot în ziua aceea a murit și mama lui Ion sub dărâmături. A doua zi, omul a plecat pe front și duș a fost. Nu i-a n: ai venit înapoi decât numele. Cine știe pe unde i-or fi rămas oasele?! Așa-s războaiele, seamănă în urma lor oase și amintiri. Vrei să mă-ntrebi de unde știu toate astea? Înseamnă că ești prost, măi copile, înseamnă că n-ai priceput că Laura sunt eu...

George Homeu tresărise vizibil la vorbele acestea, căpitanul Marin Manu i le repetase întocmai, și deodată se ivi între ei o undă de încordare stranie. Bătrânul gazetar părea stingherit, se agita în fotoliu, apoi se ridică tăcut, trebălui o vreme prin bucătărie și mai aduse un rând de cafele. Țigările erau la îndemână, căpitanul aprinse una, sorbi din licoarea fierbinte, amărui? și așteptă. Nu așteptă prea mult.

George Homeu începu să vorbească cu glas stins, parcă nesigur și parcă uimit pe propria-i făptură.

— Aveam pe vremea aceea douăzeci și cinci de ani și devenisem utecist încă din 1939. În toamna anului 1942 s-a reușit infiltrarea mea în Siguranță. Un an mai târziu, l-am cunoscut pe Ion Gorunescu. Lucra la Externe și aveam nevoie de un om de încredere acolo. Apoi a apărut în viața lui Stela. Am verificat și m-am convins că era agenta nemților. Hans Kopler ținea un cabaret

de lux, undeva pe lângă Piața Buzești, foiau nemții prin cabaretul lui. Stela era agenta lui Hans.

Era clar că și nemții puseseră ochii pe Ion Gorunescu. I-au aruncat-o pe Stela în brațe, femeia l-a îmbrobodit și Ion era gata să se înhame la orice prostie. Atunci am intervenit noi și, pe ocolite, prin interpuși, am avertizat-o pe Laura, pe nevastă-sa. O scenă de familie pe care i-ar fi făcut-o Laura, l-ar fi răcorit îndeajuns. Continuăm, totodată, să-i urmăresc îndeaproape pe Stela, pe Ion și pe Laura și, spre stupoarea mea, am prins o legătură la care nici nu mă gândeam. La scurt timp după avertismentul nostru, în loc să-i facă un scandal cumplit lui Ion, așa cum scontasem, Laura s-a întâlnit în taină cu un funcționar al Ambasadei germane. Era uluitor. Va să zică și Laura era agentă a nemților! Îmi era teamă de o cădere, prea mulți spioni foiau în jurul lui Ion Gorunescu, astfel încât, pentru o vreme, am dispărut din această combinație. Apoi, a venit bombardamentul din 4 aprilie 1944. În acel bombardament au pierit Stela și toți Goruneștii: Laura, Ion și maică-sa. Eu am avut, am ținut în mâini, atunci, documentele de deces ale acestor patru persoane. Înțelegi căpitane, eu așa știam, că au pierit cu toții atunci, în bombardamentul acela. Abia mai târziu, după război, întâmplător am aflat că funcționarul de la Ambasada germană, care se întâlnise în taină cu Laura, fusese de fapt un agent englez, un antifascist. Și iarăși mi-am amintit la vremea aia de cumplita dramă a Goruneștilor. Apoi, am uitat. Apoi, târziu, foarte târziu, am descoperit într-o carte veche mărturisirea aceea ciudată lăsată parcă cu limbă de moarte. Apoi, am abuzat de bunăvoința unui prieten, pe care l-am atras, așa cum m-am priceput, lângă neliniștile și întrebările mele. Îl rog să mă ierte!... Apropo, căpitane, nu crezi c-ar fi interesant să fac și eu o vizită la azilul ăla de bătrâni?

Poveste amară

Niciodată n-aș fi bănuit că lumea și întâmplările ei pot fi uneori atât de barbare. Deși un om cu meseria mea n-ar trebui să zică în public o chestie ca asta. După istoria aia însă auzită la Craiova, pe care am aflat-o dintr-un capriciu, aș zice mai degrabă întâmplător, nu mai sunt chiar atât de sigur ce e și ce nu e bine să spun în public. Pentru că niciodată nu vom cunoaște îndeajuns lumea și toate întâmplările ei...

Am acolo, la Craiova, un prieten, prieten vechi, sufletist, un tip inimos care atunci când caută ceva știe să și găsească. Iar în miliție afacerea asta se numește fler. Căci milițian e amicul meu. Am fost colegi de facultate. Numai că eu am ajuns reporter la un ziar din Capitală, iar el, Marin Manu, căpitan de miliție la Craiova. Nu ne văzusem de mult. Destinul, hazardul și pâinea profesională ne azvârliseră pe unul colo și pe altul dincolo. Asta e viața! Înainte de a pleca din București, i-am telefonat: Marine, vezi că vin la Craiova, am două săptămâni de vacanță, zilele astea poate ne vedem, stop. Am sosit în bănie pe un ger cumplit. Ultima lună a anului încă nu-și încheiase toți nasturii la șuba, și frigul pișcă aici, lângă apa Jiului, ca lângă Coreul Polar.

Un duș fierbinte, la hotelul „Jiul", m-a remontat, când sunt în toane bune fredonez Corul robilor din „Nabucco". Făceam un tărăboi nemaipomenit cu partitura asta în baie, ceva ca în bancul ăla cu ardelenii, care „zorbeau zupă" și n-au auzit când li s-a furat șifonierul din casă, ziua în amiaza mare, zic, pesemne, că formidabil tărăboi făcusem devreme ce, când am revenit în cameră, am dat nas în nas cu Marin Manu. Și doar închisesem bine ușa pe dinăuntru cu cheia, mă pricep să încui o ușă, îmi aminteam exact că lăsasem cheia în broască, iar acum cheia se răsfăța cuminte pe măsuță, lângă scrumieră, altă intrare odaia de hotel nu avea, eram la etajul III, ușa de la balcon era zăvorită, dar n-aveam ea timp atunci de fleacurile astea – la urma urmei cine îmi poate garanta că „Iarba fiarelor" e doar o simplă legendă polițistă? — așa că ne-am aruncat unul în brațele celuilalt, zurbagii și nebuni, bătându-ne pe umeri, pe spate, privindu-ne ca doi studenți care au

câștigat la „Loz în plic”, iar afurisita aia de tonetă cu lozuri s-a nimerit a fi taman în fața unui butoi cu zaibăr...

Și, într-adevăr, Marin a refuzat șampania de la „Jiul”, comandată spre cinstirea revederii noastre, propunându-mi în schimb niște păstrăvi cu mujdei și zaibăr de Strehaia, dar nu aici, la hotel, ci la el acasă, că de aia a venit el așa într-un suflet, și trase cu ochiul, ironic, spre cheia de lângă scrumieră, de aia, ca să plecăm repede, că mujdeiul ăla are și mămăliguță și că zaibărul o fi el bun rece, dar mămăliguță îți lasă apă-n gură când o fierbinte, așa că hai! Și duși am fost. O jumătate de ceas mai târziu, ne dezmorțeam sufletul și amintirile.

În seara aceea, atunci, am aflat una din amarele întâmplări ale oamenilor. Altfel spus, unul din neobișnuitele cazuri de miliție crestate pe răbojul căpitanului Marin Manu. Parcă-i aud și astăzi glasul și gândurile...

*****

*** ***

Trăia în orașul Filiași, unul Bobaru, Andrei Bobaru, văduv, bătrân, încă vârtos, cam trăsnit din fire, frecventa casa de rugăciuni a unei secte religioase, se ducea acolo mai mult să caște gura la muieri, era cam muieratic bătrânul Bobaru, dar nu unul din ăia de mână spartă, ci se îngrijea omul de gospodăria lui cu o credință și o putere care-l făceau deopotrivă temut și respectat în rândul vecinilor. Se căsătorise târziu, cam la jumătatea vieții, nevasta i-a murit la naștere, lăsându-i-l plocon pe Vasile, un flăcău pe care l-a crescut singur. Anul trecut, în primăvară, Vasile Bobaru a plecat în armată, iar pe 20 decembrie, a venit într-o permisie. Era pe vremea asta, tot așa o geruială iute, pripită, prea timpurie. Acasă nu-și găsește părintele, casa era descuiată, din bucătărie lipsea butelia de aragaz, întrebă încolo și-ncoace prin vecini, pe la rude, nimic. A doua zi, Vasile anunță miliția că i-a dispărut tatăl. Eu îl cunoșteam bine pe Bobaru ăl bătrân, era chirigiu și-l vedeam mai tot timpul cu căruța prin spatele gării și știam că nu era el omul care să dispară așa, ca oricare altul. De aceea, nici n-am crezut povestea lui fiu-său. I-am și zis, vezi, mă, că tat-tu o fi pe la vreo muiere, peste deal la Brănești sau Turburea, pe acolo te-ai dus? Tata nu lasă niciodată ușile descuiate, când pleacă undeva!

mi-a răspuns Vasile, și-n ochi i se citea un sâmbure de spaimă. Băiatul a plecat îngândurat, ziua următoare, pe 22 decembrie, a venit iar la miliție. Mi-a adus un bilet, găsit de el la cișmeaua de lângă gardul casei, un bilet mototolit, de fapt o hârtie udă, murdară, ruptă dintr-un caiet de matematică, pe care se afla așternut un scris lăbărțat, tremurat, cu litere mari de tipar. Iată conținutul biletului „Vecină, spune-i lu' Vasilică că io am pățit o poznă mare, am fost prins la un coteț de păsări furând o gâscă și-o curcă și ca să nu mă fac de rușine să mă trimită la pușcărie am luat o sticlă de gaz și am mers în pădure să-mi dau foc să mă mănânce jigăniile". Asta era biletul, îl știu pe dinafară. Da de unde cunoști tu că-i scrisul lui tat-tu? îl întreb pe Vasile. Și-mi spune băiatul, cu lacrimi în ochi, că așa scria și taică-său, tot cu litere de-alea de tipar, așa obișnuia el.

În afară de sesizarea lui Vasile, biletul acesta găsit lângă cișmea era primul indiciu material al dispariției lui Andrei Bobaru. Am extins cercetările în tot orașul, prin împrejurimi, degeaba. În casa dispărutului am descoperit caietul de matematică de unde fusese ruptă foaia de hârtie, biletul, dar nu și pixul. Scriitura era făcută cu un pix cu pastă albastră. Unde să fie pixul? Cu mare greutate am găsit o probă martor pentru expertizarea grafologică a biletului. Am trimis laboratorului biletul, caietul de matematică și proba martor.

Pe 23 decembrie, sosește cu poșta, pe numele celui dispărut, o scrisoare expediată din Craiova. Era scrisă citeț, cursiv, prea cursiv, un scris moale, aproape feminin, semnată „Ionel". Scrisoarea era scurtă, câteva rânduri doar, ia ț-o: „Domnule Bobaru, ai spus că-mi dai banii când vinzi butelia. Am aflat că ai vândut-o și cu toate astea nu mi-ai restituit banii. Să știi că am să anunț miliția. Ionel".

Istoria asta se încurca tot mai mult, devenea al dracului de încâlcită. Am trimis și scrisoarea laboratorului, așteptând de acolo o minune. Andrei Bobaru era de negăsit. Vasile plângea, se dădea cu capul de pereți, îl compătimeam, dar băteam pasul pe loc. Am întins ancheta până la Craiova. Cine era Ionel? Ce rol juca butelia de aragaz între acest ipotetic Ionel și Andrei Bobaru? Împrumutase vreo sumă de bani Bobaru de undeva? De la Ionel? Cui vânduse Andrei Bobaru butelia de aragaz? Unde? A părăsit, în

ultima vreme, Andrei orașul Filiași? Rudele, vecinii spun că nu. E posibil ca butelia să se afle aici, în oraș. Dar el, Andrei Bobaru, unde se află? S-a sinucis, într-adevăr, cum scrie în biletul ăla? A fost asasinat? O fi fugit și stă ascuns pe undeva? Cercetările continuau pe câteva piste precare…

În 24 decembrie, am primit răspunsul laboratorului. Nădejdi puține. Nu s-a putut stabili cu precizie, dacă biletul găsit lângă fântână a fost sau nu scris de Andrei Bobaru. Pentru aceasta ar fi trebuit să furnizăm specialiștilor de acolo o altă probă-martor, revelatoare, clară, spre a se putea trage o concluzie fermă. Adică, exact ceea ce ne lipsea nouă cu desăvârșire, Andrei Bobaru punând mâna pe plaivaz doar din an în paște, dacă nu și mai rar. Scrisoarea expediată din Craiova întrunea caracteristicile unui scris feminin, cu elemente de contrafacere și atât. Autorul? Ca în zicala aia cu fânul și cu acul. Am revenit la Filiași, l-am scotocit cu încăpățânare, cu răbdare, nu mai dădusem geană în geană de câteva nopți, eram toți frânți, nervoși, încăpățânați. Știi ce-nseamnă încăpățânarea? Să faci o treabă, o anumită treabă cu aceeași tragere de inimă de parcă acolo ai descoperi comorile lui Dromichet, deși toate-ți stau împotrivă, lucrurile, locurile, faptele și doar nasul tău, de copoi bătrân, el singur te mai îndeamnă, caută, caută!… Și iată că, pe 25 decembrie, în pădurea de la marginea orașului, într-o râpă de sub un deal de-acolo, ce se cheamă dealul Melineștilor, am descoperit cadavrul lui Andrei Bobaru. Avea capul și fața înfășurate cu un prosop murdar, iar pe corp arsuri adânci, oribile. În jur mirosea a gaz, a petrol lampant. Câțiva pași mai încolo, am dat peste o sticlă de gaz golită, mai multe bețe de chibrit arse și mi-am amintit de biletul găsit la fântână. Pământul era înghețat, înghețat era de vreo două săptămâni, așa că urme plantare n-am putut ridica. Dintr-unul din buzunarele cadavrului am scos un pix cu pastă albastră. Vasile spunea că taică-său nu obișnuia să poarte așa ceva prin buzunare. Al cui era pixul?

După necropsie, raportul medico-legal era categoric: Andrei Bobaru sucombase, ca urmare a unui infarct miocardic, în data de 20 decembrie; fusese transportat apoi în pădure și cineva încercase să-i dea foc, stropindu-l cu gaz; arsurile fuseseră produse la scurt timp după deces; în ultima parte a vieții, victima

suferise de inimă, boala având o denumire savantă: cardiopatie ischemică. Verificând în evidenţele policlinicii teritoriale, am constatat acelaşi diagnostic. Va să zică, cineva ştia precis că Andrei suferea grav de inimă, l-a atras într-o cursă, bătrânul s-a lăsat prostit, acel cineva i-a declanşat apoi infarctul şi gata. Andrei Bobaru a dat în primire. Unor suferinzi de soiul acesta, lovitură fatală li se poate administra într-o mare diversitate de moduri: o stare deprimantă, o spaimă teribilă, o bucurie prea mare, o furie violentă, un efort fizic scurt şi puternic, o masă prea îmbelşugată etc.... Cine a urmărit, cine a dorit acest sfârşit dramatic? L-a pus cineva la cale? S-a produs întâmplător? O fi fost chiar dorinţa lui Bobaru? Dorinţă, greşeală sau crimă? Să omori un om pentru o butelie de aragaz, iar apoi să-l cari în pădure şi să-i dai foc? E cu putinţă?! De ce avea Andrei Bobaru capul şi faţa înfăşurate cu un prosop? Producea oroare cuiva chipul victimei? Să fi fost opera unui nebun? Am lărgit cercul suspecţilor cât am putut. Am cernut apoi cu migală, cu răbdare... Câteva nume îmi reţinuseră atenţia, îmi zgâriaseră îndoielile alea de pe suflet...

Unul era Petre Zgarbură, măcelar, cu el se duşmănise o vreme Andrei Bobaru. Măcelarul îl ameninţase, în câteva rânduri, c-o să-i vină el de hac într-o zi. Zgarbură era un tip burduhănos, înalt, uriaş şi violent. Avea muiere tânără şi de la muierea asta pornise duşmănia între cei doi bărbaţi. Dar măcelarul avea alibi, avea acoperire temeinică pentru toată ziua de duminică, pentru că într-o duminică picase acel 20 decembrie.

A doua persoană bănuită era Safta Viţelaru, o vecină de-a victimei, văduvă şi ea, se certase de curând cu Andrei Bobaru pentru nişte păsări de curte, care săriseră gardul dincolo, la Safta, şi dispăruseră, parcă intraseră în pământ. Andrei i-a strigat „Hoaţo”! şi a înjurat-o, iar văduva l-a blestemat, că e un ticălos şi că o să-i pună foc la casă dacă se mai ţine de capul ei. Safta e o muiere tare aprigă, e bărbătoasă şi în putere, saltă în spinare sacul de grâu ca un hamal. Şi mai era ceva. Vecina lui Bobaru nu avea alibi. Nu-şi putea justifica timpul de duminică. Şi se potriveau al dracului de bine nişte chestii. Safta Viţelaru cumpărase de curând o damigeană cu petrol lampant, din care lipseau vreo trei litri. Avea câteva arsuri la palma stângă. Îşi procurase de la „negru” o

butelie de aragaz. Zicea că cineva, la piață, i-a suflat la ureche că are o butelie de vânzare, i-a dat omului două mii pe ea, a pus-o în sac și a venit acasă. Habar n-are cine-i omul, de unde avea butelia, de ce-o vindea. Ea o plătise și gata. Simțeam între tâmple niște ciocănele, îmi venea să dorm de-ampicioarele, nu închisesem un ochi câteva nopți, dar n-aveam ce face. Bănuiții ăștia îmi stăteau de-a curmezișul în gât.

Al treilea suspect, Iaru Măricică, lucra la poștă că funcționară. Fusese în vorbă cu Vasile Bobaru, dar Andrei, fiind certat cu părinții fetei, i-a interzis lui fecior-său să mai umble cu Măricica. Povestea asta fusese cusută încă înainte de a pleca Vasile la armată. Făta rămăsese cu burta la gură, s-a îmbolnăvit, a pierdut sarcina, și-a jurat să se răzbune pe „ghiujul ăl bătrân", care i-a distrus fericirea și sănătatea. Măricică avea alibi pentru duminica aia, dar mai avea și doi frați gemeni, îi mai are și acum, cu trei ani mai mari ca ea, doi arțăgoși și încrezuți de se luau la harță din te miri ce cu oricine. Ei bine, gemenii lui Iaru nu-și puteau justifica, într-un mod rezonabil, ziua de 20 decembrie.

Mai aveam un suspect, al patrulea, ăsta era un ardelean pripășit prin Filiași, îl chema Gheorghe Dudău, era paznic la Combinatul Chimic. Dușmănia dintre el și. Andrei Bobaru plecase de la un pahar de vorbă, Andrei spusese atunci niște bancuri cu ardelenii, lui Gheorghe i-a sărit mușstarul și-a înfipt mâna în beregată omului. Scandalul a fost potolit cu greu, mulți râdeau, mulți îi ațâțau să se încaiere, ca la beție, cârciumă era plină. Andrei l-a amenințat pe ardelean că-l taie, la care Dudău a răspuns pe gânduri, încruntat și cu ochi haini, „să vedem, să vedem!". Interesant este că, într-una din zilele următoare, paznicul afirmase către niște prieteni: „Afurisit Bobaru ăsta, de-abia se ține inima-n el, da tot al dracului e! Dacă suflu o dată spre el, îl pupă fi-su rece". Vasăzică, Dudău știa că Andrei este grav suferind de inimă. De unde știa? În duminica aia cu bucluc, paznicul fusese de serviciu la Combinat. Verific și constat că așa e, dar, adâncind istoria asta, un alt paznic îmi spune că Dudău se învoise în după-amiaza aceea pentru vreo trei ceasuri, zicea că nu se simte prea bine și vrea să dea o fugă acasă, să-și ia niște pastile. Întrebat de mine, Gheorghe Dudău s-a zbârlit, n-a recunoscut nimic, apoi s-a înmuiat, a început

să se bâlbâie și să-mi îndruge o poveste idioată, că nu s-a dus acasă, ci s-a culcat într-un pod, la Combinat, e acolo un loc pe unde trec câteva țevi de calorifer și e cald, i-a fost somn, s-a dus și s-a culcat. Asta a făcut, s-a culcat și a dormit vreo trei ceasuri; după care a revenit la postul de pază.

Nu mai știam de unde să apuc afacerea asta ca s-o limpezesc. De oriunde aș fi prins, firul se încurca, nu aveam probe, nu aveam certitudini, îndoieli grămadă. Ocoleam să dau ochii cu Vasile. Băiatul mă privea cu tristețe adâncă și cu un reproș la fel de adânc. Trebuia să aflu și să-i spun adevărul. Care adevăr? Mai aveam să umblu multă vreme după el. Așa am ajuns la nevasta unui ceferist, o chema Anca Hariton. Femeia abia împlinise 40 de ani, soțul era cu vreo 15 ani mai vârstnic, era ceferist, mă tot timpul se afla pe drum. Nu aveau copii. Anca fusese văzută, mai înainte cu vreun an, trecând de câteva ori pragul casei lui Andrei Bobaru. Ce căuta ea acolo? Și vorba se lățise iute, cum că muierea lui Hariton s-ar ține cu alde Bobaru. Apoi, oamenii au uitat. Am căutat și eu femeia, dar n-am găsit-o. Era internată la Sanatoriul din Podari. Mă interesez și aflu că este internată acolo încă din 15 decembrie. Nu m-aș fi dus la Podari, poate, niciodată să discut cu Anca Hariton, dacă într-una din zilele alea sumbre, din timpul anchetei, nu m-aș fi abătut și pe la farmacia din Filiași. Mă sâcâia un gând și voiam să-l verific. M-am dus la farmacie și l-am întrebat pe farmacistul de acolo, un bătrân tare cumsecade, l-am întrebat o chestie, mai mult de rutină. Farmacistul a răsfoit un registru, s-a uitat prin hârtiile lui, mi-a confirmat gândul... M-am dus la miliție, am dat câteva telefoane, pe unul din colaboratorii mei l-am trimis la Procuratură, pe altul la casa lui Bobaru, iar eu am plecat repede la Sanatoriul din Podari.

— De când sunteți internată? o întreb eu pe Anca. Era o femeie frumoasă, cu privirile numai ape-ape. Bărbia voluntară, buzele senzuale. Împungea aerul cu niște sâni obraznici, provocatori.

— Din cincisprezece, îmi răspunde ea cuminte.

— Aveți în casă o butelie de aragaz?

— Da.

— A cui este?

— A lui Andrei Bobaru. Mi-o împrumutase încă înainte de a mă interna în sanatoriu, voiam să tai porcul și n-aveam cu ce-l pârli,

îmi explica, ușor încruntată de efort, Anca. Apoi, m-am îmbolnăvit.

— Ați părăsit vreodată sanatoriul, de la internare? întreb cu gândurile aiurea. Știam răspunsul.

— Da.

— Când?

— Duminică, pe 20 decembrie.

— Unde ați fost?

— Acasă, la Filiași.

— Dumneavoastră ați scris biletul acela în care Andrei afirma că vrea să-și pună capăt zilelor?

Anca Hariton nici n-a clipit măcar.

— Da, eu l-am scris.

— Și scrisoarea semnată „Ionel”?

— Tot eu. Anca pălise, dar tot frumoasă era.

Las baltă prudența, bunul simț, strig la ea, țip, zbier revoltat:

— Și toată înscenarea aia monstruoasă din pădure? Pentru ce toată mascarada asta oribilă? La ce bun?

— Frica, dom-le căpitan! scâncește femeia ca un câine bătut. Frica mi-a întunecat gândurile. La început, frica îți ia mințile. Te face din om neom. Anca Hariton se uită o clipă, speriată de moarte, la mine, se uită fix în ochii mei, apoi începu să plângă încetișor, tăcut. Nu insist. Începe să vorbească singură, într-un târziu, calmă, cu lacrimi uscate. Andrei Bobaru a murit cu mine, adică a murit când eram împreună… vreau să spun, că a murit… Am fost împreună în duminica aia, ne-am întâlnit, am mâncat, am băut o sticlă de vin și… Asta-i! A murit când ne iubeam… M-am speriat ca o zurlie, mi-a venit rău, am leșinat, când m-am trezit Andrei era mort. Nu cred că vă puteți imagina prin ce am trecut eu atunci. E groaznic. Am acționat după aceea ca o nebună, l-am cărat în pădure, am început să-i dau foc, am scris biletul acela, a doua zi am fost din nou la sanatoriu. N-am spus nimănui, de atunci mă feresc de oameni, mi se pare că văd peste tot ochi acuzatori. Toată viața m-am dat în vânt după bărbați, nu mi-e rușine… Și omu-meu știe și mă lasă așa cum sunt eu. N-are ce-mi face. Asta-i boală. Fără leac, dom-le căpitan. Nu rușine mi-a fost atunci. Ci frică. Fri-că! silabisi Anca șoaptele. Apoi, m-am liniștit. Mi-am zis că dacă pe lume sunt atâția și atâția oameni cu carie, cu școli înalte, vor ști ci să afle

adevărul, că nu eu l-am omorât pe Andrei, că nu a fost vina mea, că drăguțul de el a crăpat într-o clipă de iubire…

Anca Hariton tăcu, se așază pe pat, cu ochii în parchet, cu mâinile în poală. Arăta sfârșită, tiranizată încă de frică pe care abia și-o lepădase.

— Cât v-a dat Vasile Bobaru pentru toată istoria asta? am șoptit calm, detașat, neslăbind-o însă din priviri.

A urlat numaidecât că o turbată, își azvârlise brațele către tavan, răcnea ca o smintită și a sărit cu unghiile la mine. Nu mă așteptam la reacția aceasta furibundă, disperată a femeii. M-a zgâriat, m-a umplut de sânge pe față, abia am domolit-o cu ajutorul medicului care intervenise înspăimântat la țipetele ei…

În aceeași zi. Anca Hariton a recunoscut că se ținuse tot timpul cu Vasile Bobaru, iar nu cu Andrei, că Vasile era un bărbat straşnic pentru care orice femeie și-ar fi rupt capul, că Vasile venise în permisie din armată, venise cu mare grabă, deoarece auzise că bătrânul dăduse zvon că-și va scoate economiile de la C.E.C., bani agonisiți într-o viață de om, și-i va dona pe toți sectei, pentru construirea unei case de rugăciuni… Cum l-a omorât Vasile pe taică-su, ea nu știe, e treaba lui, când a chemat-o la el, ea n-a știut nimic, a plecat de la sanatoriu, s-a dus ca lunatecă, îl iubește pe Vasile ca pe lumina ochilor, s-au întâlnit, Vasile era pătimaș. Abia după aia i-a spus Vasile că bătrânul a crăpat, că e dincolo, în cameră. L-au cărat împreună în pădure, cu căruța, după care el s-a întors acasă, iar ea a rămas să împlinească restul, așa cum o învățase el. Pentru ticăloșia asta Vasile i-a dat zece mii de lei…

Când m-am întors la Filiași, Vasile Bobaru oră deja arestat. Era tăcut și colțuros ca o stâncă. Nu scotea un cuvânt. Nu recunoștea, nu se apăra. A cedat abia când l-am întrebat ce-a făcut cu fiolele de stricnină pe care le-a cumpărat de la farmacie. Și-a recunoscut faptele cu o dezinvoltură și o seninătate monstruoase. Vasile i-a administrat lui taică-său stricnina într-un pahar de vin; i-a declanșat infarctul și gata! Asta-i tot…

Vorbele căpitanului Marin Manu, chipul și gesturile și vorbele lui, din seara aceea cu ger cumplit și zaibăr de Strehaia, mi-au înfiorat gândurile și toate credințele de până atunci, zidind între

ele o întrebare: Oare de ce, uneori, lumea şi întâmplările ei sunt atât de amare?...

Un telefon matinal

Barul” Dalila". Rotund, larg, înalt, plin cu fum. Mesele joase, late, negre, parcă sunt niște libărci. Lumină puțină. Muşterei puțini. Aer şi mai puțin. Izul de cafea, deodorant şi băuturi spirtoase se întreţese cu fumul greu al ţigărilor. Iau loc. Îmi omor aşteptarea răsfoind o revistă străină. Tribut plătit consemnului. Convenţie banală, propusă telefonic de un glas necunoscut. De fapt, o necunoscută. Eram la birou. Ieri. Singur. Rareori sunt singur la birou. Şi, deodată, telefonul…

— Alo, tovarăşul locotenent Stralulat?

— Eu.

— Bună dimineaţa!

— Bună! răspund stereotip, uimindu-mă, totodată, de aburul cumva misterios, conspirativ care învăluia cu tot dinadinsul acele şoapte matinale. Cu cine am onoarea? întreb voit neutru, mai mult de circumstanţă, decât profesional.

— O binevoitoare! gângurea scăzut glăsciorul de la telefon, abia mascându-şi o răguşeală tabagică. Mă numesc Aurora Dobre, prietenii mei îmi spun Auraş, Am o informaţie foarte importantă pentru dumneavoastră… Şi, pentru că tăceam, adăugă aproape şoptit: Vă spune ceva numele lui Wili Mauro?

Am tresărit fără să vreau. Despre Wili Mauro profesorul acela străin, specializat în dialectologie romanică, venit în România, de vreo două săptămâni, şi care se fâţâia prin toată ţara nestingherit, cu aparatele lui de înregistrat atârnate de gât – discutasem chiar ieri cu şeful meu, maiorul Claudiu Păunescu, şi discuţia avusese multe spaţii albe…

Aurora Dobre şi-a manifestat dorinţa să ne întâlnim la barul „Dalila”. Bar de zi. Barul ăla lipit de spatele cinematografului „Drum Nou”. Să ne întâlnim acolo, exact peste două ore şi jumătate, adică la ora 11,00. Semn de recunoaştere? „Păi, v-aş sugera să ţineţi în mână o revistă străină, eventual una germană, bine?” şi Auraş şi-a luat numaidecât la revedere, apariţie meteorică, solitară, bizară, în dimineaţa unui locotenent de securitate.

Maiorul Păunescu era plecat până a doua zi, în provincie, ceilalţi colegi fiecare cu problemele lui, unde să-ţi mai sprijini

întrebările?

Mi-am recitit notiţele, din discuţia aceea de ieri, cu şeful, m-am înarmat cu răbdare, mi-am încropit o alură de stâlp de cafenea şi, cu un „Der Spiegel" în mapă, descind la „Dalila"...

La o masă alăturată, două fete brune şuşotesc tăricel, aruncându-mi ocheade peste umeri.

Timpul trece greu, foarte greu, când ai în mână o revistă citită şi răscitită, când aştepţi o întâlnire profesională într-un bar. Când lumea din jur te calcă pe nervi cu platitudinea, cu mediocritatea ei, când fetele alea de alături chicotesc vulgar, când te uiţi la ceas disperat, cum, n-au trecut decât cinci minute?!...

Şi peste gândurile mele, care cam începuseră să se urâţească, se aşternu brusc prezenţa lui Auraş, mică, fragilă,blondă,de o feminitate provocatoare, salutându-mă discret, surâzând cu un strop de oboseală în priviri, aşezându-se apoi în faţa mea, vaporoasă ca o poveste stranie, captivantă.

I-am răspuns salutului, surâsului, o priveam încordat, tulburat de farmecul ei aţâţător, aşteptam. Are şi răbdarea farmecul ei...

Auraş a cerut cafele, coniac, ne-am scos ţigările. A flecărit ceva despre vreme, despre modă. Coniacul l-a savurat îndelung, vicios. Cafeaua a băut-o rece, din două sorbituri. Apoi, s-a ridicat ştrengăreşte, îmbiindu-mă la plimbare. Oricum, răbdarea mea nu era un zid prea uşor de escaladat.

Şi abia afară, în larma citadină, pierduţi în rumoarea şi neastâmpărul visceral al marii metropole, Aurora Dobre mi-a murmurat o chestie interesantă, foarte interesantă...

*****

*** ***

Maiorul Claudiu Păunescu mă asculta îngândurat, detaşat, bătând desigur alte cărări cu gândurile lui – mereu încifrate, paradoxale, contradictorii – nu ştiai niciodată prea bine ce gândeşte în clipa când povesteai, îi raportai conştiincios ceva, tu te omorai să fii cât mai clar, cât mai limpede în cine ştie ce caz născut sub soarele fierbinte, extrem de fierbinte, al urgenţei, iar el te întreba aşa tam-nesam, calm, distanţat, dacă ai vizitat vreodată mănăstirea Dragomirna sau dacă l-ai citit pe Noica, ori ştii cu ce tramvai se ajunge la Institutul" Minovici". Tu te poticneai caraghios

în explicațiile tale, te opreai, răspundeai așa și așa, cum te pricepeai, la întrebările insolite ale șefului, reluându-ți apoi cu greu firul alambicat al raportului. Și cine știe când, a fi două zi, sau a treia zi, ori mai târziu, aflai uluit că suspectul tău trecuse mai alaltăieri și pe la Dragomirna, sau că îi face de vreo săptămână curte unei tinere cercetătoare de la „Minovici", ori poate că întrebările maiorului se pierdeau pe drum, ca niște curiozități, ca niște neîmpliniri...

Așadar, șeful mă asculta îngândurat, îndepărtat, iar eu mă străduiam să-i relatez despre telefonul Aurorei, despre întâlnirea de la bar, despre domnul Mauro, specialistul ăla în dialectologie romanică.

Auraș nu-și ascunsese deloc condiția precară, frivolă, în care se complăcea. Avea niște prieteni, niște prietene... „Ca tot omul, domnule locotenent! îmi susurase ea repede-repede, aproape lipită de umărul meu, atunci, în forfota protectoare a bulevardului Magheru. Trebuie să trăiesc și eu, nu? Am dat de cinci ori la medicină și tot de atâtea ori am căzut. E o modă. Mulți se dau în vânt astăzi după medicină. Acu-i vremea doctorilor! Așa zice și tanti Andreea. Dar n-a ținut. Poate că nu m-a dus nici capul. Însă nici bani pe meditații n-am dat. Am o tanti în București, tanti Andreea, stau la ea, din pensioara ei ne ajutăm amândouă. Eu îi fac târguielile, frecțiile, menajul. Mai fac apoi, colo și colo, câte un mic serviciu, mai pică ceva, oamenii au nevoie de o țigară bună, de o cafea bună, de un medicament mai rar. Eu găsesc. Mă zbat, alerg, găsesc. Păi, nu? Trăiesc și eu! Ce pot să fac? Deci, asta sunt! N-am o firmă prea grozavă, în încurcături însă nu mă bag... De aia v-am și dat telefon. Numele vi-l știu de la o prietenă. Nu-ș de unde zicea că vă cunoaște, parcă de la o ședință, sau conferință, sau așa ceva. Mi-am zis că un ofițer tânăr poate înțelege mai ușor o gâsculiță ca mine, vreau să spun că, gestul acesta al meu... Adică, ce mai, într-o seară, la restaurantul „Lido", am cunoscut un străin. Zicea că e profesor în dialecte romanice și că se numește Wili Mauro. Un tip inteligent, comunicativ și plin de bani. Am mâncat, am băut, după miezul nopții ne-a invitat pe toți sus, la el, în apartament. Eram trei perechi. Mauro se lipise de una, Sofica, de la teatrul de păpuși, eu eram cu Lulu, așa un soi de prieten pentru sărbători, e cascador

la Buftea, și mai era o pereche, Irina și Doru, amândoi recepționeri la Hotelul" Rarău". Ne-am dus, am urcat, Mauro a desfundat niște sticle, am jucat cărți, s-au spus bancuri, cafelele ne-au împins, târâș-grăpiș, până în zori. Ce mai, ne-am cam prăfuit. Dar nu într-atât încât să nu mă scandalizeze o chestie. Mauro ăsta e o secătură. Să vedeți ce s-a întâmplat. Apartamentul ocupat de Wili Mauro se compune din sufragerie, dormitor, baie și două holuri spațioase. Baia are două uși. La un moment dat, m-am dus la baie, dar n-am mai revenit în sufragerie, ci am ieșit pe ușa cealaltă, într-unul din holuri, unde m-am întins puțin pe o canapeluță lipită acolo de perete. Holul acela are trei uși: una dă în baie alta în dormitor, cealaltă afară. Cum stăteam eu așa întinsă, ușa dormitorului îmi venea chiar lângă frunte. N-am știut de la început că e întredeschisă, ci abia când am auzit zgomotul altei uși, din interiorul dormitorului, apoi un dialog aproape șoptit, ciudat. Am recunoscut numaidecât glasurile lui Mauro și Irina. Recepționera îi cerea niște bani, Mauro a spus că-i dă, dar vrea garanții. Atunci, Irina i-a răspuns că zapisul lui Petre Cercel, chiar așa a zis, am auzit foarte clar, zapisul lui Petre Coreei se află pe mâini sigure, iar banii vor ajunge unde trebuie. Atât. Apoi, am auzit iar zgomotul celeilalte uși și, odată cu liniștea, m-a cuprins o spaimă nebună. Unde nimerisem? Cine era, de fapt, profesorul Mauro? Ce punea la cale cu Irina? Aici sunt lucruri necurate, domnule locotenent, eu pe la ei nu mai calc. Ce-mi trebuie mie necazuri? Bună ziua".

Și Auraș a plecat brusc, parcă rupându-se de lângă mine, pierind numaidecât în șuvoiul pietonilor.

Maiorul Păunescu a pocnit iute din palme, o singură dată, pătrunzător, după care a râs așa, într-un dinte:

— He, he, crezi că Mauro e prost? Ăsta e tartor bătrân. Fii atent, foarte atent!

*****

*** ***

A trecut de-atunci o săptămână. Mult? Puțin? Mie mi s-a părut un veac. Șeful mi-a lăsat pe cap toată afacerea cu Mauro. Trafic ilegal de vechi documente istorice. Spionajul modern nu ocolește nimic. Adună tot, strânge tot ce-i omenesc sub puterea lui tentaculară. Și ce poate fi mai omenesc decât istoria? Zi de zi, o

săptămână întreagă am fost pe urmele lui Wili Mauro. Investigații, identificări, supraveghere discretă. De la Auraș, am ajuns la Mauro, de la Mauro la Irina, de la Irina la un muzeu din Moldova. Muzeul mi-a deschis alte două piste: una către un fost învățător, din Bacău, pensionar, om trecut de optzeci de ani, care credea că donează, spre veșnică păstrare, unui muzeu, un document istoric emanat din cancelaria voievodului Petru Cercel; cealaltă pistă ducea către un misit, un soi de escroc voiajor, care urma să preia zapisul lui Cercel de la bătrânul învățător din Bacău, vânzându-l apoi, prin intermediul lrinei, domnului Mauro, alias profesor de dialectologia romanică.

Puteam, desigur, să previn dispariția înscrisului voievodal, avertizându-l pur și simplu pe Mauro, invitându-l apoi să ne părăsească patria și să ne lase istoria în pace. Dar ar fi fost un tratament prea blând pentru un ticălos ca el. Trebuia realizat flagrantul...

Și totuși, de ce n-oi fi fost eu mai atent, atunci, în săptămâna aceea, la una din replicile maiorului Păunescu? Doar îmi cunosc bine șeful. Sau poate că ne închipuim numai, așa ne închipuim noi unii despre alții...

Tocmai îi raportam despre bătrânul pensionar din Bacău, când șeful m-a întrebat:

— Tu ai privit vreodată Bucureștiul de la etajul cinsprezece! Știi ce frumos arată? Fascinant!...

Întrebarea m-a aiurit oleacă, nu prea mult, nu privisem niciodată orașul de la etajul cinsprezece, am trecut mai departe cu raportul meu despre pensionarul din Bacău, maiorul mă asculta cuminte, cuminte...

Peste câteva zile, trebuia să-l surprind pe domnul Mauro asupra faptului, asupra gestului său reprobabil, urma arestarea, judecarea, pedeapsa. Aveam toate firele cazului în mână. Și, deodată, firele acelea s-au încurcat. Wili Mauro nu s-a mai prezentat la întâlnirea cu Irina, să preia zapisul lui Cercel. Stupefiat, am aflat că-și făcuse bagajele în ultima clipă, plătise hotelul și acum se îndrepta în trombă, cu „Fordul" lui, spre graniță. Maiorul Păunescu era de negăsit, timpul presa, am dat grăbit câteva telefoane și m-am lansat pe urmele lui Mauro.

La frontieră, și mai uluit, l-am descoperit pe Claudiu Păunescu discutând cu deferență în compania lui Wili Mauro. De cum m-a zărit, maiorul – îmbrăcat civil părea mai tânăr, mai înalt, – mi-a ieșit iute în întâmpinare, mia făcut un semn discret și a început să turuie școlărește.

— Să trăiți! Sunteți tovarășul locotenent Stratulat? Am primit ordinul dumneavoastră. Îl aveți la dispoziție pe domnul profesor Wili Mauro.

Parcă înghițisem o riglă din bazalt. M-am apropiat încet de Mauro, l-am salutat, l-am întrebat sec, scurt.

— Aveți ceva să-mi declarați, domnule profesor?

— Nu, domnule locotenent. Aș vrea, dacă îmi îngăduiți, să vă felicit. Zapisul lui Cercel face o avere, dar libertatea e o avere și mai mare. Și am înțeles, abia în ultimul moment, că nu am nici-o șansă să-l scot din România. Cum de nu v-am simțit încă de la început, pe urmele mele?

Eram perplex... Nu aveam replică.

— Dar tovarășul locotenent nu se referă nicidecum la documentul acela sigilat de Petru Cercel.

Maiorul Păun eseu intervenise la timp, calm, detașat. Continuă ușor reflexiv.

— Din câte știu eu, dânsul vă suspectează de spionaj industrial. Este vorba de punctul de topire prin care se realizează un nou tip de aliaj metalic, atât de necesar în aviația modernă. Așa-i?

Eu mă holbam năuc la Păunescu. Rigla aia din bazalt devenise piatră de moară. Domnul Mauro se albise cumplit. Bâigui.

— Nu înțeleg... se petrece aici ceva bizar... e o confuzie, e o...

— E o cădere, domnule Wili! murmură tranșant maiorul Păunescu. Orice spion așteaptă clipa asta cu spaimă în oase. Pentru că, mai devreme sau mai târziu. Căderea tot vine.

*****

*** ***

Se mai întâmplă. Se întâmplă și l-a case mai mari. Intri într-o înfundătură, iar tu te crezi pe bulevard, într-adevăr, domnul Wili Mauro se ocupa cu spionajul industrial. Microfilmele descoperite asupra lui au fost demascatoare. Mauro țesuse cu abilitate un

scenariu, deopotrivă complex și veridic. Bun cunoscător al firii omenești, i-a manipulat pe oameni cu ușurință. A manevrat în așa fel, încât Aurora Dobre să asculte neapărat dialogul acela nocturn, a urmărit-o apoi, convingându-se că informația a ajuns unde trebuie. De acum securitatea va merge pe un drum, iar el, Mauro, pe drumul lui…

Înarmat cu un teleobiectiv puternic, domnul Wili filmase, din locuința Irinei, incinta unui modest atelier metalurgic, protejat de ziduri înalte, acolo aflându-se, de fapt, un laborator special pentru testări de aliaje metalice ultradure. Ce folos că zidurile erau înalte?

Și încă mă întreb, cu irepresibilă ciudă, cum de n-am reținut eu, atunci, replica aia a maiorului: „Tu ai privit vreodată Bucureștiul de la etajul cinsprezece? E fascinant!…”

Păi, cum să nu fie fascinant orașul, privit din locuința Irinei?

Fragment

Așa că pe om nu-l poți cunoaște, ca pe un lucru, o dată pentru totdeauna, nu poți zice despre el că dacă acu-i așa, va fi și mâine și mai încolo toi așa, că omul se mai schimbă cât trăiește, se schimbă ele vremurile, d-apăi omul!...

E schimbătoare firea omului, despre ea nu poți zice, bunăoară, ca despre firea unui cal, că-i bleagă sau nărăvașă sau mofturoasă sau blândă, iar firea asta să-l țină toată viața, s-o poarte cât trăiește. Asta-i! că omul n-o poartă cât trăiește... N-o poartă toată viața, ca pe o haină care nu se mai rupe. Firea oamenilor, haina firii lor se mai rupe din când în când – e ceva ciudat în toată chestia asta, pentru că se rupe dintr-o dată, nu se tocește puțin câte puțin, ci se rupe brusc și nimeni nu știe când și cum se întâmplă minunea asta – și atunci Nea Cutare apare în lume cu haine noi și tu te uiți, mă, Boiangiule, te zgâiești și nu-ți vine a crede ochilor că ăla pe care tu-l știai așa și așa, acu' deodată îi se înfățișează altfel... Sau poate că omul nu și-a schimbat firea deloc, dar așa vrea el să pară, vrea să pară altu, mai știi ce-i în capul lui?! Vrea să se dea drept altu, iar nu cum este ei de-adevăratelea, adică așa cum l-a făcut mă-sa, mocăit sau prea iute, cu inima ca pâinea caldă sau ticălos, deștept, prost sau fudul sau al dracului, cu răutatea sticlind în ochi, privind chiorâș la toată lumea, gata-gata să-l înhațe de păr pe ăla care s-ar încumeta să-l arate cu deștu și să-i zică: mă, neică, ce faci pe grozavul, parcă nu te știu io?! Deci, omul, dac-a ajuns cum a ajuns și unde a ajuns, își închipuie că pe umeri are de-acu' alt cap, sau poate că-i destul de isteț să nu-și închipuie, și-atunci își pune alte haine, se dă drept altu și nu de puține ori îi reușește la țanc chestia asta, încât se găsesc destui care să-l crează, adică taman cum vrea el să pară, cum îi convine lui, pe dinăuntru-i însă altfel, dar cine poate citi pe dinăuntru omului? Că io aici voiam să ajung cu vorbele astea, că de aia am cerut plaivaz și hârtie, să scriu. Că și io știu carte și pot să scriu și să citesc, ce dacă-s bătrân acu'? Ehei, în tinerețe am fost felcer veterinar și n-am îmbătrânit degeaba, cunosc lumea așa cum e, asta e, alta nu-i, și am și io ceva de spus...

Că de aia m-a şi chemat la miliţie tovarăşul căpitan Marin Manu, m-a chemat atunci când a dat cu ochii de mine la poartă, pe când ieşea din curtea vecinului Sevastian Popescu, că era o comisie acolo, la acareturile alea ale domnului Sevastian, mă chioram şi io ca şi alţii, iar tovarăşul căpitan s-a uitat la mine scurt, m-a salutat, a dat să treacă mai departe, apoi s-a întors şi mi-a zis: nea Boiangiule, parcă ai să-mi spui ceva, aşa-i? Am dat din cap, el a înţeles şi ne-am urcat în maşină…

Cine nu-l cunoaşte pe Sevastian Popescu, vecinul meu de peste drum?! Aproape tot târgu'. La început, a stat într-unul din blocurile alea din beton armat, din Craioviţa, apoi s-a mutat central, apartament din cărămidă, patru camere pe hol, apoi am ajuns vecini. Peste drum de mine era o mică instituţie, nu-ş ce fel era că scria numai cu iniţiale, pare-mi-se o filială de institut sau cam aşa ceva, care ocupa în întregime o vilă veche, cu etaj, curte şi livadă, o casă din acelea făcute în fasonul anilor imediat după primul război mondial, instituţia aia, sau filiala aia, s-a mutat, ori s-a desfiinţat, habar n-am, de-atunci însă locuieşte acolo vecinul Sevastian. Locuieşte ca proaspăt proprietar. Cine ştie casa cum era altădată, acum ar avea ce privi. A devenit un mic palat, cu bazin din marmoră, arteziene, grădină, alei asfaltate şi garaj…

Gore a lui Panţâru, zugravul, mi-a spus că vecinul are şi bar acolo, înăuntru, că l-a văzut el cu ochii lui, când a pus tapetul, şi că e mare şi larg şi lung cât o iesle şi că e ticsit, sticlă lângă sticlă, şi că nu are scaune, ci numai un fel de rezemători pentru coate că, tot el zicea, aşa-i acu', musafirii stau în picioare, beau, fumează şi fac conversaţie, cu coatele sprijinite pe tăbliile alea înalte… De, la lume nouă, obiceiuri noi…

Popeştii sunt însă oameni de treabă, îmi ziceam io, şi, la urma urmei, dacă au bani, dacă muncesc şi au bani, de ce să nu trăiască la o adică aşa cum vor ei, cum le place lor… Erau drăguţi cu toţi vecinii, dădeau bomboane copiilor când îi întâlneau pe stradă, domnul Sevastian era primul care-şi sălta pălăria când trecea pe lângă mine şi asta e ceva! Păi, nu?

Curând-curând însă şi-au făcut loc şi nişte vorbe proaste… lumea e cum e, se uită, se mai uită, socoteşte, se mai uită şi la ăla şi la ălălalt şi iar socoteşte, apoi se aşterne pe bârfit, şi vorba asta urâtă

se lăţeşte repede şi pute-al dracului… Acu' vreun an, cică Popeasca picase pe bec, adică a rămas borţoasă, iar vecinul s-a făcut tare negru pe chestia asta, că ei mai au un copil, pe care-l cresc ăi bătrâni, la tară, şi că lui i-ajunge un singur plod. Apoi, i s-a îmbolnăvit omului nevasta, a fost internată la spitalul nou, ăla de lângă parc, cică i-au făcut acolo nişte analize şi doctorii au spus că soaţa lui Sevastian e beteagă rău, aşa că… s-au ştampilat nişte acte şi Popeasca a scăpat de plod. La drept vorbind, io nu ştiu ce şi cât e adevărat din toată istoria asta… gura lumii n-o astupă nici pământul… mie mi-a spus-o însă Boscan a lui Trifu, Vasile Boscan, ăla care lucrează la baroul advocaţilor, că ăsta ştie şi câte vânturi trage un mort, d-apăi!… Asta e, unu zice-aşa, altul zice altfel, pe care să-l mai crezi? Că Parpală zice altfel, şi io îl cred, păi pot io să nu-l cred?! Că mi-i prieten, ne ştim de peste-o juma de veac, şi vine-ntr-o vreme prietenul ăsta al meu, Ilie Parpală, stă taman în partea ailaltă a târgului, vine la mine şi-mi zice ceva despre nepoată-sa Maria, care e telefonistă. Făcu ce făcu Maria, se luă în dinţi cu şeful ei de la telefoane, acu', ce-i drept, nici nu se prea spetea ea cu munca pe acolo, că aşa zicea şi Ilie, da' dădea cu clanţa când la ăla, când la ăla, până când au dat-o ăia afară de la telefoane. Io ştiam ce poamă e, îmi zice Ilie, dar mi-i nepoată, mă Boiangiule, şi sângele apă nu se face, mi-a cerut s-o ajut. Ajută-mă unchiule, zice ea, îmi spune mie Ilie, că sunt nenorocită, am ajuns pe drumuri şi dacă mă duc la taică-n sat, să-i spun, ăla dacă află mă pune cu gâtu pe tăietor… La taica nu mă duc nici moartă, unchiule, io l-a matale am venit… Şi-mi mai zice mie Ilie că i-a spus unul, că l-a văzut supărat, a aflat ce-l doare şi i-a zis, du-te mă la tovarăşul Sevastian Popescu cu necazul ăsta că te ajută. Iar Parpală a-ndrăznit, s-a dus şi Maria lucrează de atunci ca socotitoare de preţuri la aprozar. Nu mai e pe drumuri… Păi vezi, pe care să-l mai crezi acu'? Da io nu mă iau după nimeni, io am părerile mele, nu mă iau după fieştecare, după ăla sau ăla, că oamenii sunt aşa cum sunt, unii mai proşti ca oile, alţii mai răi ca nişte câini turbaţi, unul te-ndeamnă la una, altu' la alta, şi dacă te-ai lua după toţi ai ajunge ca nenorocitul ăla din poveste care a îngheţat de. Frig too-ot mutând soba prin casă… Aşa că mie nu-mi poate vârî nimeni în cap vreun gând rău despre vecinul meu, care mă salută şi mă respectă,

că un om, dacă-i om de nimic nu respectă pe altu' şi nu dă bomboane copiilor de pe stradă, lui şi n-ar fi ajuns el unde a ajuns dacă ar fi un om rău şi prost, că nu-i nici rău şi nici prost, gândeam, de vreme ce stă cum stă...

Io aşa-mi ziceam şi aşa am şi crezut până ieri, când... Uite că ajung şi la treaba aia care îl interesează pe tovarăşul căpitan, că, de fapt, doar chestia asta îl interesează pe ol, numai că io am ţinut morţiş să mai zic şi pe de lături câte ceva, aşa-s vorbele, se leagă unele de altele, şi nu degeaba se leagă ele între ele... Aşa că am rămas trăsnit ieri, ieri spre prânz, când vecinul meu Sevastian Popescu mi-a deschis uşa casei, mi-a zâmbit prietenește, m-a luat pe după umeri şi m-a întrebat de sănătate, da' io n-am rămas trăsnit că m-a întrebat de sănătate sau că mi-a călcat pragul, ci când l-am auzit ce-a zis, după al treilea ciocan de rachiu. A zis aşa, măi, nea Boiangiule, îmi spune el, matale oşti un vecin şi un om tare cumsecade, aş zice chiar că eşti prietenul meu... Apoi, m-a întrebat, iute, ia spune-mi, matale ai ceva economii strânse? Am! zic io, neştiind încotro bate 'mnealui cu gândul. Brava! zice el, bucurându-se, apoi mă întreabă iar. Ai banii depuşi la C.E.C., sau? O parte la C.E.C., alţii în casă! zic, după care întreb cuminte. Da' de ce?

Vecinul tace, se uită în ochii mei o vreme, ţintă, şi adaugă încet, rar. Ce-ai zice, nea Boiangiule, dacă matale m-ai fi împrumutat cu vreo şaptezeci-optzeci de mii, ai, ce-ai zice? Văleu! sării în sus ca ars, da' n-am atâţia gologani să-mprumut neică, de un-să am? Ştiu că n-ai, zice el, da' să presupunem că i-ai fi avut şi că mi i-ai fi împrumutat cândva, iar io ţi-aş fi dat chitanţă... adică ţi-o dau chiar acu', înţelegi? abia că îmi şopteşte el, tâmplă lângă tâmplă. La început nu m-am dumirit, credeam că-şi râde de mine şi nu-mi venea deloc la socoteală chestia asta... El a mai zis ceva, io nu-ş ce i-am răspuns, parcă umblam în dodii apoi, de-o dată, m-am luminat... Pentru că, o dată şi-o dată, tot vine el timpul ăla când trebe să dai socoteală cum ai trăit, chiar dacă ţi-ai pus haine noi peste firea vechilor năravuri...

*****

*** ***

Fragment din declaraţia unui martor, dintr-un dosar clasat.

Fiul fostului ministru

Căpitanul de miliție Marin Manu era posomorât, derutat, n-avea chef de nimic. Nevastă-sa era internată de câteva zile la spital – mereu bolnăvicioasă, mereu palidă și îngândurata – a vorbit cu ea mai devreme la telefon, voce stinsă, îndepărtată, nu era nici regret, nici răutate în glasul femeii lui, ci răzbăteau o sfârșeală tulburătoare, o renunțare adâncă, o mare tristețe, un abur de iubire pentru bărbatul ei, pentru omul ei pe care vrusese să-l facă fericit și nu izbutise, ratase. Alexandra Manu pierduse orice șansă de-a mai zămisli un copil. Marin se simte și el vinovat de dezastrul acosta, durerea s-a cuibărit în el și tace, o înconjoară cu cele mai delicate atenții, dar ea, femeia lui, îl simte departe, tot mai departe și totuși viața merge înainte, cu treburile ei, cu meandrele ei, altceva nu-i de făcut nu toate le facem și le desfacem pe lumea aceasta așa cum vrem noi…

Deruta și aerul lui posomorât din seara aceea nu se iscaseră însă nicidecum din discuția cu nevastă-sa la telefon, era de fapt o internare obișnuită, de atunci, de la necazul acela cumplit, nevastă-sa se internă, cu regularitate, de câteva ori pe an, desigur că fiecare internare a soției în spital îi reamintea, în toată goliciunea, dezastrul de acum trei ani, dar frângerea aceea lăuntrică o resimțea vag, tot mai vag, topindu-se, îndepărtându-se încetul cu încetul, abia mai licărind undeva, în străfunduri, unde nu cotrobăim în fiecare zi. Deci, gândurile lui posomorite, mai degrabă gânduri de uimire sumbră, din seara aceea spelbă, cenușie, altă sorginte aveau…

Zilele trecute finalizase un caz de delapidare, un caz urât, cu mulți indivizi puși pe căpătuială, cu relații și ramificații în sus și în jos, limpezise lucrurile, predase dosarul justiției, punct. Într-o anchetă însă de anvergura aceasta, într-un astfel de caz nu există ziduri despărțitoare, țarcuri, teritorii strict delimitate, informațiile se leagă unele de altele firesc, apar date noi, laterale, colaterale și, chiar dacă lucrarea în sine este rezolvată, finalizată, nu poți să nu iei în seamă și celelalte informații și sesizări, nu poți să le arunci peste bord, în munca de miliție, în munca de

informații nu există balast, și trebuie să cerni și să discerni totul cu atenție, cu răbdare, cu infinită răbdare.

O astfel de informație colaterală ducea către un depozit de articole cosmetice, unde urma să fie efectuată, cât de curând, obișnuita inventariere, dar că responsabilul depozitului, având unele minusuri în gestiune, va încerca probabil să-l mituiască pe cel care va executa inventarul. Căpitanul Marin Manu s-a interesat mai îndeaproape, a aflat ce a trebuit și, exact cu două zile înainte de inventar, a sunat la ușa unei garsoniere. Așa cum se așteptase, i-a deschis Aurelia Dima, o femeie încă frumoasă, Încă tânără, necăsătorită, cu ceva deopotrivă galeș și provocator în priviri, în ținută, în gesturi. Căpitanul s-a legitimat, femeia l-a invitat să intre, l-a servit cu o cafea, au fumat, Marin Manu a fost Scurt, deloc protocolar, i-a spus că e de datoria lui s-o prevină, să-i arate că în viață există multe tentații primejdioase, multe pericole, și că doar corectitudinea, atât, corectitudinea ne poate feri de dezastre. N-a insistat, n-a precizat nimic, gazda i-a mulțumit pentru sfaturi, înălțând din umeri ei, încă frumoși, cu inocență și nepăsare, ofițerul a salutat sec, profesional și a plecat. Știa de acum că Aurelia Dima – șefa echipei de inventariere la depozitul acela de cosmetice – nu se va lăsa antrenată în nici-o poveste urâtă.

Căpitanul Marin Manu aproape că și uitase despre toate astea, trecuse mai mult de o săptămână, când a fost anunțat că la poarta inspectoratului îl solicită o femeie. Era Aurelia Dima.

Cu glasul ei ușor voalat, femeia i s-a destăinuit căpitanului cu o franchețe dură, tranșantă. Întâi și întâi i-a mulțumit pentru că a prevenit-o, pentru că altfel ar fi ajuns la pușcărie, apoi i-a mărturisit că, pentru prima dată în viața ei, are cu totul și cu totul alte păreri despre miliție, va să zică el, căpitanul de miliție Marin Manu a știut precis că ea, a doua zi, ar putea săvârși o gravă infracțiune, a știut sigur și totuși a venit și i-a spus să fie corectă, așa și pe dincolo, de ce, la o adică, de ce a făcut el, căpitanul Marin Manu chestia asta?! Ofițerul i-a răspuns neutru, calm, corectând-o că nu a doua zi ar urma ca ea, Aurelia Dima să săvârșească infracțiunea aia, ci două zile mai târziu… Femeia a reacționat numaidecât, precizând rar, punctând cuvintele cu gesturi aproape vulgare, că nu-i deloc așa, că peste două zile începea inventarul ăla

de la cosmetice, cu care nu avea nici o problemă, nu despre inventar e vorba aici, ci despre familia aceea de ingineri, din Calea Bucureşii, tineri amândoi, proaspăt căsătoriţi, dar care nu voiau cu niciun chip să aibă copii, iar ca, Aurelia Dima, trebuia să se ducă acolo a doua zi, deci nu peste două zile. Fusese un aranjament la mijloc, aşa cum se fac de obicei treburile astea murdare, secrete şi periculoase, Aurelia trebuia să se ducă şi s-o scape pe tânăra inginerească de necaz, de sarcină… Pentru că mama mea, domnule căpitan, turuia Aurelia, mama mea a fost moaşă comunală şi de la că am învăţat eu treburile astea de mult, încă de când eram elevă de liceu. Mai târziu, am încercat de trei ori la medicină, nu am reuşit, am intrat la A.S.E. Şi am ajuns economistă… Dar, ce vă spun cu? Treburile astea le ştiţi foarte bine, voiam să vă spun altceva, abia acum m-am desmeticit, m-aţi salvat de puşcărie, şi asta nu pricep eu, de ce, domnule căpitan, căpitan parcă sunteţi, nu?!…

Marin Manu era de-a-dreptul uluit de ceea ce auzea acum. El se dusese atunci la Aurelia Dima cu alte gânduri, cu alte informaţii în cap, nu ştiuse nimic despre preocupările ilegale în domeniul obstetricii ale Aureliei, ea a înţeles că… Bine că s-a oprit la timp… Acum, are probabil remuşcări… Întrebări… Ce mai vrea de la mine, acum? se întreba căpitanul, cu chipul său imobil, de nepătruns, covârşit brusc de o mâhnire surdă, de o dureroasă dezolare.

Aurelia Dima nu aşteptă prea mult răspunsul ofiţerului, îi zâmbi şters, palid, apoi deodată ochii i se împâcliră de o fulgerare adâncă, neagră, un rictus rău îi urâţi buzele senzuale. Vorbea, de astă dată, cu un fel de patimă otrăvită, cu o ură abia ţinută în zăbale. „Ştiu cine m-a turnat la miliţie. O singură persoană cunoştea că mă voi duce să întrerup sarcina aia. Se numeşte Vladimir Retegan. Este, domnule căpitan, aşa-i că el este?". Chipul de marmoră cenuşie al căpitanului Marin Manu nu oglindea nimic, absolut nimic…

„Vladimir Retegan – istorisea mai departe femeia, absorbită complet de gândurile ei, de patima ei – este fiul fostului ministru Andrei Retegan, ministru plin37 sau prin40, nu ştiu precis. Reteganii au fost o familie bogată, cu blazon, cu avere. Bătrânul a stat pe la Canal o vreme, a scăpat cu viaţă, i-au murit între timp nevasta şi fratele, i-a rămas doar băiatul, Vladimir. Fiul fostului

ministru și-a terminat facultatea târziu, a terminat-o odată cu mine, deși e mai în vârstă cu peste cinsprezece ani. Suntem economiști la aceeași instituție și trăim în concubinaj de vreo doi ani. Vladimir este o secătură monstruoasă, o lichea ordinară. L-am părăsit de nu știu câte ori, dar a venit de fiecare dată după mine, mi-a căzut în genunchi și câte altele... Nu știu dacă aș fi fost capabilă vreodată să mă rup de el, cu toate ticăloșiile lui, Vladimir arc uneori ceva neajutorat în el, ceva care inspiră milă, protecție, arc un aer nu neapărat seducător, nu cred că virilitatea e trăsătura lui dominantă, ci tocmai aerul acela al lui de copil mare, de copil întârziat, care se agață, se ține strâns de fusta ocrotitoare, nu știu prea bine nici eu, poate *că* spun prostii... Faptul însă că el m-a împins să mă duc la femeia aia însărcinată, apoi tot el m-a turnat la miliție, pentru că nimeni altcineva nu mai știa de povestea asta, e prea de tot, e monstruos... Ce-a gândit: o prinde, înfundă pușcăria, rămân cu banii, scap de ea. Chiar, domnule căpitan, pentru că iar veni vorba, de ce m-ați prevenit, de ce mi-ați dat de înțeles, atunci, că sunteți cu ochii pe mine, că trebuie să fiu corectă? De când miliția face acte de caritate?". „Nu acte de caritate, ci simple sarcini profesionale", precizează monoton, cu voce albă, căpitanul. Aurelia Dima ridică din umeri, în felul ei detașat de a se mira, apoi reveni rapid în făgașul acelorași gânduri. „Avem împreună un cec de 30 000, cecul e la mine, i-ar fi rămas lui toți banii, asta a urmărit, ticălosul, banii, pentru bani e în stare de orice ticăloșie, cum de nu mi-am dat seama până acum?!", se întreba femeia cu glasul stins, cu ochii pierduți în poală. Continuă abia șoptit. „Și totuși, trebuia să mă aștept la orice de la el... la orice trebuia să mă aștept din partea lui... mai ales trebuia să înțeleg atunci, după ce a murit Retegan, bătrânul, mai ales de atunci trebuia să fi înțeles eu, de când Vladimir mi-a spus, într-o clipă de nebunie, ce-a fost cu moartea bătrânului... Doamne-dumnezeule, oftă deodată Aurelia, tresărind, parcă atunci dându-și seama unde se află, de fapt pentru asta am și venit la dumneavoastră, de cp m-oi fi lungit atât? Vreți să mă ascultați mai departe?" Căpitanul Marin Manu observase iarăși fulgerul acela negru bântuind privirile femeii, tăcu, încuviință din cap, aștepta, femeia își reluă firul povestirii. „După ce a venit de la Canal,

Retegan, fostul ministru, şi-a dezgropat el ştie de pe unde bijuteriile de familie, le-a vândut, a mai valorificat prin Consignaţia nişte tablouri, cum-necum a strâns cam o sută cincizeci de mii şi i-a depus la CEC. O sută cincizeci de mii au fost atunci, la început. În ultima vreme, rămăseseră mai puţin de jumătate. Către banii aceştia ţintea Vladimir cu o poftă nesăbuită. În câteva rânduri l-am şi repezit, i-am zis să-i dea pace bătrânului, sunt banii lui, parcă vorbeam la pereţi, Vladimir dăduse în patima jocurilor de noroc, juca poker cu nişte indivizi necunoscuţi, la nişte adrese pe care le schimba mereu şi pierdea, pierdea… L-am ajutat şi eu cum am putut… nu ştiu, poate că nu l-am ajutat deloc… cred, mai degrabă, că i-am întreţinut patimă şi cu banii mei… nu ştiu… acum totul îmi apare în altă lumină… Într-o dimineaţă, gâtuit de surescitare, Vladimir mi-a telefonat să mă duc, să trec urgent pe la el că i-a murit tatăl. Murise noaptea în somn, uşor, liniştit, aşa cum mor cardiacii. I-am făcut împreună toate cele de trebuinţă, Vladimir n-a suferit prea mult, s-a liniştit repede, poate prea repede, dar atunci n-am înţeles nimic, de fapt abia mai târziu mi-am dat seama de grozăvia lucrurilor, şi totuşi am tăcut şi am continuat să trăiesc lângă un asasin. Căci Vladimir Retegan şi-a ucis tatăl. El însuşi a recunoscut acest cumplit adevăr, câteva luni mai târziu… Se îmbătase ca un porc, abia se mai ţinea drept, jucase poker şi-şi prăpădise aproape toată leafa, i-am spus atunci, deşi eram înfiorată de îmbrăţişările şi sărutările lui, i-am spus câteva vorbe mai dure, m-am smuls de lângă el' şi de-o dată îl văd că rânjeşte satisfăcut şi clătinându-se se duce la haină, o atârnase pe spătarul unui scaun, şi scoate de acolo două cecuri, unul de patruzeci de mii şi altul de treizeci de mii: moştenirea bătrânului. În aceeaşi noapte, Vladimir mi s-a destăinuit, cu vorbe trufaşe, că-i venise de hac boşorogului, că studiase îndelung problema, chiar aşa mi-a spus atunci, măi, fato, problema asta am studiat-o îndelung, că lui taică-său îi trebuia doar un bobârnac, un şoc, inima nu i-ar fi rezistat, mai trecuse peste un infarct şi gata… Vladimir obişnuieşte să repare, în timpul liber, acasă, tot felul de mecanisme fine, are degete îndemânatice şi o anumită intuiţie tehnică în treburile astea, e un soi de pasiune la care migăleşte cu o răbdare demnă de invidiat. Aranjase să-i repare unui prieten

pușca de vânătoare. Era seară, târziu, se afla în casă numai cu taică-său. Bătrânul citea ceva într-un fotoliu. Alături, în altă cameră, cu ușa întredeschisă, Vladimir repara pușca de vânătoare și mai schimbau din când în când câte o vorbă, două. Deodată pușca bubui în mâinile lui Vladimir, acesta țipă gutural, vaierul se frânse numaidecât și omul se prăbuși lat, cu o bufnitură surdă. Înfundată. Bătrânul părinte mai avu puterea să vină până în pragul camerei, să privească nenorocirea și se prăbuși și el acolo, pentru totdeauna, fulgerat de al doilea infarct. Câteva minute mai târziu, Vladimir s-a ridicat, a zvâcnit iute în capul oaselor. Și-a privit părintele îndelung și abia când s-a convins că e mort l-a luat în brațe, l-a dus în pat, l-a dezbrăcat și l-a acoperit cu plapumă... Nu știu ce-o fi făcut în noaptea aia, a dormit, n-a dormit, cred mai degrabă că a dormit buștean, apoi dimineața m-a sunat la telefon... Acesta e Vladimir Retegan. Domnule căpitan, n-aveți cum să-l pedepsiți, nu sunt și nu pot fi adunate probe împotriva lui... De ce mi s-a destăinuit atunci, nu știu. De ce m-a împins să mă duc la fata aia s-o chiuretez, apoi m-a turnat la miliție, iarăși nu știu. Oare, tot din cauza banilor?! Cum de m-am putut lăsa atrasă de acest ticălos?! De ce l-am acceptat în continuare, de ce am tăcut până acum? Sânt întrebările mele la care n-am să pot răspunde niciodată, la care nu poate răspunde nimeni... Aseară a venit la mine, nu l-am primit, a plâns ca un copil, ca un disperat, mă imploră să nu-l resping, că el nu poate trăi fără mine. Îi luceau lacrimile în ochi. Mie îmi venea să-i dau cu ceva în cap. Nu i-am spus nimic, nimic, mi se încleștaseră fălcile de soarba, de oroare. L-am alungat ca pe un câine, apoi m-am hotărât să vin la dumneavoastră... La urma urmei.

Pentru ce am venit, nu sunt prea sigură. Nu știu precis.

Să vă mulțumesc? Am făcut-o atunci, când ați fost la mine. Să-i vâr la pușcărie pe Vladimir? L o prostie, nu poți judeca și condamna un om numai pe bază de presupuneri, vorbe, confesiuni. Asta e, de fapt nici nu știu ce nevoie anume m-a împins astăzi către dumneavoastră. Și nici nu știu dacă am făcut bine ceva ce am făcut. Poate că sunt o zurlie. Oricum, vă mulțumesc încă o dată și să auzim de bine"... Și Aurelia Dima a plecat ușor gârbovită,

răvășită de gânduri contradictorii, și nu mai avea nimic din aerul acela provocator și felin de altădată.

Căpitanul Marin Manu rămase în biroul său singur, posomorât, derutat, apoi, într-un târziu, deschise agenda de lucru, notă pe o filă albă, citeț, cu majuscule „FIUL FOSTULUI MINISTRU”, și mai jos, în paranteză, „Vladimir – Aurelia”, se gândi o clipă, făcu un gest nedefinit cu mâna în aer și tăie numaidecât cu două diagonale nervoase, repezi, cuvintele notate acolo, rămase în aceeași poziție încordată, aproape cabrat asupra hârtiei, după care scrise iarăși, apăsat, „Cazul Retegan”. Se opri, surâse trist, îngândurat, își reaminti de „Cazul Bobaru” de la Filiași, aceeași ticăloșie, oftă stingher și trist, mai trase o diagonală peste ultimele cuvinte, se ridică și închise agenda…

„Chow -chow”

E noapte, e vânt, e târziu. Vântul azvârle ploaia în geam, e frig. Primăvara se lasă greu, vine greu, face nazuri. Biroul căpitanului de securitate Alexandru Prodan e plin de fum, de aer stătut, colaboratorii abia au plecat, și-au luat agendele, au furișat spre ceasuri priviri ferite, pripite, au dispărut ca din pușcă. Biroul s-a mărit parcă dintr-o dată, liniștea îl face și mai mare, dar și mai frig parcă s-a făcut. Alexandru se zgribulește în scaun, a rămas singur. Ferestrele i se par undeva la capătul pământului. Ar trebui dracului aerisit, dar cine să se ducă până la ferestrele alea?

Fusese o după-amiază de analize, de rapoarte, de planuri. După-amiaza lor săptămânală. Așa hotărâseră de mult. Acum devenise obicei, se întâlneau cu toții o dată pe săptămână, nu se întâlneau nici luni, nici sâmbătă, zilele de luni și de sâmbătă nu sunt bune de ședințe, asta fusese părerea locotenentului Traian Ștef, ceilalți fuseseră de acord, căpitanul Prodan n-avusese nimic împotrivă, hotărâseră împreună ca ziua de analize să fie joi. Și joi a rămas.

Se limpeziseră multe lucruri în după-amiaza aceea. Câteva cazuri erau pe terminate, treburile erau acolo clare, foarte clare, urmau rapoartele de finalizare, alte cazuri abia înfloriseră, niște semnalări, niște suspecți, niște investigații colo și colo, travaliul obișnuit ai ofițerilor de securitate. Un singur caz rămăsese suspendat, atins de aripa incertitudinii, a nesiguranței. Era unul din cazurile lui Ștef. Tânărul ofițer avea, desigur, fler, era inteligent, talentat, suspecta două personaje, care se tot învârteau prin cazul acela, că intreține raporturi discrete, relații tăinuite, dar numai cu suspiciuni nu poți azvârli blamul în circa cuiva. E nevoie de probe. Certitudinea nu se poate naște decât în câmpul probelor, în afara probelor nu sunt decât suspiciuni.

Căpitanul Alexandru Prodan tuși, se frecă la ochi, își reaminti figura tristă, jalnic de tristă a locotenentului Traian Ștef, băiatul se împotmolise la jumătatea drumului, se cramponase de o idee, se ținuse ca scaiul de ea și totuși urmărirea inginerului Lascăr Benic fusese zadarnică. Fiasco. Iar cetățeanul acela străin, ei da, împotriva domnului Hart Kruger de la firma „Ring My Bell" sunt probe indubitabile că e necinstit, că dincolo de firmă se țes afaceri

de spionaj, dar nu suflă o vorbă despre Lascăr. O parte din indicii atestă că Hart şi Lascăr s-au întâlnit în repetate rânduri în străinătate, unde inginerul român a stat, la specializare, mai multe luni de zile, fiecare însă neagă cu o încăpăţânare disperată că l-ar cunoaşte pe celălalt. Care să fie adevărul ? Nu cumva locotenentul Ştef se înşeală? Şi atunci, la ce bun toată sâcâiala asta urâtă a inginerului Lascăr cu întrebări, confruntări, bănuieli? Dacă omul e nevinovat? Dacă numai aparenţele sunt împotriva lui?

De ce să tropăim noi prin liniştea lui, prin viaţa lui, luându-i cinstea în răspăr? N-avem dreptul să-i cerem probe de nevinovăţie şi nu-i vom cere aşa ceva niciodată. Dacă e vinovat sau nu, noi trebuie să probăm. Noi!...

Prodan se decise, până la urmă, să se urnească de pe scaunul ăla în care încremenise de câteva ceasuri zdravene, se ridică, se împiedică în cablul telefonului, drăcui, trase un şut nervos unui ghemotoc de hârtie şi deschise ferestrele. Ploaia, noaptea şi vântul umed n-aveau nici în clin, nici în mânecă cu primăvara: era frig, frig şi timp mincinos...

Căpitanul se zgribuli, îşi luă pardesiul pe umeri şi reveni în dreptul ferestrelor. Canavaua nopţii îl elibera întotdeauna de lucrurile mărunte ale zilei, de fleacurile acelea zilnice, acaparatoare, iritante, noaptea îl cuprindea cu tainele ei calme şi gândurile se legau mai uşor...

Inginerul Lascăr Brenic era un tip aşezat, serios, grav, poate prea grav pentru cei 32 de ani ai săi, căsătorit de curând, fără copii. Nevastă-sa n-avea studii superioare, era asistentă medicală la un spital, dar adusese ca zestre maşină personală şi apartament central. Lascăr era şef de secţie la un laborator de testări hidromecanice. Ins ambiţios, orgolios, Lascăr nu prea avea prieteni, sta mai mult cu nasul în cărţi, colegii ziceau despre el că e cam scârţar, cam înfumurat, că nimeni n-a văzut în viaţa lui o berică de la el, dar de harnic, asta da, era harnic. Şi priceput. Unde se ivea vreo chichiţă, vreo problemă mai a dracului pe la vreun baraj, pe la vreo turbină hidraulică, pe Lascăr Brenic îl chemau. Şi morocănosul ăla de inginer, care nu se despărţea în ruptul capului de o javră de căţel caraghios, flocos, se ducea, îşi căra cu el potaia aia cuminte şi mică şi taciturnă ca şi el, ajungea acolo pe şantier,

verifica, rezolva problema, oamenii răsuflau uşuraţi, îi mulţumeau, Lascăr cu cățelul se întorcea în laboratorul lui, zidindu-se acolo aproape zece ore zilnic. Aceasta era suprafaţa lui Lascăr Brenic. Dar în adânc, mai în adânc, cum era?

Asupra domnului Hart Kruger fuseseră descoperite informaţii secrete provenite exact din compartimentul condus de inginerul Lascăr Brenic. De fapt, la informaţiile acelea n-avuseseră acces decât două persoane: inginerul Brenic şi inginerul Stelian Raicu, inventatorul unui aparat de testare ultrasonică, aflat încă în faza de experimentare în secţia lui Lascăr. Cine îi procurase lui Hart secretele acelea de laborator? Cine i le vânduse? Brenic? Raicu? După minuţioase cercetări, Raicu fusese scos definitiv din cauză. Unele suspiciuni mai planau doar asupra inginerului Lascăr. Suspiciuni şi nimic mai mult. Inginerul Lascăr Brenic declarase însă, în mod ferm, că nu-l cunoaşte, că nu l-a văzut niciodată pe Hart Kruger, că habar n-are de unde deţine aceste informaţii secrete sustrase din secţia să. Hart Kruger fusese arestat, dar tăcea mâlc...

De unde să apuci povestea asta urâtă ca s-o termini, să fii sigur că ai terminat-o? Nu poţi aresta oamenii doar pe bază de bănuieli. Locotenentul Ştef zice că nu-i plac deloc ochii lui Brenic, şi nici glasul, şi nici gesturile lui, că parcă ar fi aşa un fel de alunecare peste toate, auzi la el „alunecare", îşi reaminti înciudat căpitanul Alexandru Prodan, ce şi-o fi închipuind, la urma urmei, băiatul ăsta când nu-i plac ochii cuiva? Şi ce dacă Lascăr Brenic şi-a cărat cu el cățelul prin străinătate? E treaba lui. Alţii cară cu ei geamantane de le pârâie oasele. Mai ales la întoarcere. Lascăr s-a dus şi a venit numai cu o valijoară. Şi cu cățelul. E mascota lui. De altfel, rasa aceasta de câini – originari din China – se ataşează atât de puternic de stăpân încât nu-i suportă lipsa. Rasa „Chow-Chow". Câini cu limba albastră. Bizarerii... Şi, deodată, căpitanul Alexandru Prodan râse de nebunia unui gând. Nu sunt numai câini bizari. Ci şi gânduri bizare...

*****

*** ***

Acelaşi birou. A doua zi. Căpitanul de securitate Alexandru Prodan răsfoieşte un dosar. Pe canapea, locotenentul Traian Ştef,

îngândurat. Mai degrabă încordat, mătură cu privirea. Când și când, ferestrele cenușii și reci, fruntea plecată în hârtii a șefului, profilul cenușiu și calm al domnului Hart Kruger așezat într-unul din fotoliile din fața biroului. Afară, aceeași primăvară. Falsă, friguroasă, umedă. Hart o rupe binișor pe românește, a formulat răspunsurile clar, cu pauze mari, cu gesturi ample.

Căpitanul Prodan închide cu un pocnet sec dosarul, se ridică, se apropie de fotoliul în caro sade reprezentantul firmei „Ring My Bell". Rămâne în picioare, la câțiva pași, vorbește rar, cu o dicție perfectă.

— Domnule Hart Kruger, dumneavoastră susțineți că nu-l cunoașteți, că nu l-ați văzut niciodată pe inginerul român Lascăr Brenic, că nu el v-a furnizat datele acelea secrete descoperite asupra dumneavoastră Deocamdată, n-avem motive întemeiate să nu vă credem. Am dori să vă reamintim, însă, că inginerul Lascăr are un cățel din rasa „Chow-Chow". Îl cheamă chiar Chow-Chow. Așa l-a botezat Bionic. Acești cățeluși, pe lângă faptul că au limba albastră, mai prezintă și alte ciudățenii: le plac dulciurile, mai ales zahărul, se atașează puternic de stăpânul lor. Nu primesc hrană de la persoane necunoscute, au o memorie excepțională. Și m-a pălit așa, domnule Hart, m-a pălit, așa, o idee cam aiurită, cum că dumneavoastră și Chow-Chow ați fi cunoștințe vechi. Și că el, Chow-Chow, n-a deprins încă meșteșugul disimulării. Ei, ce ziceți, n-ar fi interesantă o confruntare? Să știți că am adus și zahăr! se scotoci căpitanul într-un buzunar. Cubic. Zece bucăți. Uite, noi suntem în biroul acesta trei persoane, mai chemăm șapte, chemăm și cățelul și-l îmbiem fiecare cu zahăr, să vedem la cine dintre noi se duce. Îm, ce ziceți, domnule Hart, încercăm? Îmi refuzați această plăcere?

Hart Kruger se ridică brusc din fotoliu, se ridică zvâcnit, uitându-se țintă la căpitan, îl privi îndelung, tăcut, uimit, apoi îmbătrâni dintr-o dată și se lăsă moale în fotoliu, obosit, absent, lepădând în spațiul din jur un gest de abandonare totală...

Crima din cartierul Crihala

Orașul de pe Dunăre își răsfață chipul între apă și soare. În august, Dunărea-i un leagăn și o promisiune dulce, un imperiu de reverii și neostenite chemări. În august, soarele de deasupra Dunării aromește blând, moleșitor, împodobind firea cu aura tihnei. Mai ales în ceasurile calme ale după-amiezii. Era în după-amiaza unei zile de august.

Un om și o halbă

Restaurantul zumzăia molcom. Prin ferestrele mari, înalte, cartierul Crihala irumpe maestuos pe verticală. Amplu și însorit. Cald. Oameni puțini. Mașinile rare. E ceasul reculegerii într-un colț de umbră. Lângă o halbă. Cu bere. Cu prieteni. Berea nu se bea decât între prieteni. Și timpul curge domol. În restaurant oamenii vin, pleacă. La una din mese, un bărbat tânăr, singur, cu părul vâlvoi, cu mânecile cămășii suflecate, cu privirea mulțumită întârzie asupra halbei. Nu întârzie prea mult. E robust, are un aer sportiv, are douăzeci și doi de ani, în curând va pleca și el. Deocamdată nu se îndură. De jur împrejurul său, oameni și halbe. Și restaurantul zumzăie ușor, murmură plăcut, irezistibil, afară e cald...

Iar ceasul nu arată încă ora 16,00.

Banca din fața casei

E un obicei bun. Tradiție venită odată cu oamenii. Împământenita de ei. Eternul spirit gospodăresc. Și ce dacă blocul e înalt până la cer? Și ce dacă locuința lui e la etajul șapte, sau zece, sau cinsprezece? Acolo, în blocul acela, e casa lui. De fapt, blocul acela e chiar casa lui. Și-n fața casei, cineva a construit o bancă. Din lemn geluit, greu, masiv, cu spătar, pentru clipe de răgaz. Și de taină. Am văzut pretutindeni mii de blocuri, cu mii de bănci. Și niciodată goale. În ceasul acela de după-amiază, pe banca din fața unui bloc, din cartierul Crihala, se jucau doi copii: o fetiță și un băiețel. Fetița nu împlinise încă patru ani. Băiețelul abia trecuse de șase. Se jucau. Amândoi. Ba nu, cu ei se mai juca și o păpușă. Băiețelul se afla la un capăt al băncii, fetița la celălalt, între ei păpușa. Fetița cânta ceva încetișor, un gungurit suav, mângâind păpușa și rugând-o să stea cuminte-cuminte, se întrerupea din cântec și îi șoptea să

fie ascultătoare-ascultătoare, să se culce, să facă nani-nani, apoi iar îi cânta și băiețelul o privea cu ochi albaștri, încărcați deopotrivă cu gravitate, încântare și vis. Târziu, foarte târziu, aveam să aflu că pe fetiță o chema Luminița, pe băiețel Sandu, iar păpușa era… aia mică.
Ceasul înainta către ora 16 și 45 de minute.
O discuție banală
Orașul e o permanentă căutare. Cauți un prieten, un magazin, un număr de telefon. Orașul se cere descoperit de fiecare dată. Cauți o piață, un cinematograf, o adresă…
Undeva, în cartierul Crihala, la întretăierea a două străzi, un om întâlnește alt om, îl salută respectuos și îl întreabă de o adresă. Omul îi răspunde monoton, laconic, dar exact. Câteva vorbe numai. Adresa e peste drum, e în blocul acela, uite-l că se vede imediat după colț, pe banca din fața lui se joacă niște copii… Și omul pleacă mai departe în drumul lui, la treaba lui. Celălalt îi mulțumește. Rămâne o clipă pe gânduri, apoi se îndreaptă către direcția indicată. E un tânăr cu părul vâlvoi și mânecile cămășii suflecate. Este ora 17.
Orașul privit de sus
A venit de curând la copii. E bătrână, foarte bătrână. A rămas singură, adică omul ei, bărbatul ei, s-a dus. S-a prăpădit. A venit, o sta cât o sta, apoi, când durerea se va mai fi potolit și dorul de casă iarăși o va cuprinde, se va duce. Acolo, departe, într-un sat din câmpia Burnazului. Aici, iese din casă rar, foarte rar. Îi place să privească orașul de sus. Stă mai tot timpul la ferestre. Niciodată până acum, femeia această bătrână și dreaptă și tristă n-a privit lumea de la etajui zece. Priveliștea e fascinantă. Umple ochiul cu nuanțe și culori noi, cu forme noi, cu dimensiuni noi. Blocuri de locuințe, coroane de arbori seculari, macarale uriașe cu brațele răsfirate pe cer, schele metalice, acoperișuri plate, prelungi, cenușii, automobile, oameni, copii. Copiii mai ales țâșnesc de colo-colo, ca niște gâze viu colorate. Joacă șotron, bat mingea printre blocuri sau se strâng ciopor pe câte o bancă. Pe banca aia de jos, din față, dincolo peste drum, sunt doar doi copii. Un băiat și o fetiță. Moșmonesc ceva la o păpușă. Sau n-o fi băiat acela?! De când

se joacă și băieții cu păpușile? Bătrâna tresări ușor. Pendulă din casă marcase, grav și prelung, trecerea unei jumătăți de oră.
Cineva bate la ușă
Iar nu merge soneria? Ce s-o fi întâmplat? Ia vezi tu cine-i, că bate cineva la ușă, strigă femeia către bărbatul ei, strigă de undeva din bucătărie. Omul se duce, deschide, răspunde salutului, răspunde întrebării. Cineva se interesa despre o familie, despre un văr, care văr locuise cândva aici, dar s-a mutat, sunt vreo doi ani de când s-a mutat. Unde? Nu știu. Mă scuzați. Nu face nimic. S-auzim numai de bine. Și omul închide ușa și nevasta-i strigă din bucătărie: Cine era? Cineva care se interesa despre familia Cristescu, zicea că sunt veri, i-a răspuns bărbatul, și în cuprinsul minții sale răsări iarăși, pentru o fracțiune de secundă, alura sportivă a unui tânăr cu părul vâlvoi și mânecile cămării suflecate... Până la ora 18 mai erau 10 minute.
Un apel telefonic
Vestea a căzut ca un trăsnet. Chiar și la miliție astfel de vești sunt rare, sunt foarte rare. În ziua aceea de duminică, la sediul miliției, timpul se prefira domol, în gesturi calme, de veghe, de rutină. Ofițerul de serviciu răsfoia o carte, își amintește și acum ce curte era: Revolta romantică de Kenneth Clark. Cine poate uita clipele de-atunci, clipele ce au premers acelui apel telefonic? La dispecerat aceeași liniște. Fapte mărunte. Cineva și-a tamponat autoturismul de un stâlp. Altcineva reclamă că i s-a furat sau că și-a pierdut portofelul cu actele, cu banii, nu știe sigur, bani erau puțini, dar actele, ce face el fără acte? Altă sesizare venea de undeva, dintr-un apartament, dintr-un dormitor, omul era somnoros, nervos, iar îl trezise javra aia a vecinului, stau perete în perete, el lucrează în schimbul de noapte și câinele ăla nenorocit, taman când ațipește el, urlă ca la stână și că dacă miliția nu face nimic, el îi dă „verde de Paris", așa să se știe... Nu e prea captivantă o duminică după-amiază la miliție.
Și deodată telefonul dispeceratului țipă prelung, sfâșietor. O voce sugrumată de emoție, de spaimă, de alergătură, relatează un fapt îngrozitor: în cartierul Crihala, într-un bloc aflat în construcție, a fost descoperit cadavrul, cald încă, al unei fetițe de trei ani și jumătate, violată sălbatic și ucisă cu bestialitate... Magnetofonul,

cuplat automat, înregistrează pasiv cruzimea apelului telefonic. Privirea fierbinte a ofițerului se fixase hipnotic asupra ceasului din perete. Era ora 18,30.

Alertă la miliție

Autoturismul cu sirenă demarează scurt, în trombă. Pneurile vibrează pe asfaltul încins. De la bordul mașinii, căpitanul Marin Manu transmite ordinul, cheamă oamenii, stabilește primele măsuri. Nu există decât o prioritate: crima din cartierul Crihala. Nu există decât un consemn: urgența.

La fața locului. N-au trecut decât zece minute de la apelul acela telefonic. Acolo, jos, pe pardoseala din ciment zgrunțuros, acolo, jos, răstignit pe cimentul crud se încheagă, într-o priveliște macabră, într-o imagine de spaimă și plâns, trupul violat, mutilat, trupul inert al unei fetițe de trei ani și jumătate, apoi chipul ei fraged, cu urme de sânge, apoi ochii ei larg deschiși, ficși, în care au înghețat pentru totdeauna uimirea și frica și durerea și întrebările. Nesfârșitele întrebări ale copilăriei...

Primele cercetări. Sunt constituite pe loc grupele operative. Investigațiile se extind rapid. Locotenentul major Paul Turturică dispare printre blocuri către locuința victimei, colegul său, locotenentul major George Carauleanu, discută cu un grup de oameni din apropiere, notează, interoghează, apoi, însoțit de unul din cetățeni, traversează strada, departe, mai departe, către alte repere. Locotenentul Zina Brebenel se îndreaptă iute în direcția unui bloc, e peste drum, e vizavi, a venit cineva de acolo și spunea despre o femeie bătrână, foarte bătrână, care stă la zece, la etajul zece, a văzut ea cum fetița aia a plecat cu un domn... Locotenentul Andrei Panduru e crispat, e palid, ridică urmele, pipăie locul, tatonează, ascultă, își notează când și când ceva, îl sufocă o ură viscerală împotriva morții, împotriva unei asemenea morți. Cadavrul a fost ridicat, probele strânse, mărturiile consemnate cu grijă, cu minuție, oamenii s-au împrăștiat, locul a rămas pustiu. E trecut de ora 20,00.

Cercul de bănuiți

Știți ce înseamnă un cerc de bănuți? Știți dumneavoastră cum se ajunge la el? Știți, apoi, câtă povară poartă bănuitul pe umeri? Dar bănuitorul? Nu, nu sunt întrebări retorice sau de dragul stilului,

sau de dragul condeiului. Sunt simple adevăruri pe care credem că le cunoaștem, că le știm, dar nu le înțelegem sensul decât când le trăim. Știm că pasărea zboară, știm și cum zboară. Dar asta nu înseamnă că și putem zbura. Cercul de bănuiți se află sub semnul celei mai atroce îndoieli. Cu ce drept azvârli blamul asupra semenului tău? Cine-ți permite să tropăi prin conștiința lui, prin sufletul lui? De ce zeci de nevinovați să plătească cu prețul bănuielii descoperirea unui asasin? Să fie acesta prețul adevărului? Mai poți privi apoi vreodată deschis, demn, în ochii unui om cinstit pe care I-ai suspectat? Iată grija cea de căpătâi a miliţianului: să nu târască pe urmele infracţiunii nevinovăția! Aşadar, cercul acela de bănuţi nu-i doar o listă oarecare de suspecţi. E mai mult. Şi mai altfel. Este înainte de toate, o muncă îndârjită şi tenace, o muncă făcută cu pasiune şi competenţă, apoi e discernământ, apoi spirit de răspundere, apoi talent. Unii îi spun fler. Nu ştiu dacă-i acelaşi lucru. Dar fără har n-ai ce căuta în miliţie. Altfel, munca miliţianului s-ar numi corvoadă…
În după-amiaza acelei zile de august, până seara, până noaptea târziu, până în zorii zilei următoare, căpitanul Marin Manu era omniprezent. Discuta cu toată lumea, verifica, analiza, confruntă, elimina, se deplasa rapid dintr-un loc în altul. Lângă el, nedespărţit, un prieten, procurorul Tudor Oniga. Cercul de bănuiţi se strângea vertiginos: două haimanale din cartier. Un beţiv, un tânăr necunoscut, doi nebuni, un fost condamnat pentru viol. Atât. Iarăşi cercetări, verificarea alibiurilor, confruntarea cu probele de laborator, iarăşi investigaţii la gară. La autogara, în port, iarăşi filtre la intrarea şi ieşirea din oraş. Către miezul nopţii a rămas un singur om. De fapt, un neom: tânărul necunoscut. Două ceasuri mai târziu este indentificat: Crintea Ion fiul lui… născut la data de… În comună… judeţul… Din fişă mai rezultă că are o soră în Timişoara: numele, prenumele, strada şi numărul. Căpitanul Marin Manu ridică receptorul telefonului, formează un număr şi solicită ajutorul miliţiei timişorene: numele, prenumele, strada şi numărul. Şi fapta. Încă o jumătate de oră şi Timişoara confirmă arestarea criminalului. Era ceasul 2 şi 38 de minute.
Somnul raţiunii

Tânărul acela cu părul vâlvoi și cu mânecile cămășii suflecate e robust, are un aer sportiv, are douăzeci și doi de ani și se numește Crintea Ion. A părăsit restaurantul bine dispus, berea la halbă a fost rece, a fost bună, se duce să-și caute un văr. Stă undeva prin Crihala. Întreabă pe cineva. Află blocul, ajunge, urcă, bate la o ușă, și răspunde altcineva, vărul lui s-a mutat la altă adresă, s-a mutat de mult. Să tot fie vreo doi ani de atunci. Tânărul coboară descumpănit, se oprește în fața blocului. În stânga, o bancă din lemn pe care se joacă doi copii: un băiat și o fetiță. Între ei păpușa. Afară e cald, aerul lenevos. Strada aproape pustie.
— Îți plac bomboanele? se aplecă zâmbind tânărul bărbat către băiețel.
— Îmi plac! răspunse puștiul cu nasul în vânt.
— Și de ce nu te duci să cumperi bomboane de ia cofetărie, uite o cofetărie colo în colț, așa cavaler ești tu? se apleacă tot mai mult tânărul necunoscut către fruntea copilului.
— Păi. Păi n-am bani, șoptește el un pic rușinat.
— Uite, îți dau cu cinci lei, te duci, cumperi și vii. Bine? îl îmbie tânărul.
— Și, și Luminița cu cine se joacă, întrebă deodată copilul, privindu-și grav și ocrotitor prietena.
— Până vii tu cu bomboanele, îți țin cu locul. Suntem doar între bărbați, nu? face șmecherește cu ochiul nenea ăla necunoscut, și-i dă puștiului cinci lei… Și puștiul fuge la cofetărie… Și Luminița…
Când a venit somnul rațiunii? Atunci? Mai târziu? Se ivise mai de mult? Nu știu. Eu n-am cunoscut decât monstrul zămislit de el…

Scrisoare către mama

Alexandru s-a prăbușit în somn ca într-o apă adâncă, adâncă de care îi fusese o sete cumplită. A dormit neîntrerupt o zi și o noapte, somn greu, somn cu ușile și ferestrele plumbuite, somn cu zăvoarele trase. S-a coborât în somnul acela, lăsând în urma lui totul vraiște, și gânduri, și întrebări, și îndoieli. N-a luat cu el decât regretele. Regrete târzii, amare, invadatoare ca niște ape subterane, regrete pe care le-a târât cu el în somnul acela adânc, adânc, în care a plonjat.

Departe în urmă sunt gândurile, sunt faptele, a fost hotărârea lui, numai a lui, a fost el, și au fost drumurile lui...

De-ar putea uita totul!... Dar cum să uiți că ai trăit? Într-un anume sens, uitarea înseamnă sinucidere. Cum să te poți uita pe tine însuți așa cum ai fost. Cum ai gândit, gestul pe care l-ai făcut? Ar însemna să te excluzi pe tine din propria-ți istorie. Și cine se poate abstrage din matca propriilor fapte? Cum poți să te ignori și să te minți și să crezi că uiți? De fapt, uitare nu e niciodată, ci doar aripa gândului iertător...

*

* *

Gândurile se adună așa, uneori, multe-multe, roiesc în jurul unei idei, zboară, zumzăie, întunecă somnul cu vise urâte, strivesc clipa de liniște.

Alexandru Tiron nu-și mai afla liniștea de-o vreme. Cui să se destăinuie? Pe cine să întrebe? Cu cine să se sfătuiască? Te poți rezema de vreun sfat, de vreo privire înțelegătoare, încrezătoare? La urma urmei, ce înseamnă încrederea între oameni, între colegi, între prieteni? Dezinteres? Altruism? Convingeri comune? Dar dacă interesele sunt altele? Dar dacă și convingerile sunt altele? Dincolo de invidie, de orgoliu, de frică, dincolo de răutate și egoism – purificați de toate tarele slăbiciunilor noastre – mai putem spera în acceptare, mai putem culege fructele înțelegerii semenilor noștri? Alexandru Tiron n-are odihnă de câteva săptămâni. Rândul trecut, când a avut câteva zile libere, a trecut pe acasă, la drept vorbind a stat numai în casă cele patru zile de

răgaz, maică-sa l-a simțit frământat, i-a simțit numaidecât fierbințeala din priviri și l-a întrebat ce-i și cum, să nu care cumva să fie bolnav s-au vreun necaz pe acolo, pe la serviciul lui... Nu, mamă, i-a răspuns Alexandru, venind cu gândurile de departe, de foarte departe, n-am nimic. Sunt poate prea obosit. Apoi, e primăvară, i-a zâmbit el visător și, știi și mată, primăvara parcă vine așa cu un fel de beție, de zminteală trecătoare ca și florile de piersic.

Alexandru Tiron e un tânăr zvelt, blond, înalt, cu pistrui. Chipul pistruiat îi conferă un aer de copil etern. Singurul copil al părinților. Maică-sa e profesoară de limba franceză la un liceu din Oltenia. Taică-său, inginer mecanic, a pierit în cutremurul din 1977. Se afla la București, la o consfătuire pe minister, era la hotelul „Victoria", a pierit cu hotel cu tot.

Alexandru a absolvit cursurile unui liceu comercial, a dat admitere la Academia de Științe Economice, a picat, toamna l-a luat în armată. La marină. De aici i s-a schimbat destinul. A rămas în marină, s-a angajat în marina comercială, sunt aproape 3 ani de atunci.

A cutreierat lumea în lung și în lat, de la Singapore în insulele Bahamas, din portul Cabinda până în golful Botnic. Revenea de fiecare dată încărcat de povești marinărești, de amintiri și întâmplări palpitante, aducea în priviri dogoarea Filipinelor sau vuietul fiordurilor scandinave, Alexandru povestea frumos, vecinii, prietenii îl ascultau ca niște școlari cuminți și zilele de răgaz, de vacanță, treceau repede, prea repede... Maică-sa își ștergea pe furiș o lacrimă de fericire, îl adoră pe Alexandru, se învârtea prin toată casă ca un spiriduș, casa lor era întotdeauna plină de prieteni când venea Alexandru.

Doamne, ce repede trece timpul. Alexandru are 24 de ani, mâine-poimâine se însoară, e în vorbă cu o felceriță, cu Sofia Nadin, fata lucrează la spitalul municipal, nu are părinți, i-a pierdut de mică, mică de tot, într-un accident de circulație. Sofia nu-și amintește nimic din catastrofa aia, i-au spus rudele mai târziu, cele două mătuși ale ei i-au spus că mașina, o „Pobeda" veche, s-a făcut praf, i s-a blocat direcția, a intrat într-un castan de pe marginea drumului, țăndări și fiare, un maldăr de fiare vechi

din care, ca prin minune, a scăpat doar copilul, o fetiță de un an și trei luni. Sofia a fost crescută de mătușile ei, a învățat, a ajuns felceriță, l-a cunoscut pe Alexandru. Toți vorbesc de prietenia lor. Azi, mâine se iau, se însoară. Toți abia așteaptă. Cea mai nerăbdătoare, însă, e mama lui, Alexandru Tiron, nerăbdătoare și uimită, Alexandru al ei o de acum bărbat în toată firea... Doamne, ce repede mai trece timpul!

Alexandru se gândește tot mai intens la maică-sa, Apoi la Sofia... Gândurile și imaginile se împletesc, se suprapun. Ar fi trebuit să le spună și lor. Mama l-ar fi înțeles? Dar Sofia?! Cum să te lepezi de gândurile astea, de întrebările astea care sunt ale tale, numai ale tale? Tu, numai tu, trebuie să hotărăști. Trebuie să fie hotărârea ta! Numai a ta!!...

Și, într-adevăr, așa a fost, atunci, cu multe luni de zile în urmă, în miezul acela de primăvară, când peste oameni, peste întreaga fire coboară parcă așa o beție bizară, cosmică, învăluitoare. Cel puțin, a hotărât singur. Nu poate învinui pe nimeni. Nu-i poate imputa nimănui nimic. Hotărârea a fost a lui. Suferințele lui...

După somnul acela lung, prelung, purificator, a putut privi peste umăr, în urmă, cu detașarea martirului, nu cu resemnare, ci cu înverșunarea celui ce a crezut în toate promisiunile pământului și n-a cules decât minciuni, decât iluzii, decât asprimea neputinței în fața gestului provocator, trădător... Alexandru Tiron privește peste umăr și se înfioară de urâțenia lumii, de prostia lumii... Cum a fost posibil? Cum? Cât timp a trecut de atunci? Mult? Nu prea mult? Câteva luni doar. Atunci era primăvară, acum e spre sfârșitul verii. Și totuși, câtă amărăciune stă condensată în acest timp, câtă durere, și câte întrebări, multe, foarte multe întrebări, ale căror răspunsuri încă nu s-au născut și cine știe dacă se vor naște vreodată... Cum a fost posibil? Alexandru Tiron se scutură de gânduri urâte, spulberul amintirilor devine rotitor, obsedant...

...Îl revede pe Hans, blond ca și el, pistruiat ca și el. S-au cunoscut la Anvers. Hans Witter vorbea românește, se născuse în România, într-o comună de lângă Brașov, mai târziu a emigrat cu părinții... Acum e agent comercial la o mare firmă din Anvers, e căsătorit, are vila lui, mașina lui, în curând va avea și acțiunile lui, întrucât firma la care lucrează prosperă, prosperă... S-au cunoscut la Anvers, în

urmă cu un an. Apoi și-au scris, fleacuri, convenienţe, salutări. Apoi, Hans a venit la Constanţa cu un vapor, cu treburi, cu afaceri, s-a nimerit să fie și Alexandru liber, au hoinărit împreună câteva zile. Atunci, într-una din zilele acelea, l-a întrebat Hans, așa de-o dată, l-a privit în albul ochilor și l-a întrebat șoptit: Tu ce-ai de gând, Sandi? Tu nu te gândești la viitorul tău? Doar n-ai să stai toată viaţa matroz pe nenorocita aia de coajă. Asta-i ocnă! Tu ai studii comerciale, băiatule, și meriți, zău că meriți, o altă viaţă… Și a adăugat, așa în treacăt, luându-l pe după umăr prietenește: La noi, în Belgia, oameni ca tine, la vârsta ta, au deja o carieră mănoasă, promiţătoare, strălucitoare… Asta a fost la Constanţa. Apoi s-au revăzut la Anvers, iarna. Au stat împreună două zile. Hans i-a făcut cunoştinţă cu un ziarist, îl chema George Durduca, originar din Buzău, plecase și el din România, în urmă cu ani și ani, acum devenise o celebritate în lumea presei, om cu relaţii, cu avere, cu putere… Hans și George se purtau ca niște gentlemeni, sobri, politicoși, onctuoși. Aruncau banii în stânga și în dreapta, Alexandru îi privea tentat, tot mai tentat de propunerea lui Hans de a rămâne în Belgia. Apoi, s-au despărţit. A trecut iarna, a venit primăvara, gândurile plecării fulgerau fierbinţi, tot mai fierbinţi prin mintea lui Alexandru Tiron. Prilejul s-a ivit către mijlocul primăverii, nava „Slatinic”, pe care lucra, urmând a întreprinde iarăși un transport pe ruta Anversului…

Alexandru își reamintește ziua aceea cu o limpezime neobișnuită, timpul acela are o acuitate percutantă, o claritate ca sub proiecţia unui arc voltaic puternic, din ziua aceea de vineri vine spre el o lumină iute, usturătoare, ascuţită, inundându-i memoria cu mii de amănunte chinuitoare, cu detalii devorante. Era într-o vineri, după-amiază, nava acostase cu bine, formalităţile de rigoare se terminaseră, o parte din personalul de bord primise învoire în oraș. Alexandru Tiron regăsise Anvers-ul mai opulent, mai captivant. Atunci, chiar atunci când a pus piciorul pe ţărm, s-a hotărât să rămână. L-a căutat pe Hans, l-a găsit, i-a spus vestea: *Rămân*! **Hans l-a îmbrăţișat, l-a felicitat, i-a telefonat lui George Durduca. Seara s-a lăsat cu un chef întârziat până în zori. A doua zi, după câteva ore de somn furat într-o cameră de hotel, plătit de Hans, Alexandru a fost invitat la poliţie, a făcut o declaraţie scurtă,**

după care, la recomandarea prietenului său, câteva zile mai târziu, a fost angajat ca ajutor de vânzător într-un magazin de pălării. Alexandru vorbea fluent limba franceză iar patronul magazinului, după o scurtă întrevedere între patru ochi cu Hans, a fost de acord cu angajarea proaspătului sosit pe pământul făgăduinței. La capătul unei săptămâni a renunțat la hotel în favoarea unui „cămin de nefamiliști", de fapt o baracă lungă, lată, întinsă cât un hangar, construită din panouri din lemn gudronat, cu ferestre înalte, înguste și porți pe două canaturi. A primit un pat într-o încăpere cu 36 de paturi, 18 jos și 18 suprapuse. Patul lui era ultimul din rândul al doilea, spre fereastră, deasupra. Hans i-a explicat reticent că e o chestiune temporară, în câteva săptămâni se aranjează totul, va câștiga suficient ca să-și închirieze o garsonieră în oraș, va câștiga, desigur, numai dacă muncește și este ascultător și supus, supunerea fiind – zicea el – unul din fundamentele succesului...

Au trecut astfel trei săptămâni cenușii, netede, împărțite între baracă și magazinul cu pălării. În magazin era patronul, vânzătorul și el, Alexandru, ajutorul de vânzător. Se vindeau două-trei pălării pe zi și nu era prea greu să pricepi că, în ritmul acesta, falimentul nu-i decât o chestiune de zile. L-a reîntâlnit pe Hans și Alexandru i-a spus și lui cum stă cu vânzarea pălăriilor, prietenul a zâmbit, l-a liniștit, i-a reamintit că-i pasageră toată chestia asta și au intrat într-un birt de mâna a doua. Acolo, într-un separeu, l-au găsit pe George Durduca. Revederea a fost plină de efuziuni, băuturi, fripturi, cafele. Lui Alexandru îi revenise curajul. Oricum, între doi prieteni lumea ți se pare altfel... Într-un târziu, George i-a spus că are un plan strașnic de a câștiga, împreună, o groază de parale. Cum? Simplu. Prin intermediul presei. Cititorii sunt o mină inepuizabilă de aur, de bani. Cu o condiție însă, cu o condiție esențială, primordială, sublimase George sentențios, ridicând un deget, ceea ce însemna liniște, desăvârșită liniște, pentru că are ceva foarte important de spus Să captezi permanent interesul cititorilor, atenția, gândurile lor, să le exploatezi foamea, nemărginita lor foame de inedit, de palpitant, să le ții, prin orice mijloace curiozitatea veșnic trează, să le ațâți, să le stârnești zilnic uimirea, să storci de la ei în orice clipă uimire, uimire, pentru că

odată cu ea curg și paralele… Iată condiția esențială! încheiase George Durduca, aproape șoptind, coborându-și degetul într-un gest foșnitor de hârtii numărate.

Hans îi privea impasibil, Alexandru dădea din cap, era de acord cu George, dar cum? dar cum? spuneau privirile lui. Și George i-a explicat pe îndelete, pe șleau, i-a zis așa că uite, tu vii dintr-o țară… vii de *dincolo*, pricepi? Acolo e altă lume, e o junglă pe care n-o prea cunosc cititorii de aici, acolo se mănâncă oamenii unii pe alții, lagăre, crime, cocioabe, tâlhari, găsim noi ceva, inventăm, fabulăm, ne descurcăm noi, pricepi, pricepi Alexandre? Îi tragem un serial. Eu îți dictez, tu scrii, semnezi, începând de mâine urlă tot Occidentul citind „Confesiunile unui evadat din Carpați", ei, ce zici de titlu, inspirat, nu? Pentru început, mergem pe zece episoade, tot ce câștigăm împărțim pe din două… Într-o lună ești bogat, Alexandre. Ei, ce zici, dăm lovitura?

Atunci, în birtul acela de mâna a doua, a simțit Alexandru pentru prima dată gestul brutal al trădării: el își trădase mama, Hans îi trădase prietenia, George îl împingea pe drumul trădării de patrie, al defăimării de patrie. De ce n-a fugit atunci? De ce n-a rupt-o la fugă din separeul ăla puturos, să fi fugit năuc, bezmetic, încotro vedea cu ochii? N-a fugit. S-a întors încet cu fața spre George și l-a privit calm în ochi. L-a refuzat. I-a spus, nu, George, eu am venit aici, am rămas aici să muncesc cinstit, să câștig bani, să mă realizez prin muncă, nu să ponegresc. Nu pot să fac ce-mi ceri. Nu pot! Așa i-a spus și n-a mai scos un cuvânt în seara aceea. A insistat și Hans, a insistat și George, ba ziaristul l-a și zgâlțâit de guler și i-a zis „mă nenorocitule, dai cu piciorul norocului!" apoi s-au despărțit…

A doua zi, l-a chemat poliția, întinzându-i în față un cearceaf de întrebări, peste 300 de întrebări, la care trebuia să răspundă, i s-a cerut, i s-a ordonat să răspundă. A fost ținut pentru treaba asta două zile în arestul poliției. N-a răspuns, n-a putut răspunde la toate întrebările. De unde să știe el câte nave militare se află în portul Constanța? Sau ce fel de slăbiciuni are primarul din Craiova?

O săptămână mai târziu, patronul magazinului de pălării l-a concediat, sub motiv că Alexandru face unele… confidențe poliției. Lui nu-i trebuie turnători! Și l-a dat pe ușă afară.

Porţile barăcii i s-au închis după o chelfăneală zdravănă, după un scandal monstruos în care fusese implicat brusc, într-o noapte, după miezul nopţii, cu nişte indivizi ce năvăliseră în dormitor, urlând că umblă să dea de urma unui proxenet, a unui traficant de carne vie, şi l-au descoperit pe el, pe Alexandru. A ieşit cu încăierare, cu geamuri sparte, cu sânge, Alexandru a fost stâlcit în bătaie, a doua zi a fost expulzat din… „căminul nefamiliştilor”.

L-a căutat pe Hans, l-a căutat pe George, nu i-a găsit. Aproape o lună de zile s-a zvârcolit pe străzile Anversului, prin frumoasele lui parcuri, prin faţa fermecătoarelor vitrine, bătând la porţile orgolioase ale firmelor, încercând o slujbă, căutând înţelegere, ajutor. A fost arestat de poliţie şi internat într-un lagăr de transfugi. A evadat într-o noapte şi, din sat în sat, ocolind oraşele Lier şi Mechelen, mergând pe jos, hrănindu-se cu ce găsea prin tomberoanele de gunoi, elegante, curate, vopsite în nuanţe de crem solar, ascunzându-se de poliţie şi ferindu-se de ochi bănuitori, s-a încăpăţânat să ajungă la Bruxelles şi acolo, stranie şi jalnică apariţie, s-a dus să bată la una din porţile patriei: *Ambasada României***.**

Asia a fost totul. Ba nu, a urmat somnul aceia lung, prelung. Alexandru Tiron a dormit o zi întreagă şi o noapte întreagă, apoi s-a trezit şi l-a rugat pe primul om întâlnit în odăile ambasadei: Pot să-i trimit o scrisoare mamei? Până ajung eu acasă, aş vrea s-o liniştesc şi să-i povestesc câte ceva… Omul acela, bărbatul acela necunoscut, trecut de cincizeci de ani, cu părul cărunt, l-a privit o clipă cu tristeţe de părinte, numai o clipă, apoi i-a zâmbit şi i-a adus hârtie şi stilou…

Iar scrisoarea lui Alexandru Tiron, care începe aşa „Dragă mamă, află despre mine că sunt sănătos şi că, în curând, vin acasă”, nu-i altceva decât istorisirea de faţă, spusă mai altfel, aşa cum mi-a rămas mie în minte, ascultându-l pe căpitanul Marin Manu, care, întâmplător, cândva, citise o „scrisoare către mama…”.

Clasorul cu erori

Amândoi suntem filatelişti. Împătimiţi. Serile noastre târzii, alea câte sunt, puţine, multe, n-are importanţă, doi căpitani de securitate au totuşi serile lor, numai ale lor, seri târzii şi frumoase şi calme, vreau să spun doi căpitani în carne şi oase, iar nu nişte eroi de roman – veşnic nedormiţi, veşnic în alertă, care intră şi ies frisonaţi pe uşi capitonate, şefi gravi, etern agitaţi şi în criză de timp, totul în preajma acelor croi se desfăşoară într-o nesfârşită fugă, spionii fug din calea lor, ei fug pe urmele spionilor şi, uite aşa, cam spre sfârşitul romanului toţi gâfâie: eroii, spionii, cititorii şi autorul – deci, noi nu suntem eroi de roman, ci doi banali căpitani de securitate care, în serile noastre târzii, alea câte sunt, multe, puţine, dar sunt, ce importanţă are câte sunt, pigălim împătimiţi cu pensetele şi lupele, aplecaţi asupra clasoarelor...

Căpitanul Barbu Brediceanu – cu îi spun simplu Bebe – are deja un superb „cap de bour" emisiunea a doua, din noiembrie 1858, dar n-are nimic din falsurile „Moroiu" din 1888 şi nici din reimpresiunea" Gorjan" din 1891. Eu am. Am chiar un clasor numai cu falsuri şi erori: erori de gravare, erori de imprimare, erori de supratipar. O lume de erori. Bebe e mai ordonat, mai meticulos, eu mai zvăpăiat. Mărcile poştale din clasoarele lui sunt rânduite impecabil, cronologic, clasificate după criterii strict specifice: obliterate, neobliterate, dantelate, nedantelate, blocuri de patru mărci, colite, serii lungi, serii scurte, mărci uzuale, mărci aniversare, clasoarele mele parcă le-aş fi adus acum din talcioc. O bramburească de culori: oliv, sepia, violet, cărămiziu, cenuşiu, portocaliu, brun, carmin, ultramarin...

Unii se duc la fotbal, alţii la o berică şi taifas, noi bem berica lângă clasoare. Tot cu taifas. Nevestele ne ştiu pe-aproape, noi ne ştim pe-aproape odraslele, şefii ne ştiu şi ei tot pe-aproape, casele noastre sunt peste drum de uşa inspectoratului şi, uite-aşa, toată lumea o mulţumită.

După o seară cu Bebe, vârâţi în clasoarele noastre, venim parcă dintr-o excursie: obosiţi, îmbujoraţi, proaspeţi. Nu întotdeauna tăifăsuim. Uneori, tăcerea se întinde între noi ca o punte mai trainică decât povestea vorbei. Aceasta e proba tăcerii. Când te

simţi bine lângă un om, chiar şi tăcând, poţi fi sigur de prietenia acelui om.

Întâlnirea de-aseară, însă, a fost cu poveste. Bobe a năvălit peste mine, ne-am retras, am deschis clasoarele, eu aveam nişte achiziţii noi, voiam să… când îl aud spunându-mi ceva, cu o dicţie clară, foarte clară:

— Tudore, tu crezi că pot exista erori şi în iubire? Şi că preţul acelor erori poate fi chiar viaţa? Sau tu nu crezi în iubire?!

Îmi privesc prietenul. E grav. Mi-a zis „Tudore". Aşa-mi spune o dată sau de două ori pe an: „Tudore".

Şi-atunci ştiu că are ceva greu pe suflet. Pe mine mă cheamă Tudor Ion, dar pentru el sunt „Jenică" toată ziua, „Tudor" sunt numai la necaz. Ce necazuri o fi având Bebe? Iubire? Erori? Moarte? cu astfel de întrebări nu te joci. Nu-i răspund, tac, îl privesc. Aştept. Ştiu că întrebările nu sunt pentru mine, ci pentru el. Îl ascult…

— Tudore, aud dicţia clară, foarte clară a lui Bebe, tu îl mai ţii minte pe inginerul Martinescu, Flaviu Martinescu? Ţi-am făcut odată cunoştinţă cu el. Îţi aminteşti? Era cu bicicletă, noi ne plimbam, inginerul ne-a văzut, s-a oprit, m-a întrebat ceva, eu ţi-am făcut cunoştinţă cu el, apoi omul a plecat şi tu te-ai mirat că „un tip aşa de serios se plimbă cu bicicleta ca un ţâşti-bâşti", iar eu ţi-am replicat: „Prejudecăţi, Jenică, prejudecăţi". Îţi aminteşti? Sunt vreo câţiva ani de atunci…

Flaviu Martinescu locuia în celălalt capăt al oraşului. Era inginer, şef de secţie la fabrica de conserve „Timpuri noi". Şi, totodată, profesor la Institutul de chimie alimentară. Ne cunoşteam de mult. Ne cunoşteam pentru că aşa am vrut eu, împins de nevoi profesionale. Flaviu Martinescu este un savant în materie de procedee şi tehnici de conservare, are câteva studii care au făcut vâlvă printre specialişti. Ei bine, nişte străini începuseră, la un moment dat, să-l curteze, să-l flateze, să-şi vâre nasul prin retortele lui, toată chestia asta se petrecea, ca să zic, pe „tarlaua" mea, aşa că m-am hotărât să-l abordez pe Martinescu direct, să ne cunoaştem, să discutăm deschis, să prevenim nişte treburi urâte. Inginerul, om de o rară delicateţe, m-a ascultat, ne-am înţeles repede, mi-a mulţumit, ne-am mai întâlnit în câteva rânduri, s-a

descotorosit repede de insistenţele şi linguşirile străinilor, de atunci am rămas prieteni…

Apoi, după o vreme, asta se-ntâmpla cu vreo doi ani în urmă, Flaviu Martinescu mi-a destăinuit că e pe cale să inventeze un nou procedeu de conservare. O metodă simplă, extrem de simplă, zicea el cu o neprefăcută candoare, cum de nu i-o fi trecut prin cap altcuiva până acum? se mira şi se uimea ca un copil. Mai avea de făcut câteva verificări, câteva testări şi gata. Adio conservanţi! De-acum vom avea alimente proaspete în orice moment. A ţinut un peşte trei săptămâni, într-o vară, pe o masă din laboratorul său, la aer deschis, şi după trei săptămâni peştele era la fel de proaspăt ca în ziua când fusese pescuit. Vestea s-a plimbat prin toată fabrica, pe la institut, eu mă nimerisem în concediu, când am auzit m-am dus numaidecât la Martinescu, m-am dus cu nişte gânduri de îndoială, de dojană, inginerul m-a liniştit însă repede că în laboratorul acela nu intrau decât el şi colaboratorii lui apropiaţi, şi că, la urma urmei, chiar dacă ar fi furat cineva peştele, n-ar fi găsit nimic neobişnuit în substanţa lui, absolut nimic decât carne foarte proaspătă de peşte. Pentru că, sublinia inginerul cu uimire, tocmai aici e clenciul – simplu, atât de simplu! — al invenţiei sale, că alimentele „tratate" după noua lui metodă nu-şi schimbă cu nimic structura, compoziţia, gustul, aspectul natural, calităţile nutritive, în materia alimentară nu pătrunde niciun ingredient, niciun corp străin cu virtuţi conservante, conservarea de astă dată făcându-se după principii radical noi. Deci, chiar dacă ar fi furat cineva peştele, n-ar fi putut descoperi nimic din tainele invenţiei sale. Şi totuşi, dacă totul e gata, de ce nu brevetaţi invenţia? l-am întrebat eu. Nu, încă nu! a mormăit el îngândurat. Mai trebuie ceva. Adică, ceva trebuie altfel făcut, pentru că în stadiul în care mă aflu consumul de energie este mare, nepermis de mare. De pildă, pentru conservarea acelui peşte, valoarea energiei consumate depăşeşte de peste o sută ori valoarea propriu-zisă a peştelui. Este enorm. Dar izbutesc eu, fii fără grijă, căpitane, izbutesc!…

Şi a mai trecut o vreme. Anul trecut, pe la mijlocul lunii mai, inginerul Martinescu este invitat, cu mare pompă, la un simpozion internaţional de chimie alimentară, la Barcelona, se duce, stă două săptămâni încheiate. Când revine în patrie, mă caută imediat, o

furios şi îmi povesteşte cu lux de amănunte ce a păţit pe acolo. Eu, acum, Tudore, nu-ţi mai detaliez, pricepi tu şi singur amănuntele. Acolo, Ia Barcelona, nişte tipi eleganţi, cultivaţi, onctuoşi, s-au ţinut tot timpul de inginerul Flaviu, promiţându-i avere, glorie, bani, prestigiu, conducerea unui institut de specialitate, reîntregirea familiei, numai să rămână acolo la ei, într-o ţară de la capătul pământului. La început, Flaviu Martinescu a fost, desigur, politicos, i-a refuzat zâmbind, au ciocnit un pahar de şampanie, i-a invitat în România să vadă că şi noi avem de toate, apoi insistenţele crescând, presiunea lor devenind grosolănie, inginerul i-a sictirit şi a urlat la ei că, dacă nu se cară dracului din preajma lui, îi dă pe mâna poliţiei, vreţi să strig „hoţii!”? i-a ameninţat el. Asta a fost totul. Tipii ăia s-au topit, simpozionul s-a terminat, Flaviu Martinescu s-a întors în patrie furios. L-am liniştit şi eu cum m-am priceput, inginerul şi-a reluat cercetările, eu mi-am văzut de treburi, Ne telefonam când şi când, ne revedeam, ne întrebam de sănătate, de familie, lucruri obişnuite…

Apoi, deodată, parcă s-a răcit ceva între noi, distanţându-ne. Flaviu mă ocolea, când îl întrebam câte ceva îmi răspundea monosilabic, nervos, crispat. Se întâmplase ceva. Ce? Am aflat adevărul, abia după ce am discutat cu nevastă-sa.

Flaviu Martinescu a fost căsătorit, nevastă-sa este economistă la aceeaşi întreprindere, au împreună un copil, pe Dorel, elev într-a şaptea. Inginerul a fost un familist desăvârşit. Până prin august, anul trecut, când a cunoscut-o pe Gabriela Dobreanu. Farmacistă, necăsătorită, tânără, frumoasă, irezistibilă. Am cunoscut-o şi eu, mai târziu, am discutat îndelung, nu m-am sfiit, am sâcâit-o cu nişte întrebări jenante. M-a ascultat atentă, foarte atentă, n-a roşit, n-a izbucnit în plâns, nu m-a repezit, ci şi-a plecat fruntea în pământ şi a murmurat cu o sfâşiere pe care o simt şi astăzi: „Dumneata, căpitane, ai iubit vreodată? Dacă da, sunt sigură că mă înţelegi. Fără dragostea lui Flaviu, n-aş putea trăi!…”.

Cam aşa ceva îmi spusese şi nevasta lui Martinescu, că bunul ei soţ i-a căzut în genunchi, să-l ierte, să-l uite, că el fără Gabriela moare, se spânzură sau îşi ia câmpii. Şi s-a mutat la Gabriela acasă. Eu asistam neputincios la această dramă. Cum să te vâri, cu ce drept să te vâri în fericirea sau nefericirea oamenilor?

Flaviu şi Gabriela erau nedespărţiţi ca doi adolescenţi la prima lor iubire, se afişau, nu se fereau, fără scandal, fără scene de trădare conjugală, Flaviu căzuse de acord cu nevastă-sa să introducă amândoi simultan, acţiune de divorţ, dar tot amânau, amânau…

Gabriela Dobreanu e tipul femeii fatale, o astfel de femeie ori o iubeşti, ori o urăşti, nu poţi trece indiferent pe lângă ea. De o feminitate percutantă, frumuseţea ei, privirile ei, gesturile ei nu erau decât chemare. Şi dăruire. Şi explozie cotropitoare peste făptura noastră de bărbaţi etern ademeniţi de cântecul misterios al iubirii. De dragul acestei femei, inginerul Martinescu îşi părăsise familia, prietenii, cercetările. Gabriela îl căra cu ea peste tot, excursii, escapade, sindrofii, restaurante, o lume gălăgioasă şi frivolă se rotea ameţitor în jurul lor, Flaviu o urma supus şi cuminte şi tandru pe drumul cu sens unic al seducţiei, îndrăgostit şi tutelat de iubirea posesivă a Gabrielei…

Aproape că uitasem de perechea aceasta stranie, discutasem în câteva rânduri, la început, eu nevasta lui Martinescu, apoi cu Gabriela, apoi cu Flaviu, situaţia era clară, mă edificasem, mă întristasem, apoi am uitat. Mi-am amintit luna trecută, când am aflat, uluit, că inginerul Flaviu Martinescu a încercat să se sinucidă, înghiţise un pumn de pilule, a intrat în comă, a fost spitalizat, a fost salvat. Medicii spun însă că unele leziuni cerebrale, datorate gestului sinucigaş, nu se vor vindeca niciodată…

Disperarea lui Flaviu se născuse din plecarea Gabrielei. Farmacista plecase într-o scurtă excursie de agrement în străinătate, plecase singură şi nu s-a mai întors. A rămas acolo, a trimis vorbă că nu se mai întoarce, pa şi n-am cuvinte! Iar Flaviu Martinescu nu a avut altceva mai bun de făcut, decât să-şi pună capăt zilelor. A încercat. N-a reuşit. „Nimic nu mi-a reuşit în viaţă! mi-a spus el, la spital, cu priviri triste, îngrozitor de triste. Nimic, nici în familie, nici în profesie, nici în dragoste. Şi nici să termin dracului odată cu viaţa asta n-am reuşit. Nimic, nimic!…” Şi nu era numai tristeţe în privirile lui, ci şi o nesfârşită abandonare…

Am plecat de la spital cu un gând urât în mine, cu o bănuială urâtă. Am raportat şefului, am obţinut dezlegarea, m-am interesat,

m-am zbătut aproape două săptămâni și am aflat ce trebuia să aflu: Gabriela Dobreanu fusese deja angajată, undeva într-un oraș străin, de la marginea pământului, într-un institut de chimie alimentară. Și mi-am amintit de tipii ăia, eleganți și onctuoși, care veniseră după Flaviu la Barcelona. Nu putuseră obține trădarea inginerului Martinescu, și atunci au încercat să-l înlăture din cursa concurenței. Au izbutit? Vezi, tu, Tudore, teamă îmi e că n-am să pot spune că nu. Pentru că ieri, Flaviu Martinescu s-a spânzurat în spital. Cu șnurul de la draperie. Și mă gândesc la clasorul acela al tău cu erori, o lume de erori filatelice. Credeam că numai în filatelie eroarea valorează mai mult decât autenticul. Acum știu că și prețul unei erori de iubire te poate costa viața. Și ce poate fi mai scump decât viața?

L-am ascultat pe Bebe și n-am știut ce să-i răspund. Am tăcut tot timpul și ne-am despărțit în tăcere. Apoi mi-am amintit că am un prieten ziarist. Ce-ar fi să-i povestesc și lui povestea lui Bebe? Poate găsește el vreun răspuns. Sau un sens...

Cumpăna de la Stânca Arsă

Era spre începutul verii. Încă nu coborâseră marile călduri. Unele dimineți erau încă răcoroase, friguroase. Timpul înşelător, capricios. Lumea nu se prea înghesuie în concediu pe o vreme ca asta. Poate peste o săptămână, poate peste două. Atunci da, explozia vacanţelor estivale va irumpe în toată măreţia ei covârşitoare, sufocantă, va împânzi toate drumurile, se va furişa pe cărările cele mai abrupte, va invada cabanele, campingurile, motelurile, va spulbera tihna şi pacea munţilor, va domni suverană până toamna târziu. O nebunie care se repetă an de an, cu toate obsesiile ei, cu chemările ei irezistibile, nebunia şi chemarea, şi obsesia de a pleca undeva, oriunde, oricum, pentru a întreţine eterna iluzie a schimbării, a primenirii, iluzie atât de necesară nouă care mereu vrem să ajungem undeva, să venim de undeva...

Căpitanul de miliţie Marin Manu suporta greu, foarte greu, explozia acestor vacanţe. Îl iritau chipurile frivole ale oamenilor care scotoceau peste tot, devastau pădurile, poienile înflorite, terasele montane, comentau banalităţi îngrozitoare, râdeau zurlii de orice fleac, de orice glumă răsuflată, şi se vârau în suflet cu întrebări stupide, cu observaţii stupide, se înghesuiau să vadă orice, să pipăie orice, te îmbrânceau, hăuleau, chicoteau, devorau ca nişte sparţi tot timpul sandviciuri, pachete, pachețele, conserve, biscuiţi, lepădând în urma lor semnele triste ale sejurului.

De aceea căpitanul îşi aranja concediul fie către începutul verii, fie mai târziu, toamna, după primele brume. Ani şi ani de zile acelaşi ritual. El şi Alexandra, şi „Lenuţa" şi câteva bagaje. Strictul necesar. Marin Manu ura bagajele multe, aglomerate.

„Lenuţa", o bătrâioară şi plină de harţag „Dacia" 1100, suporta cu stoicism supliciile unei revizii generale, apoi lua în răspăr drumul munţilor. Toate vacanţele căpitanului Marin Manu erau vacanţe cu munţi.

Primul popas l-au făcut la Stânca Arsă, o cabană din bârne vechi, străvechi, negre, cabana fusese construită încă înainte de război, avea un aer boieresc, impozant. Vară se organizau acolo tabere şi focuri de noapte şi celebrele şezători cu frigărui de mistreţ, aduse tiptil de jos, de la crescătoria de porci a oraşului, dar cine mai

umbla atunci după adevărul acelor nopți nebune și misterioase când tocmai de adevăr fugiseră oamenii către Stânca Arsă?

La ceasul acela însă, când vara abia iscodise de câteva zile firea sumbră a Carpaților, cabana Stânca Arsă era aproape pustie. La drept vorbind, în eleganta și uriașa cabană se aflau, în seara aceea de sfârșit de mai, doar două familii și un grup de tineri excursioniști: căpitanul Marin Manu cu Alexandra; o familie de medici, amândoi în vârstă, aproape de pensionare, dacă nu cumva erau chiar pensionari. Grupul de excursioniști era format din trei băieți și două fete, toți din București, toți tineri, numai buni să se ia la trântă cu munții prea orgolioși...

Seară s-au strâns toți nouă într-un colț al restaurantului, au pus cap la cap câteva mese, bătrânul medic, înalt, osos, spătos, a făcut o remarcă despre cele trei generații adunate de hazard tocmai la capătul lumii, la capătul pământului, abia atunci s-au uitat curioși unii la alții, au izbucnit în râs, parcă se redescoperiseră uimiți, încălziți, surprinși de clipa regăsirii. Curând, foarte curând Însă, atmosfera s-a potolit, a căpătat un iz de istovire, de repaos, deși nu ar fi deranjat pe nimeni, vorbeau totuși în șoaptă. În afară de ei, cabanierul și nevastă-sa: amândoi grași, pântecoși, cuminți. A, da, ei dăduseră tonul, ei spuseseră primele cuvinte șoptite, întâi nevastă-sa care le-a servit o masă frugală, sportivă, apoi cabanierul care le-a urât noapte bună, șoptind, zâmbind, pierind apoi numaidecât dincolo de draperiile întunecate ale restaurantului.

Primul care și-a dat seama de nefirescul situației a fost tot bătrânul medic, îl chema Aldea Poenaru, se recomandase scurt, cu aplomb: doctor Aldea Poenaru. Adică, suntem în biserică de șușotim așa, ca niște babe, ce-i asta?! a ridicat el deodată glasul. Toți l-au privit un pic stingheriți, și-au dat brusc seama cât sunt de ridicoli, tinerii au râs iar, au râs primii, cu gurile până la urechi, au încercat apoi să încropească un cântec, au murmurat câteva cuvinte, dar cântecul s-a stins numaidecât, fără vlagă, fără chef, glasurile au scăzut iarăși topite în aburul tainic al șoaptelor. Să fie acesta doar un reflex ai oboselii? Beția aerului pur? Semeția covârșitoare a naturii din jur? se întreba căpitanul Marin Manu, toropit și el de o lene uriașă, nu-l interesau deloc răspunsurile,

întrebările îi erau de ajuns. Toți, în afară de Aldea Poenaru și nevastă-sa, sosiseră în ziua aceea. Frânți. Robiți muntelui. Bătrânii aveau să mai rămână aici încă două săptămâni încheiate. El și Alexandra doar vreo trei-patru zile. Grupul tinerilor excursioniști avea să urce mâine la altă cabană, la altă cotă, alte cărări… O căldură dulce unduia leneș de undeva, dinspre zidul de teracotă al unei sobe sofisticate; cu turnuri și cornișe înălțate până-n tavan, aerul tare de munte făcuse ravagii, discuțiile lâncezeau. S-au împrăștiat încet-încet pe la camerele lor, pași târșiiți, urări de noapte bună, priviri împâclite de somn.

Dimineața s-au regăsit cu toții în curtea imensă a cabanei, au luat micul dejun tot împreună, apoi s-au fotografiat, au schimbat adrese, doctorul Aldea a promis că va trimite tuturor fotografiile, și-au luat la revedere. Căpitanul Marin Manu, Alexandra și cei doi medici bătrâni s-au angajat într-o plimbare de câteva ceasuri zdravene, prin pădure, în sus pe lângă Stânca Arsă, până la peștera Fefeleaga, către prânz vor fi înapoi la cabană, dar atunci grupul tinerilor va fi plecat deja de mult, de mult…

Mare însă le-a fost uimirea când, revenite de la Fefeleaga, cele două familii – a căpitanului și a bătrânului doctor – au fost întâmpinate, încă de la liziera pădurii, de cabanier și nevastă-sa și grupul de tineri, toți cu fețe pământii, aiurite, toți agitați și speriați, precipitându-se asupra bătrânului doctor, să-i ajute, să le dea un sfat, ce să facă, telefon n-au, până jos în oraș sunt câteva ceasuri bune, cum să facă față acestei nenorociri? Ce se întâmplase? Una din cele două tinere excursioniste, Tudora Locusteanu, căzuse de pe Stânca Arsă și praf se făcuse. După micul dejun, după ce se fotografiaseră, după ce-și luaseră la revedere de la ceilalți, tinerii se împrăștiaseră prin împrejurimi, pe aproape, mai mult odihnă decât plimbare, la orele zece aveau să se reîntoarcă la cabană, să-și ia rucsacurile și să urce mai departe. Au venit, s-au adunat, erau pregătiți de drum. Tudora lipsea. Au așteptat-o, au strigat-o, au căutat-o. Nimic. Abia după vreun ceas și ceva au descoperit-o jos, în vale, chiar sub pintenul acela enorm, de bazalt sur, parcă afumat, ce se cheamă Stânca Arsă.

— A căzut de pe stâncă, nenorocita! zmârcâi careva din nas.

— Ce facem, doctore? întrebă răvășit cabanierul.

— De unde știți că a căzut de pe stâncă? se interesă Marin Manu.

— Păi, altfel de unde să fi căzut, din Lună?! aproape că se răsti la el un vlăjgan de vreo doi metri, revenind apoi iute, cu ochi schimbați, rugători asupra bătrânului doctor.

— Să mergem la cabană, propuse doctorul Aldea, calm, binevoitor, trimitem pe cineva jos, după miliție, așteptăm, apoi ne vedem fiecare de ale noastre. Privi în jur cu ochi subțiați și adăugă grav, reflexiv. Asta e jertfa muntelui, e dreptul lui dintotdeauna, oricum noi nu i-l putem lua. Îți reamintești, Cristi, se întoarse el blând către nevastă-sa, astă iarnă au pierit doi studenți într-o avalanșă pe Rarău, nu? Parcă studenți erau?

La cabană ușile erau vraiște, victima întinsă pe terasă, acoperită cu un cearceaf, bagajele grupului strânse ca pentru plecare.

— Nu părăsește nimeni cabana! precizâ sec doctorul Aldea și trecu mai departe, conducându-și soția în dormitor. Reveni repede, era parcă mai înalt acum, fără pardesiu, era palid, gesturile îi căpătaseră brusc o tentă de autoritate, de responsabilitate asumată. Căpitanul Marin Manu îl privi curios. Aldea Poenaru își asumase într-adevăr rolul de coordonator al acelei triste împrejurări, până la sosirea autorităților.

Ceva nedefinit îl determinase pe căpitanul Marin Manu să nu-și declare calitatea, profesia, preferând să rămână mai departe un ins oarecare printre ceilalți. În felul acesta nu se va afla în centrul atenției, al întrebărilor, al așteptărilor, al nervilor, în centrul discuțiilor, al părerilor, al bunelor și relelor intenții, rămânea pe margine, cuminte, anonim, anodin, drămuindu-și liniștea și gândurile, supraveghind atent, foarte atent, pe cei din jurul său...

Tudora Locusteanu sucombase în condiții misterioase. Nu se cunoștea decât rezultatul acelor condiții: moarte violentă. Tânăra fusese descoperită cu craniul zdrobit, jos, în prăpastie, sub Stânca Arsă. În viroaga aceea de sub stâncă se putea ajunge prin mai multe locuri, fără ca să capeți măcar o zgârietură. Dintr-un singur loc însă prăbușirea era mortală: de pe Stânca Arsă. Din această nenorocită situație răsăreau trei posibilități, trei variante: accident, sinucidere sau crimă. Un accident era greu de presupus, căpitanul Marin Manu știind că Stânca Arsă are un grilaj solid, din fier, în partea dinspre prăpastie, e drept, grilajul nu e prea înalt,

poate fi trecut uşor, un salt şi gata, dar asta ar însemna… sinucidere. Să fie chiar sinucidere? Cine o fi Tudora Locusteanu asta? Care o fi prietenul ei dintre cei trei vlăjgani? Poftim, trei băieţi şi două fete! De ce trei băieţi şi două fete? se întreba căpitanul. De obicei, în excursii se aranjează perechi, perechi… Deşi nu se poate trage cine ştie ce concluzie grozavă de aici, apar uneori fel de fel de situaţii curioase, nu poţi pune obişnuinţele unora în cârca altora. Crimă? Asta ar însemna ca Tudora să fi fost însoţită de cineva din grup, de altcineva, acolo pe Stânca Arsă erau numai ei doi, singuri, el şi ea, sau poate că ea şi ea, cine ştie, o privire rapidă în jur, o privire iscoditoare, apoi un gest scurt, un brânci puternic şi Tudora s-a prăvălit dincolo de grilaj. De la înălţimea aia, de peste patruzeci de metri, nimeni nu scapă cu viaţă, prăbuşit acolo jos, printre bolovanii şi grohotişul din prăpastie…

Marin Manu îşi priveşte ceasul de la mână. Arată ora 14 şi 10 minute. Doctorul Aldea l-a trimis deja pe cabanier în oraş, să anunţe miliţia. Asta înseamnă, socoti căpitanul, două ore dus, aproape şase întors, cât timp se mai pierde pe acolo, rezultă că abia la noapte, către orele 23, ar trebui să sosească miliţia. Aproape nouă ceasuri de aşteptare. Accident, sinucidere sau crimă? Dacă e crimă ce va face în tot acest timp criminalul? Cine e criminalul? Să fie vreuna din persoanele aflate la cabană? Altcineva? Altcineva de unde? De jur împrejur, ţipenie. Pustiu. Cea mai apropiată cabană se află la cinci-şase ore de drum. Să mai existe vreo altă persoană la cabană? Tăinuită de cabanier? Să fie implicat cabanierul? De ce tocmai pe el l-a trimis doctorul Aldea în oraş, să anunţe miliţia? Mai pot fi şi alte versiuni? Desigur… o posibil, e foarte posibil că asasinul să fi urmărit de departe, discret, grupul de excursionişti, să-şi fi urmărit cu tenacitate victima până aici, apoi, într-o clipă anume, să se fi întâlnit întâmplător, există atâtea întâmplări aşa de bine regizate, se cunoşteau, surpriza fetei a fost mare, a fost totală, aceeaşi surpriză plăcută a mimat-o şi asasinul, s-au întâlnit în pădure, Tudora era singură, au făcut împreună câţiva paşi, apoi au ajuns pe Stânca Arsă, apoi… Odată ţelul atins, criminalul a dispărut, s-a cărăbănit numaidecât, cine ştie pe unde-o fi acum, fugărit doar de propriile-i

gânduri, de temeri ori poate de remuşcări. Sau poate că n-a dispărut nicăieri. N-a plecat nicăieri. E aici. E acum. E printre noi… Ia, ia să încercăm o primă eliminare, îşi zise Marin Manu îngândurat, tot mai îngândurat. Va să zică, doctorul, nevastă-sa, Alexandra şi cu mine am plecat la Fefeleaga. Cabanierul a rămas la cabană. Nevasta sa, la bucătărie. Grupul de tineri, prin împrejurimile cabanei. Se pregăteau de plecare. Ce-au făcut toţi aceşti şapte oameni? Cum şi-au petrecut timpul? Ce au discutat? Până unde s-au dus? Cine cu cine? Cât timp? Trebuie verificat minut cu minut. De la Cabană la Stânca Arsă nu-i decât un sfert de oră. Dacă grăbeşti pasul ajungi în zece minute. Dacă fugi, în cinci minute eşti acolo. Cine dintre aceste persoane s-a mai dus la Stânca Arsă? Tudora singură? De fapt, cine dintre ei a descoperit victimă în prăpastie? Se spune că, uneori, asasinii nu rezistă unei sumbre ispite: de a descoperi ei înşişi victima, de a mai contempla o dată locul faptei. Să fie aceasta doar o sinistră voluptate? Sau o necesitate, o imperioasă necesitate a certitudinii, a lui însuşi, a criminalului, de a se convinge încă o dată că el se află de-acum în afara gestului săvârşit mai înainte… Interesantă, foarte interesantă psihologia asasinului. Oare ce face el acum, în clipa asta? La ce se gândeşte? Cum se comportă? Marin Manu îşi roti privirile calme, neutre, fără adresă printre ceilalţi. Desigur, desigur, asasinul se va strădui, din răsputeri, să nu iasă cu nimic în evidenţă, se va strădui să fie comun, să fie ca toţi ceilalţi. El se va strădui să pară. Ceilalţi sunt aşa cum sunt ei. Aici se află cumpăna dintre calp şi adevăr. Un ochi avizat, exersat poate distinge câteva nuanţe. Cine poate însă desluşi întocmai şi întotdeauna toate semnele acelei cumpene?

Marin Manu şi-a condus nevasta în dormitor, a sfătuit-o să se întindă puţin, poate doreşte să citească ceva, o carte, o revistă, oricum e bine să se odihnească acum, pentru că mai târziu, cine ştie, poate va avea nevoie de ajutorul ei. Alexandra zâmbi cuminte, zâmbetul ei dintotdeauna, oleacă zburdalnic, oleacă grav, asta însemnând că e de acord cu propunerea căpitanului. Maria Voiculesii, cealaltă duduie din grupul tinerilor, cu ochii înroşiţi de plâns, cu chipul năuc, îngrozit, nu voia nicidecum să părăsească terasa, fusese prietenă bună cu Tudora, erau şi colege de serviciu,

nu se dezlipise de lângă giulgiul alb, țeapănă, pierdută, împietrită. Marin Manu i-a vorbit cu blândețe, cu înțelegere, a sfătuit-o să se retragă în dormitor, să-și revină, să se liniștească, i-ar trebui un calmant ușor, poate are nevasta cabanierului, trebuie să ne păstrăm calmul, o să vină miliția și atunci toată lumea trebuie să fie calmă, calmă, să putem răspunde la întrebări, pentru că va fi anchetă mare aici, anchetă urâtă, nu-i de glumă, e moarte de om, chiar dacă e accident. Domnul doctor Aldea Poenaru era și el de acord cu acest punct de vedere. Nevasta cabanierului se retrăsese și ea în bucătărie, la cratițele ei, de unde izbucneau când și când arome tari, apetisante, scandalos de apetisante...

— Morții cu morții și viii cu viii, zisese așa, cam. Dur, cam vulgar, nevasta cabanierului, râsese apoi într-un dinte, he, he, vrând parcă să spună că la viața ei a văzut atâtea și atâtea încât nu merită să te prăpădești cu firea pentru nimic în lume și dispăruse lent, cu mersul ei legănat, robust, nepăsător.

Afară, pe terasă, au rămas numai bărbații. Și victima...

— Și acum ce facem? întrebă stingherit unul dintre tineri.

Căpitanul Marin Manu prinse ocazia din zbor. Sugeră.

— Eu aș zice să nu stăm cu mâinile în sân, să nu ne pierdem timpul degeaba. Avem ce să facem până vine miliția. În fond, tot spre folosul nostru e. Scăpăm mai repede. Noi, eu și cu nevastă-mea, mâine am vrea să plecăm mai departe, nu trebuie să ne ratăm concediul din cauza aceasta. Voi, grupul tinerilor, bănuiesc că nici vouă nu vă face prea mare plăcere amânarea plecării. Doctorul Aldea poate că-i de altă părere, dar noi...

— Nu, nu, și noi plecăm! făcu pripit, vădit tulburat doctorul. O clipă nu mai rămânem aici. Să vină miliția, să ne ia declarațiile, adresele, și gata. Mâine plecăm și noi. Cristi e așa de sensibilă! O noapte n-ar mai putea rămâne aici, cu siguranță că n-ar mai putea! zise el cu duioșie.

— Atunci, e-n regulă! conchise Marin Manu. Să ne ajutăm și noi cum putem. Anchetele astea durează uneori și o săptămână, poate chiar mai mult. Închipuiți-vă, se scutură el înfiorat, să stăm o săptămână, țintuiți aici, cu miliția pe cap, cu hărțuiala și bănuielile ei, apoi... apoi, cadavrul acesta sub ochii noștri, permanent sub ochii noștri! Că nu-l ridică nimeni până nu se limpezesc lucrurile,

știu de la un prieten de-al meu, – marșă căpitanul Marin Manu pe aceasta idee, îngroșând nuanțele, sensurile – un prieten care căzuse și el într-o poveste din asta, urâtă, nenorocită, pe litoral, mai acum câțiva ani, se înecase, acolo, unul. A venit miliția, și, cu ancheta, cu întrebările a pierdut omul câteva zile bune din concediu până s-a stabilit că fusese accident...

— Așa-i, așa-i, zise unul dintre tineri, cu profil acvilin, voluntar, clipind mărunt, mărunt din ochi.

— Eu înclin să cred că și aici e un stupid, un regretabil și stupid accident, continuă căpitanul Marin Manu. În excursii întotdeauna suntem mai curajoși, mai ai dracului, nu mai avem astâmpăr, nu mai avem simțul măsurii, ne vârâm peste tot, uitam cu desăvârșire culorile primejdiei. Stânca asta are multe victime pe răbojul ei! rosti sentențios Marin Manu. Numai că trebuie să se convingă și miliția de acest adevăr... Ce putem face? Întâi și întâi, să ne cunoaștem mai bine, noi între noi. Pe doctorul Aldea Poenaru îl știe toată lumea. Eu mă numesc Marin Manu și sunt cercetător științific la Institutul de Hidrologie din București. Nevastă-mea, Alexandra, e profesoară. Dumneavoastră, ceilalți, cine sunteți? întrebă el firesc, îndemnându-i parcă la confesiune, la apropiere.

Vlăjganul de doi metri vorbi primul, făcu un pas mai în față, un pas mare, zvâcnit, vrând parcă să se vâre cu tot dinadinsul în sufletul celorlalți, în plivirile lor.

— Și eu sunt tot profesor. De sport! preciză el, avântându-și bărbia și privindu-i pe toți de sus, cu răceală. Mă numesc Petre Ionescu și sunt prietenul Tudorei. Nu chiar prieten, ci o cunoștință mai apropiată, mai... vreau să spun că ne cunoaștem mai demult. Ea este... era, se corectă el, tresărind ușor, era responsabila sectorului sportiv în comitetul U.T.C. pe întreprindere, e vorba de întreprinderea „Orion" din Capitală. De altfel, toți ceilalți din grupul nostru, în afară de mine, bineînțeles, lucrează la aceeași întreprindere. Despre mine, cam atât, încheie el aproape rigid. Să se prezinte și ceilalți.

Al doilea care vorbi fu cel cu profilul acvilin, voluntar, care clipea repede, repede, parcă înfrângându-și o timiditate care îl covârșea.

— Eu sunt Nelu, adică Ion, Ion Avrămescu, electrician la întreprinderea „Orion". Eu n-am vrut să vin, știți, adică tovarășa

Maria Voiculesii, de la C.T.C. a insistat, haide, mă, zice, vino şi tu, ne distrăm, ne plimbăm... şi am venit, că suntem prieteni, adică ne... a-adică vorbim, ştiţi, a-adică suntem prieteni buni, tovarăşa Maria e cealaltă fată, care... care acum e acolo, sus, în dormitor, asta el răsuflă el uşurat, transpirat, roşu până la rădăcina părului.

— Dar pe Tudora Locusteanu o cunoaşteţi? întrebă doctorul Aldea.

— A, da, ştiţi, o cunosc, noi ne cunoaştem cu toţii, dar... aşa cum a spus tovarăşul profesor Ionescu, tovarăşa Tudora răspundea de resortul sportiv, la noi, la U.T.C. Şi... a venit aşa, a-adică nenorocirea asta a venit aşa... a-adică tovarăşa Tudora era curajoasă, era... dar era şi aşa cam zvăpăiată, a-adică râdea uneori de noi, băieţii, că suntem nişte... dar ea glumea, era o tovarăşă tare veselă tovarăşa Tudora Locusteanu!... Încheie tânărul, opintindu-se, zvâcnind din gât, din umeri, eliberându-se parcă de nişte cuvinte încăpăţânate, crescute din el, înmulţite acolo, lipite acolo, unele peste altele, unele într-altele, refuzând să ţâşnească afară, să se nască, să-şi afle rostul.

— Pe mine mă cheamă Andrei Postolache, vorbi tărăgănat, nazal, celălalt tânăr, al treilea, sprijinindu-se când pe un picior, când pe altul, era şi el un vlăjgan aproape cât profesorul, dar mai mototol, mai molâu, cu osânză mai multă pe el. Lucrez la contabilitate, tot la" Orion". Şi ca să nu iasă cine ştie ce vorbe, o spun de la început: Tudoriţa a fost prietena mea până anul trecut, în ajunul Crăciunului, când mi-a suflat-o profesorul Ionescu. Tudoriţa nu m-a minţit, mi-a spus-o pe şleau, gata Andi, s-a stricat căruţa, dar să ştii că te-am iubit, acum nu mai pot, pricepi, nu mai pot! aşa mi-a zis Tudoriţa, apoi mi-a mărturisit că e combinată cu un profesor de sport. Am înţeles-o. M-a sărutat şi de atunci adio întâlniri. Am plecat în această excursie tot de dragul Tudoriţei, dar dacă aş fi ştiut... se bâlbâi el deodată, pălind brusc, aplecându-şi grumazul, fruntea, gata parcă să izbucnească în plâns. Dar nu plânse.

Se scurse un moment de tăcere, un moment prelung, penibil.

— Doctore, nu credeţi că ar trebui să aruncaţi o privire asupra victimei? întrebă căpitanul Marin Manu, rotindu-şi privirea în jur.

Observă în treacăt tresărirea abia perceptibilă a profesorului de sport.

— Cred că n-ar fi bine ca. Miliția să ne găsească nepregătiți, sugeră mai departe Marin Manu, lăsând aceeași impresie, că nu i-ar conveni deloc să mai rămână, în situația asta nenorocită. Doctorul Aldea, adăugă el, poate pune primele concluzii cu privire la moartea victimei. Tot doctorul ar putea să ne ia depozițiile, declarațiile, e cel mai în vârstă dintre noi, e mai vechi aici, la cabană, decât noi, cunoaște mai bine locurile, împrejurimile, iar ca medic, desigur, a mai avut de a face cu decese, cadavre, greșesc cu ceva doctore? îl întrebă rapid, fără translație căpitanul.

— Nu, nu, răspunse calm, cu privirile ușor umbrite de oboseală, doctorul Aldea. Aveți dreptate, nu putem sta așa, degeaba, ca la priveghi. Trebuie să întreprindem ceva, până sosesc autoritățile...

Soarele trecuse de prânz, dinspre bucătăria cabanei răzbăteau fuioare de arome culinare învăluitoare, incitante, nimeni nu se gândea, însă, la masă, doctorul dezvelise cadavrul, îl cerceta cu ochi de expert, cu mâini sigure, ceilalți se holbau cu chipuri năuce, aceeași mască aiurită, palidă, o avea și Marin Manu, nimeni nu scotea un cuvânt, și atunci s-au ivit în celălalt capăt al terasei cele trei femei: Cristina Poenaru, Alexandra Manu și Maria Voiculesii.

În câteva rânduri, nevasta cabanierului i-a strigat la masă, n-a răspuns nimeni, s-a apropiat și ea cu șorțul în brâu, s-a uitat, și-a făcut câteva cruci mici, minuscule, tremurate în mijlocul pieptului generos, uriaș și a dispărut repede – repede bombănind ceva.

Doctorul Aldea Poenaru se adâncise în cercetările lui, își nota ceva într-un carneţel, palpa cadavrul acela centimetru cu centimetru, corpul victimei încă nu devenise rigid, reacționa la toate gesturile medicului, membrele se îndoiau, pielea era moale, catifelată, trupul părea aproape viu în splendoarea lui carnală, albă, marmorceană. O rană enormă la cap și atât. Fața fusese îmbrăcată în pantalon de schi și hanorac, îmbrăcămintea rezistentă îi ferise trupul de zgârieturi, de julituri, doar chipul și palmele moartei arătau îngrozitor. Și rana aceea monstruoasă de la cap. Fatală. Bătrânul Aldea își nota conștiincios, scrupulos, toate observațiile, părerile, deducțiile.

Unul din tineri cărase din restaurant două mese şi câteva scaune afară, pe terasă, altcineva făcuse rost de un caiet gros, şcolăresc, cu multe file albe. Primul care şi-a rupt de acolo câteva file a fost Marin Manu, şi-a luat hârtiile, s-a aşezat cuminte pe un scaun şi a început să-şi scrie declaraţia în legătură cu prezenţa lui acolo, la cabană, unde anume se aflase, cu cine se aflase, ce făcuse în vreme ce Tudora Locusteanu suferise accidentul mortal.

Profesorul de sport se apropie, se aplecă peste umărul căpitanului, avea şi el câteva foi de hârtie în mână, îşi scosese pixul, nu ştia cum să înceapă, citi cum începuse Manu: „Declaraţie. Subsemnatul Marin Manu, de profesie fizician, în prezent cercetător la Institutul de testări hidrologice din Bucureşti, cu domiciliul în… declar că…” Petre Ionescu îşi linişti încruntătura aceea dintre sprâncene, se dumirise, va să zică aşa se scrie o declaraţie, se aşează şi el alături şi se aşternu pe scris.

Într-un ceas, toate declaraţiile fuseseră gata, fuseseră scrise, terminate. Doctorul Aldea le sfătuise pe femei să facă şi ele acelaşi lucru, nevasta cabanierului lăbărţă şi ea câteva rânduri pe o foaie, că nu se dezlipise de lângă cratiţele ei, de altfel toată lumea era de acord, toţi o văzuseră că nu ieşise din cabană nici măcar până în curte. Mai rămânea declaraţia cabanierului, o va da însă şi el, se înţelege, când va sosi cu miliţia…

La sugestia căpitanului, doctorul citi, pe rând, toate declaraţiile strânse, le completară, le comentară, nici nu era cine ştie ce de comentat, toţi aveau alibiuri serioase, alibiuri ferme, nebuna aia de Tudorița se răzleţise de dimineaţă, îi plăcea să epateze, să facă pe grozavă, plecase nu ştiu unde, şi-a făcut de cap. S-a prăbuşit de pe Stânca Arsă. Lucrurile erau clare, erau foarte clare. De altfel, şi concluziile doctorului Aldea, în urma cercetării cadavrului, confirmau aceeaşi variantă: accident mortal. Moarte violentă prin zdrobirea craniului. Urmau câteva detalii de strictă specialitate, vizând modificările în funcţionarea unor organe interne, datorită şocului, impactului brutal cu fundul pietros al prăpastiei. Clar. Un accident mizerabil, un accident mârşav care a frânt viaţa unui om în floarea vârstei. Cam aşa gândeau cu toţii atunci, poate că cineva chiar spusese, şoptise acele cuvinte, poate că nu, nimeni n-a putut

preciza mai târziu, nu prea târziu, acest lucru, dar atunci toți gândiseră cuvintele acelea triste, îngrozitor de triste. Chiar toți?

Nevasta cabanierului le-a reamintit iarăși de masă, au mâncat în silă, repede, cu fereală parcă, nu se uitau decât în farfurii, nu vorbeau, au plecat repede, s-au retras grăbiți, zgribuliți în camerele lor. Profesorul de sport a plecat cu Maria, Andrei s-a luat după Nelu, căpitanul Marin Manu și Alexandra s-au urnit și ei într-un târziu, îngânduraţi, tăcuți, ultimii s-au retras bătrânii Poenaru.

Soarele cobora către scară, dar până-n seară mai era, timpul trecea greu, oamenii pieriseră în camerele lor, târând după ei un aer greu, mai degrabă un frig greu, lăuntric, împovărător...

Cine privea pe fereastră, afară, în ceasurile acelea de așteptare urâtă – și priveau aproape toți – putea să-l vadă pe Marin Manu traversând curtea imensă și pustie a cabanei, traversând-o singur, cu un trepied foto pe umăr, cu niște cutii sau niște aparate ciudate în mâini, îndreptându-se undeva spre pădure. Unde se ducea? Ce-avea de gând? Ce erau drăciile alea în mâinile lui? S-a întors abia când se îngâna ziua cu seara. Era obosit, prăfuit, îi străluceau ochii. Aceleași chipuri curioase, uimite îl iscodeau din spatele ferestrelor. Nimeni nu îndrăznea totuși să coboare, să întrebe. Ce să întrebe? Pe cine să întrebe? Ce rost mai aveau întrebările? Fizicianul ăla dispăruse undeva în pântecul cabanei, cu aparatele lui, la nevastă-sa tăcută, calmă, severă, privindu-i pe toți așa, parcă nu știu cum, parcă le-ar fi dat tuturor un extemporal...

Femeia cabanierului trecu pe la toate ușile, invitându-și oaspeții în salon, strigându-i cu glas mare, cu glas de zile mari, avea o voce spartă, cumva șugubeață, dar și poruncitoare în același timp, era o femeie practică nevasta cabanierului, își cunoștea bine rostul, meseria, striga invitându-i la o cafea, jos, în salon, să vină repede, și toți, că se răcește cafeaua, și să mai lase naibii mutrele alea spăimoase și mohorâte, că lumea e cum e, și trebuie să trăim, că n-o facem noi mai bună dacă-i plângem necazurile. Gata, toată lumea jos!...

În salonașul de lângă restaurant, cafelele abureau, nevasta cabanierului sporăvăia ceva, că nu pică ei, tovarășii, prea curând, că adică omul ei și miliția pot să sosească chiar și după miezul

nopții, drumu-i lung, e de așteptat până atunci, iar o cafea… ehei, o cafea îți aduce licurici în priviri…

Atmosfera se mai dezmorțise un pic, unul din tineri își reamintise că mai are sus o sticluță de coniac, se repezise după ea, o adusese strânsă la sân, ca pe un odor, o destupă, altcineva împărți în pahărele.

Atunci, în clipa aceea, se auzi distinct, clar, cu o dicție perfectă, glasul căpitanului Marin Manu.

— Aș dori să mă ascultați toți, absolut toți, cu cea mai mare atenție. Suntem aici, la cabană, nouă persoane. Lipsește doar cabanierul, plecat să anunțe miliția. În total, deci, zece persoane. Ei bine, în prezența noastră, a tuturor, azi, în jurul orelor zece, dimineața, s-a săvârșit o crimă înfiorătoare. *Crimă*! **sublinie el vehement. Tânăra Tudora Locusteanu a fost ucisă mișelește. A fost atrasă, prin viclenie, la Stânca Arsă, acolo urma să aibă loc o discuție, probabil o discuție, nu știu, încă nu știu, dar vom afla, aici, astă seară, fata s-a dus, iar în locul discuției s-a consumat gestul ucigaș. Victima a fost îmbrâncită, pur și simplu, dincolo de grilaj, în prăpastie. Apoi asasinul a plecat, a grăbit la alibiul pe care și-l făurise cu atâta migală. Astăzi, după-amiază, am fost și eu la Stânca Arsă. Nu e un loc nici prea încântător, nici prea prietenos. O priveliște aridă. De altfel, locul acesta nici nu intră în circuitul turistic. Ca să ajungi acolo trebuie să te strecori prin niște tufărișuri mizerabile, să urci puțin, apoi să treci un pârâiaș. Pârâiașul e lat, apa e însă puțină și, din piatră în piatră, poți să treci dincolo fără să te uzi prea tare. De udat însă oricum te uzi pe bocanci. Locul nu-i nici prea departe. Dacă mergi mai repede, în șapte-opt minute poți ajunge la Stânca Arsă. Din declarațiile noastre, ale tuturor, rezultă însă limpede că nimeni dintre noi nu a călcat astăzi cu piciorul în locul acela. Absolut nimeni! Așa-i? întrebă Marin Manu cu o voce rece, neobișnuit de rece pentru privirea lui calmă, cuminte, prevenitoare. Toți răspunseră brusc, ca la comandă, aproape în cor, aproape la unison, toți răspunseră un „da” clar, nealterat de nici o îndoială.**

— Ei bine, continuă volubil Marin Manu, dar cu același vânt polar printre cuvintele lui, ei bine, iată ce am descoperit astăzi, după-amiază. Mi-am reamintit că în zonă se fac, de mai multă

vreme, testări hidrologice, măsurători, se stabilesc pânzele freatice, izvoarele, acumulările de apă. Unul din procedeele moderne este marcarea pâraielor, a râurilor cu izotopi radioactivi, pentru a se urmări traseul apelor de la izvoare, până la marile deversări. Întâmplător, am la mine un contor *Geiger* ultrasensibil. O obișnuință, dacă vreți. Eu însumi lucrez într-un mediu slab radioactiv, nu trebuie să depășesc un anumit prag și atunci port mereu contorul asupra mea. E ca un stilou, cu agățătoare, care bâzâie ușor în prezența celor mai slabe radiații. A bâzâit și când am trecut râulețul acela de lângă Stânca Arsă. Asta-i descoperirea! Atunci am tresărit. Am tresărit puternic de tot, pentru că nu mă așteptam la emisii radioactive în plină pădure. Apoi, mi-am reamintit de cercetările hidrologice. Când am revenit la cabană, am alăturat contorul și de încălțămintea victimei. A bâzâit ușor, ascultător, semn sigur că pe pantofii Tudorei încă mai existau urme de radiații. Și ea trecuse prin apa râuleţului marcat cu izotopi radioactivi. Inofensivi în sine, dar revelatori pentru noi. Pentru că a mai trecut și altcineva pârâiașul aceia. Unul dintre noi. Cine? Ucigașul! Cine e ucigașul? îl va demasca propria-i încălțăminte. Sunteți de acord să începem verificarea? aproape că șopti Marin Manu, rar, foarte rar...

Stupefacția se citea pe toate chipurile. Stupefacție, dar și un soi de lumină bizară, de liniște bizară răsăriseră pe acele chipuri palide, împietrite de așteptare.

Doctorul Aldea Poenaru se desprinse din grup, veni încet spre Marin Manu, se aplecă puțin, era mai înalt aproape cu un cap decât el, îl privi în ochi cu o nesfârșită tristețe, apoi cu o nesfârșită ură, apoi îl întrebă cu glas uscat, zgâriat de o cumplită încordare.

— Cine ești dumneata, omule, și ce vrei de la noi? Ce vrei? îl zgâlțâia el puternic de reverul hainei.

— De ce ai ucis-o, doctore? întrebă calm, obosit, Marin Manu.

— Cine ești? Cine ești? strigă sufocat, urlând, scrâșnind din dinți, striga cu priviri bulbucate doctorul Aldea Poenaru.

— Sunt căpitanul de miliție Marin Manu! replică sec ofițerul.

În clipa aceea se auzi un oftat lung, lung și nevasta medicului leșină, era gata să se prăbușească, Alexandra abia o prinse în brațe.

— De ce, doctore? răsuna asprimea aceleaşi întrebări.

— M-ai bănuit? întrebă răguşit doctorul Aldea. Când m-ai bănuit? hârâi el, gâfâind, cu priviri pustii, cu braţele atârnându-i stinghere, ca nişte braţe ale nimănui.

— Nu te-am bănuit de la început, doctore, ci pe parcurs, puţin câte puţin. Întâi şi-ntâi, mi-am amintit că atunci, în pădure, ai dispărut de lângă noi vreo zece minute. Te-ai întors transpirat. Drumul până la Stânca Arsă şi înapoi l-ai făcut fugind, alergând. Erai nu numai obosit, ci şi uşor crispat. Abia la Fefeleaga te-ai liniştit. Apoi, bănuiala mi-a crescut după ce ţi-ai notat în carneţel şi ne-ai citit tuturor concluziile acelea ale dumitale asupra cadavrului. Vorbeai acolo de modificări funcţionale ale unor organe interne, ca urmare a şocului, a impactului dur cu solul pietros al prăpastiei. Dumneata ştiai precis că fusese o cădere, o prăbuşire. Noi, ceilalţi, puteam crede că-i şi o înscenare, cine putea să-i zdrobească ţeasta Tudorei cu o piatră, apoi să-i transporte cadavrul în prăpastie, mimând prăbuşirea de pe stâncă. N-aveai de unde să ştii de modificările acelea interne, fără autopsie, ori dumneata mergeai la sigur, doctore, ştiai foarte bine că-i o prăbuşire şi nimic altceva. Vezi? Chiar îndelungata dumitale profesie te-a demascat. Ai ucis-o pe Tudora Locusteanu! De ce, doctore?

Aldea Poenaru înţepeni brusc, deveni palid, aproape cadaveric, şi doar o curiozitate nebună mai palpita în ochii lui. Murmură:

— Şi povestea aia, cu izotopii, cu râul?

— O simplă poveste, doctore, o simplă poveste… răspunse detaşat căpitanul Marin Manu. În meseria noastră, fără imaginaţie, fără fantezie, două parale n-am face. Pentru că nu există crimă perfectă. Absolut niciuna! Toate se pot rezolva cu un pic de fantezie, cu un pic de viclenie, cu un pic de întâmplare. Un singur lucru nu se mai poate: să aflăm răspuns tuturor întrebărilor victimei. Tăcerea victimei e perfectă. Singur imperfect, deci vulnerabil, e criminalul. El, el singur îşi mai poate asuma o parte din povara acelor întrebări. De ce ai ucis, doctore?

Noaptea voievodului

Pigălisem la cazul acela săptămâni de zile, îl ştiam pe toate feţele, îl cususem, îl descususem, îl mărunţisem, îl asamblasem iarăşi – piesă cu piesă, filă cu filă, – urmărindu-i firul capricios, imprevizibil.

Şeful, colonelul de securitate Andru Zăvoianu mă chestiona când şi când: „Ce faci, Puiule, cu turiştii ăia, îi mai plimbi sau te plimbă?” N-aştepta răspunsul, mă înfăşură în privirile lui iuţi, în două ape, schimba vorba şi se interesa de alte treburi curente, operative, la zi…

De fapt, nu despre turişti era vorba. Ci despre Vasile Becheru, ghid la un oficiu de turism. Dar colonelul, când îmi azvârlise cazul în braţe, adăugase aşa într-o dungă: „Ia limpezeşte tu povestea asta cu turişti!”. Şi aşa i-a rămas numele în evidenţele noastre: cazul „Turiştii”.

Vasile Becheru e un tip rotofei, volubil, elegant, abia trecut dincolo de bariera unei jumătăţi de veac. Vorbeşte fluent câteva limbi străine, are un simţ înnăscut al organizării, zâmbeşte mereu, gesticulează, spune bancuri suculente, ştie o groază de lucruri interesante, picante, din toate timpurile, are cunoştinţe prin toată ţara, e "servus” cu toată lumea. Lucrează la oficiul de turism de peste douăzeci de ani, referinţe bune, relaţii bune.

Firea meticuloasă, spiritul chiţibuşar, pedanteria şi o prea mare iubire de sine l-au adus, însă, pe Vasile Becheru în pragul bătrâneţii singur, fără familie, dar cu un cârd de prieteni în urma lui…

Sub nasul colonelului Zăvoianu a ajuns întâmplător. Adică, o dată şi o dată, tot trebuia să ajungă el acolo, dar întâmplările au şi ele rostul lor. O informaţie colaterală, un semn de întrebare crescut din nişte declaraţii stufoase, rutina profesională te obligă la tot felul de hârtii, adrese, rapoarte, legături cu alte compartimente, travaliu deopotrivă obositor şi necesar. Pentru că din hăţişul ăsta a răsărit figura jovială, surâzătoare a lui Vasile Becheru…

Cu vreo trei ani în urmă, boxerului Titi Staicu, aflat într-un turneu oficial prin Canada, i s-a năzărit că ar duce o viaţă mai

prosperă pe alte meleaguri, a părăsit grupul de sportivi români și dus a fost. Lumea – familia, prietenii, colegii – a vorbit fiecare așa și așa, unii l-au regretat, alții nu, rudele au plâns ca după mort, Titi dispăruse în visurile și-n sminteala lui după glorie și bani. Dispăruse brusc. După cum, la fel de brusc, acum vreo câteva luni a apărut la frontierele României – slab, jugărit – solicitând, nu, mai degrabă cerșind îngăduința de a reveni în patrie. Desigur, i s-a permis, omul s-a prezentat autorităților, a făcut declarații, mărturisiri, învățăminte pentru alți chilipirgii de aventuri prin țări străine: mizerii, umilințe, dezamăgiri...

Într-una din declarații, Titi Staicu declara că, traversând piața din fața Marelui bazar, din Istanbul, a zărit, la un moment dat, un tip cunoscut, un compatriot, coborând dintr-o limuzină elegantă. Titi a alergat spre el, a alergat să-i iasă sufletul, zvâcnea un dram de bucurie în ochii lui, îl recunoscuse, l-a strigat de departe „Dom' Becheru, dom' Becheru!"... Dar grăsanul ăla din București s-a făcut că plouă, a întors numai o clipă capul, l-a privit așa cu parapon, parcă și cu un soi de teamă, și a dispărut numaidecât într-unul din gangurile acelea întortocheate, topindu-se în mulțimea lărmuitoare, nepăsătoare a celebrului bazar. „Mi-am zis, atunci, că fuge lumea de mine ca de un ciumat", scrisese apoi în declarație Titi Staicu și trecuse mai departe la necazurile lui, la sfâșierile lui.

Semnalarea aceea pasageră, cernută prin sită rutinei, a ajuns, din resort în resort, pe biroul colonelului de securitate Andru Zăvoianu. Iar de acolo, în brațele căpitanului Eugen Drăgan, zis Puiu, adică eu. Pentru că întotdeauna un căpitan are deasupra lui un colonel Asta-i regula jocului. Ehei, dacă aș fi inventat eu jocul!...

Într-adevăr, în perioada respectivă, Vasile Becheru fusese în Turcia, condusese un grup de turiști, lucruri obișnuite, treburi obișnuite, ce să caute el într-o limuzină de lux străină? Informația boxerului nu se confirmase. Titi Staicu fabuloase? Se înșelase? Până una-alta, însă, Vasile Becheru a rămas în atenția noastră.

Și astfel, în comportamentul ghidului, în modul său de viață, în relațiile sale, au fost descoperite, cu acest prilej, unele bizarerii. La urma urmei, fiecare avem ciudățeniile noastre. Dar, când cineva se duce la teatru și, înainte de a intra în templul Thaliei, se uită atent în jur, se verifică, se întoarce, mătură cu ochii trotuarele, ca și cum

ar preîntâmpina, sau mai degrabă ar depista o eventuală şi secreta urmărire, apoi în pauza dintre acte dispare, la fel de circumspect, pripit, ferit, cu priviri grele furişate în stânga şi-n dreapta, iar acel cineva se numeşte Vasile Becheru, despre care Titi Staicu a spus ce a spus, cazi aşa, dintr-o dată, pe gânduri negre şi te potopesc cele mai urâte bănuieli: va să zică, Vasile Becheru, sub zâmbetul lui bonom, sub nonşalanţa gesturilor, dincolo de aerul său curtenitor, cumsecade, ascunde alt chip, alte credinţe, alte preocupări…

Şi, când un ofiţer de securitate ajunge la concluzia aceasta, se cheamă că s-a mai născut un caz. Şeful mi l-a azvârlit în braţe: „Ia limpezeşte povestea asta cu turişti!”. Şi iată-mă pe urmele lui Becheru.

La capătul câtorva săptămâni de alergătură, investigaţii, cercetări, confruntări – tacâm complet pentru orice vânător de spioni – eram edificat: Vasile Becheru era vârât până-n gât într-o afacere de spionaj economic, împotriva României. Primea şi transmitea informaţii secrete de stat. Îl ţineam de-acum sub control. Puteam să-l arestez oricând. Destinatarul informaţiilor procurate de Becheru continua să fie, însă, învăluit în mister. Cine era? Cui transmitea Becheru informaţiile alea? Cum se realiza legătura? În favoarea cui îşi trădase patria Vasile Becheru? La întrebările astea trebuie să răspunzi înainte de a aresta un spion…

Vasile Becheru îşi plimba mai departe grupurile de turişti prin ţară, afabil, elegant şi plin de bancuri grase, zemoase, care făceau deliciul ascultătorilor efemeri, eu mă perpeleam aşteptând să facă gestul revelator, să-şi plaseze informaţiile, să ia legătura cu agentul străin, şeful mă întreba când şi când: „Ce faci, Puiule, cu turiştii ăia, îi mai plimbi sau te plimbă?”…

E uşor să povesteşti ce şi când şi cum ai prins un spion, e simplu şi uşor, totul e simplu după. După ce ai prins spionul. Uiţi, atunci, de toate necazurile, de toate îndoielile, de toate întrebările care ţi-au ars zilele, nopţile. Uiţi şi scrii aşa, că ai făcut şi tu, acolo, nişte investigaţii, nişte cercetări, că te-ai ţinut pe urmele nu ştiu cui, ai observat cutare şi cutare chestie, că ai analizat, ai comparat, ai prins momentul prielnic şi gata, haţ!, l-ai agăţat pe tip de guler, ancheta, justiţia, procesul, condamnarea. Încă o crestătură pe răbojul profesiei. După ce cazul s-a închis, s-a şnuruit, s-a sigilat, şi

vine așa o vreme când vrei să povestești ceva despre munca ta, când trebuie să scrii cum a fost, chiar că te întrebi: Oare cum a fost?! Și totul ți se pare firesc, simplu, ușor...

Ce poate fi mai ușor, decât să te plimbi cu un grup de turiști și să-l ai ca ghid pe Vasile Becheru? Era un grup eterogen se turiști străini. Primul popas, cu autocarul, l-am făcut într-un orășel pitoresc, așezat între două ape curgătoare: Motru și Hușnița. Orașul Strehaia. Veche cetate de scaun a banilor Olteniei. Am făcut un tur al orașului, apoi am vizitat mănăstirea Strehaia. Îmi amintesc și astăzi glasul inspirat al lui Vasile Becheru, mi-l amintesc aproape cuvânt cu cuvânt, vorbindu-ne despre acest celebru monument al culturii medievale românești:

„Ne aflăm pe lespezile din granit ce au fost, cu cinci veacuri în urmă, temelia bisericii ctitorite de neamul Craioveștilor, spiță de boieri care se pierde în negura istoriei. Mai târziu, prin 1645, Matei Basarab ridică, în același loc, mănăstirea Strehaia. După aproape o jumătate de veac, în 1690, un alt ilustru voievod, Constantin Brâncoveanu, îi adaugă faimosul pridvor sprijinit pe zece stâlpi. La început, biserica avea, în imediata ei apropiere, și Palatul Domnesc, care azi nu se mai păstrează...

În timpul răscoalei de la 1821, mănăstirea Strehaia a constituit unul din punctele strategice alese de Tudor Vladimirescu. De altfel, aici a și fost instalată o garnizoană din 200 de panduri, condusă de Popa Vladimirescu, fratele domnului Tudor...

Se mai povestește că Matei Basarab se abătea adeseori prin aceste proprietăți domnești, departe de ochii iscoditori și geloși și aprigi ai doamnei sale, lepădându-și grijile și povara ocârmuirii în brațele unei jupânițe focoase și plină de harul iubirii, între atâtea și atâtea haruri câte a rodit acest pământ. Noaptea petrecută de voievod sub acoperișul tainic ai mănăstirii se chema chiar noaptea voievodului. Oamenii mănăstirii îi ocroteau popasurile și iubirea. Și astăzi încă mai circulă prin aceste locuri legenda că Matei Basarab, unul dintre cei mai bogați voievozi ai românilor, știa să-și răsplătească oamenii de însoțire pe drumul tainic al nopții. Și se mai spune că drumul secret al jupâniței trecea pe lângă vadul Hușniței. Acolo, în dreptul unei sălcii bătrâne-bătrâne, unii zic că salcia aia ar mai trăi încă și azi, o aștepta scutierul domnesc. Se

întâlneau la cumpănă de noapte, niciodată mai devreme, niciodată mai târziu, jupâniţa se înfiora sub haină lungă şi neagră şi pleca însoţită de scutier. Noaptea voievodului putea începe”...

Al dracului Becheru, frumos le mai aducea din cuvânt. Turiştii ăia îl ascultau cu gurile căscate, se uimeau, pipăiau pioşi zidurile străvechi şi afumate, fotografiau.

Seara, am luat masa la debarcader, aşa îi zice unui restaurant aşezat pe buza unui lac pitit într-un ochi de pădure, noaptea am dormit la Han, mâine aveam să plecăm la Turnu-Severin. În spatele hanului, susura molcom, purtând în apele lui taine de istorie, râul Huşniţa...

Fusesem mai devreme în oraş, dădusem nişte telefoane, încropisem un scenariu pentru cumpăna acelei nopţi. Ştiam că va fi o noapte albă. Păi, cum se cheamă altfel noaptea aia, când n-ai somn şi te-apucă aşa, deodată, amocul plimbării?

M-am sculat, am părăsit hanul tiptil, până la miezul nopţii să tot mai fi fost vreun ceas, şi am ieşit în briza nopţii, la plimbare. Dinspre dealul Găvanului, răzbăteau arome de căpşunică neagră. Coaptă. Frumoase mai sunt nopţile strehăiene. Mai ales pe malul Huşniţei. Oare salcia aia bătrână-bătrână o fi chiar de pe vremea lui Matei Basarab? Şi curios, foarte curios, mi-am îndreptat paşii într-acolo. Salcia îşi resfira maiestuoasă pletele deasupra apei, tăcută, singuratică, enigmatică. Nu eram însă unicul curios. De altfel, nici nu m-a surprins prea mult silueta bondoacă, rotofeie a lui Vasile Becheru. Ba chiar, ca să fiu sincer până la capăt, îl aşteptam. Omul a venit, a apărut ca o nălucă, s-a apropiat de sălcie, a pipăit, s-a aplecat, a moşmondit ceva acolo la tulpina ei, s-a ridicat şi a dispărut iute, cu mersul lui caraghios, parcă rostogolindu-se». Va să zică, eram deja doi curioşi. Trebuia să apară şi al treilea. Fără al treilea, nici o poveste n-are miez. Trebuie să se împlinească triunghiul fatidic. Şi s-a împlinit. Imediat după miezul nopţii, ca şi altă dată în nopţile voievodului, sub coroana protectoare a sălciei s-a strecurat o jupâniţă, siluetă pripită, aburoasă, alunecând pe malul apei ca un duh al nopţii, adăstând acolo o clipă cât eternitatea. Numai că scutierul plecase. Dar şi timpurile se schimbaseră...

În lumina violentă a lanternelor, s-a despicat brusc, în noapte, chipul tânăr al unei femei, năucă sub impactul surprizei. Era o duduie în adidași, cu bluză răsfrântă șic pe deasupra blugilor, cu alură ostentativ sportivă și de o frumusețe rece, siderală. Era una din turistele acelea străine, cazate la Han. Ne privea buimacă, incapabilă de un gest reflex. Strângea încă în palme un mic pachet cules de lângă tulpina sălciei: semnul trădării lui Vasile Becheru. Femeia aceea străină pângărise o taină: Legea ospitalității. Iar noaptea voievodului – consemn de relații oculte – îi fusese fatală...

Șocul

Era un pachet de nervi. Credeți că un căpitan de miliție n-are și zile proaste? Că lui îi pică numai șase-șase, iar adversarului doar unu-doi? Credeţi că zarurile căpitanului Marin Manu sunt fermecate, că el trebuie să izbutească întotdeauna, să fie un monument al norocului, să câștige mereu? Dacă descoperiți pe undeva vreun astfel de erou, nu ezitați, chemați-mă numaidecât, vin imediat. Poate ne pricopsim și noi cu un serial polițist și gata, sau, cum ar zice un prieten de-al meu înalt, simpatic, cu ochi ironici și o singură stea mare-mare pe umăr, „oameni ne-am făcut!”.

Până una alta însă căpitanul de miliție Marin Manu era un pachet de nervi. Săptămână aia, toate îi ieșiseră pe dos. Într-un caz martorii se contraziceau unii pe alții, parcă înnebuniseră, într-altul probele de laborator, așteptate cu sufletul la gură, nu se potriveau deloc cu amprentele bănuiților, niște picături de sânge descoperite și recoltate ca pe o comoară, într-un alt caz, se dovediseră a fi sânge de pasăre, sânge de găină, alte probe lipseau, ancheta mergea în gol. Joi îl prinsese o ploicică, o ploaie repede, iute, cum sunt ploile de primăvară, îl murase bine, răcise, îl durea gâtul, avea un pic de febră, doctorul îi vârâse în mâini niște pilule, un flacon de Rinofug și insistase să stea liniștit în casă măcar două zile, vineri și sâmbătă. Marin Manu se uitase la doctor ca prin sticlă și dispăruse, fără un cuvânt, în sus pe scări, la etaj, unde îl așteptau dosarele, telefoanele, colaboratorii…

Sfârșitul săptămânii l-a găsit în birou, analizând niște afurisite și nesfârșite rapoarte de investigații, comparând câteva rânduri de fotografii, nevasta a telefonat înțepată, ce face, mai ține biletele alea pentru „Național” sau nu? Marin Manu e încă în birou, e transpirat, e în draci, a fumat ca un căpcăun, prânzul a trecut de mult, dacă prânz se poate chema o sticlă de pepsi și trei tartine cu sardele.

Locotenentul Andrei Panduru ezită încă la ușa căpitanului, dacă să bată sau nu, să intre sau nu, să-i raporteze sau nu șefului că abia a sosit de la dispecerat o notă, un ordin, și ordinul e urgent, undeva la dracu-n praznic, în Lunca Jiului, s-a produs un accident

de circulaţie, o chestie foarte urâtă, cineva a murit pe loc, a murit fulgerător, autoturismul a dispărut de la locul accidentului, laşitate modernă. Mai este încă o persoană acolo, se află în stare de inconştienţă, e rănită sau nu e rănită, nu ştie nimeni, s-a primit doar un telefon, ordinul e presant, Panduru ciocăneşte în tăblia uşii, intră, Marin Manu îl priveşte alb.

E sâmbătă după-amiază şi în toată secţia nu mai sunt decât ei doi – Panduru şi Manu. Un sfert de oră mai târziu, maşina de serviciu trecuse deja de stadionul central. La volan, Panduru. Alături, căpitanul drăcuind nişte gânduri negre care-l sâcâiseră şi-l hărţuiseră toată săptămână asta sterilă, ce se încheiase cum nu se poate mai prost. Exact astea îi lipseau lui atunci – un accident de circulaţie, un cadavru şi laşitatea omenească într-una din ipostazele ei cele mai sumbre.

*****

*** ***

Cazul era tipic. Prostia de la volan. Prostia pe patru roţi. Când prostia se crede buricul pământului devine pericol social. Tragedie. Crimă. O pereche tânără. El, Gelu Ştefănescu, student anul II, la medicină. Ea, Darda Ulmeanu, studentă anul doi, la Filologie. Tineri, primăvară, soare, sâmbătă după-amiază. Se plimbau la şosea. Fata e blondă, e subţire, chipul prelung, frunte înaltă, ochi visători, ochi negri, adânci şi visători. Craioveancă. Băiatul e ardelean, e pistruiat, e atletic. Adică, a fost. Se plimbau fericiţi. Darda îşi reaminteşte că tocmai se aplecase în iarbă, făcuse câţiva paşi dincolo de acostament, se aplecase pentru că zărise acolo o gărgăriţă, îşi reamintea cu precizie că voia să culeagă gărgăriţa aceea, Gelu se oprise şi o privea, ea îi simţea privirea intensă, voia să culeagă şi să ţină în căuşul palmei gărgăriţa aia mică, stropul acela de viaţă – ca un strop de sânge – şi, aşa cum făcea în copilărie, să desfacă apoi, încet, încet, degetele, să sufle uşor asupra gărgăriţei, s-o încălzească şi să-i şoptească: „Gărgăriţă-riţă, unde vei zbura, acolo m-oi mărita!". Era curioasă, va zbura în direcţia lui Gelu? apoi s-a întâmplat ceva îngrozitor, a venit un zgomot foarte puternic din spate, dinspre şosea, şi ceva aşa ca un vânt iute, încât abia s-a putut întoarce cu faţa la drum...

Atunci a leşinat Darda Uimeauu. Aşa a fost descoperită de pasagerii unui autobuz. Gelu fusese transportat la morgă, Darda la spital. Abia a doua zi şi-a revenit. Nu-şi reamintea nimic altceva decât că ea vrusese să culeagă o gărgăriţă din iarbă, Gelu o aştepta la marginea şoselei, apoi nu mai ştie nimic.

— Unde e Gelu? întrebase Darda şi dăduse să sară din pat cu priviri arse de o cumplită bănuială. Fata abia schiţase însă gestul, ridicase braţele, se smucise un pic într-o parte, prăbuşindu-se iarăşi neputincioasă în patul de spital, alb, imaculat, nepăsător.

Căpitanul Marin Manu şi medicul Alexe Răducanu o priveau cu ochi înspăimântaţi.

— Ce s-a întâmplat? strigase doctorul, aplecându-se rapid asupra patului. Ce s-a întâmplat? repetă el tulburat, surescitat, pipăind nervos trupul fetei.

În clipa aceea, au înţeles toţi trei că Darda paralizase, avea picioarele paralizate...

Gelu Ştefănescu fusese omorât pe loc, fusese lovit în plin de un autoturism, se prăbuşise cu coloana vertebrală ruptă şi ţeasta crăpată, maşina ucigaşă dispăruse, Darda leşinase. Nu-şi reamintea nimic. Nu ştia de accident, nu ştia că Gelu e mort. Ce văzuse înainte de a leşina? De ce paralizase Darda Ulmeanu?

*

* *

Căpitanul Marin Manu uitase de răceală, uitase de necazuri, dosarele alea nerezolvate mai puteau aştepta, „Naţionalul" craiovean, din câte ştia el, n-are de gând să se mute la Urlaţi, iar nevasta, ei bine, după atâţia ani de căsnicie, scenele nevestei nu mai au virulenţa aceea când pică imediat după luna de miere, o ieşire la „Naţional" amânată pentru săptămâna viitoare nu-i chiar o catastrofă, aşa că... Ce mai, căpitanul Marin Manu a lăsat toate celelalte treburi baltă şi s-a vârât până în gât în cazul acesta urât. Tare urât.

Darda Ulmeanu, cu picioarele paralizate, aştepta la spital, aştepta ca cineva să-i spună ce s-a întâmplat cu Gelu, unde e Gelu. Răducanu şi Marin Manu, conveniseră ca, deocamdată, s-o scutească de suferinţe inutile. Trebuia mai întâi să se

înzdrăvenească. Doctorul Răducanu îşi arătase uimirea, surprinderea, neputinţa.

— E o chestiune absurdă, Marine. Frizează absurdul, înţelegi? Fata n-are nimic, nici o zgârietură, nici o leziune. N-a atins-o nimeni nici măcar cu un fir de păr. Şi, totuşi, a paralizat ca în urma unei puternice traume fizice, ca şi cum s-ar fi rupt ceva, o punte, o legătură, ori mai degrabă ca şi cum s-ar fi blocat ceva, un circuit nervos, şi faţa nu-şi mai poate mişca picioarele. Înclin să cred că Darda l-a văzut pe Gelu omorât, a văzut maşina dispărând şi atunci a leşinat. Nu ea nu-şi reaminteşte, ci nu vrea să-şi aducă aminte că Gelu a fost accidentat mortal; nu are paralizate picioarele, ci nu vrea să meargă, înţelegi Marine mecanismul ăsta? Poţi pricepe ceva din brambureala asta? Să nu zici „da", că nu te cred. O singură dată în viaţă am mai auzit o poveste ca asta, eram student, profesorul ne-a spus o istorie asemănătoare, noi ne-am arătat creduli, profesorul era bătrân, era venerabil şi nu se cădea să-l supărăm cu neîncrederea noastră, am căscat curioşi gura la el, profesorul a fost mulţumit, dar în sufletul nostru toţi eram nişte ipocriţi buni de puşi la zid. În pauză, după prelegere, am râs cu toţii de ne pârâiau fălcile, am râs cu gurile până la urechi de povestea aia a profesorului apoi am uitat. Aşa că, să nu-mi spui tu mie că pricepi ceva. Adică un om nu vrea să facă ceva, să mişte ceva, şi totuşi el să nu ştie că nu vrea să facă lucrul acela, lui să i se pară că nu poate…

Răducanu argumenta, se încurca în explicaţii, se lăţea, se repeta, avea senzaţia ridicolului, din cauza aceasta se înfuria, o lua de la capăt, Marin Manu asculta cu luare-aminte.

În după-amiaza celei de a două zile, locotenentul Panduru i-a adus o veste nesperată. Într-o fundătură periferică a oraşului, a fost depistată, abandonată, maşina care-l omorâse pe Gelu Ştefănescu. Un „Renault-l6" argintiu, cu număr de Dolj. Datele deţinute se suprapuneau caracteristicilor maşinii. Autoturismul purta încă pe bara de protecţie din faţă şi pe aripa stânga semnele impactului cu studentul. Deci, o maşină de furat! conchise căpitanul. Verificând la serviciul de sesizări, Marin Manu constată că, într-adevăr, maşina fusese reclamată ca fiind dispărută de la domiciliul posesorului ei: actorul Vladimir Turtureanu. Ora

reclamării dispariţiei: ora 18,00. Dată: ziua săvârşirii accidentului mortal. Interesant! Foarte interesant!! gândi căpitanul, mai ales că orele coincideau şi ele. Cine este actorul Vladimir Turtureanu? Este căsătorit? Mai foloseşte altcineva maşina actorului? Are actorul alibi? Cine reclamase dispariţia autoturismului, actorul, nevastă-sa, altcineva din familie? O fi departe fundătura aia, unde a fost descoperită maşina, de locuinţa actorului? O fi observat cineva când maşina a fost abandonată acolo? Ce relaţii vor fi fost între Darda Ulmeanu, Gelu Ştefănescu şi actorul Turtureanu? O răzbunare? Achitarea unei polițe sângeroase? Să nu fie oare un nenorocit de accident? Ce anturaj aveau Darda şi Gelu? Dar Vladimir Turtureanu? Or fi fost prelevate toate urmele din interiorul maşinii? Ca să poţi răspunde la aceste întrebări, trebuie să laşi dracului biroul ăla plin cu hârtii, să te lepezi de dosarele alea afurisite şi voluminoase şi neterminate, să nu mai răsfoieşti tot soiul de rapoarte, ci să pui la uşa biroului un lacăt cât toate zilele şi s-o ştergi numaidecât pe teren, să ieşi la aer, în lume, să umbli, să alergi, să scotoceşti şi să cauţi, să cotrobăieşti peste tot, chiar şi-n sufletul pământului dacă e nevoie, să întrebi, să asculţi, să discerni, să tragi de limbă pe ăla şi pe ăla, să observi reacţiile oamenilor, să pipăi locurile, lucrurile, oamenii cu ochii tăi, cu gândurile tale, cu îndoielile tale. Numai astfel îţi vei putea limpezi întrebările...

*

* *

Actorul Vladimir Turtureanu avusese spectacol în ziua aceea. Spectacolul începuse la 17,30, iar după zece minute Turtureanu era în scenă. Telefon la miliţie dăduse nevastă-sa, Lucreţia Turtureanu. Teatrul se afla aproape de locuinţa lor, Vladimir plecase pe jos. Un sfert de oră mai târziu, femeia observase dispariţia maşinii, Vladimir era în spectacol, cine s-o fi luat? Hoţii! i-a trecut un fior prin inimă femeii şi a telefonat la miliţie.

Lucreţia îl privea drept în ochi pe Marin Manu. Era frumoasă nevasta actorului, o frumuseţe ciudată: obrazul alb de tip nordic, trăsături fine, fruntea bombată, amplă, părul roşu, bogat, stufos, încâlcit, încâlcit cu o anume artă, se răzvrătea în toate părţile ca nişte fuioare de flacără.

— S-a întâmplat ceva cu maşina noastră? îl întrebase Lucreţia, cuibărindu-şi trupul micuţ, nervos, calin, în spaţiul uriaş al fotoliului.

— S-a făcut moarte de om! răspunse brutal căpitanul. Asta s-a întâmplat! mai adăugă el rece şi se ridică în picioare.

Era obosit Marin Manu. Discuţia trena. Mai avea şi alte drumuri de bătut. Salută şi se retrase tăcut, observând în treacăt paloarea Lucreţiei, oroarea care se citea în ochii ei larg deschişi, întunecaţi ca nişte fiorduri.

Pe Vladimir Turtureanu l-a găsit la teatru. Discuţia cu el se împotmolise repede, actorul privea la căpitan chiorâş, răspundea monosilabic, arţăgos, agasat. Parcă voia să spună: „Mi s-a furat maşina, e de datoria voastră, a miliţienilor, să mi-o găsiţi. D-aia luaţi leafă, să-i prindeţi pe hoţi. Mi-aţi găsit maşina, pa şi n-am cuvinte! Prindeţi hoţii şi spălaţi-vă pe cap cu ei. N-avem ce discuta!". Şi Vladimir Turtureanu chiar făcu un semn a lehamite cu mâna şi se îndepărtă, bălăbănindu-se plictisit într-o pereche de blugi jegoşi care-i plesneau pe fese.

Marin Manu ridică din umeri – văzuse mulţi oameni ciudaţi în viaţa lui – şi intră în vorbă cu altcineva. Seara, aflase o sumedenie de chestii interesante despre familia Turtureanu. Cuplul cam scârţâia. Vladimir era un fustangiu nesăţios, prefera studentele. Nevastă-sa, Lucreţia, îl urmărea cu o gelozie turbată. Scenele pe care i le făcea erau monstruoase. Tot teatrul ştia. Acum vreo două săptămâni, Lucreţia l-a pândit, era într-o pauză de spectacol, Vladimir tocmai săruta mânuşiţa unei studente, când nevastă-sa a urlat de după o draperie şi s-a repezit ca o scorpie în coafura demoazelei. Vladimir s-a retras, a cumpănit câteva clipe situaţia şi şi-a plesnit nevasta. A ieşit un scandal pe care doar pompierii teatrului l-au aplanat. Lucreţia e profesoară de sport, când a simţit peste ceafă plesnitura conjugală şi-a părăsit rivala pentru o fracţiune de secundă, atât, pentru o fracţiune de secundă numai, şi i-a repezit soţului un şut, de fapt un şpiţ teribil, între vintre. Studentă ţipa ca din gură de şarpe, Vladimir gemea încovrigat, atunci au intervenit pompierii...

Toate fleacurile astea nu făceau doi bani, pe Marin Manu îl interesa dacă în ziua accidentului Vladimir Turtureanu avea sau

nu alibi. Alibiul actorului se dovedise ferm.

Lucreţia nu ştia să conducă, n-o mai văzuse nimeni, niciodată la volanul maşinii. Ea anunţase la miliţie furtul maşinii din faţa vilei. Să fi fost Lucreţia Turtureanu aceea care săvârşise accidentul?

Chestionaţi, vecinii răspundeau la unison, că nu ştiau nimic de povestea asta, că nu-i interesează, că nu văzuseră cine a plecat şi când a plecat cu maşina aia argintie a actorului Turtureanu, că aşa sunt artiştii, ăştia te vâră în bucluc una-două şi că ei, vecinii, au alte treburi de făcut decât să stea cu ochii înfipţi în ferestre şi să pândească ce fac alţii.

Lucreţia declarase că stătuse tot timpul în casă, avusese o migrenă îngrozitoare, telefonase la farmacie după nişte medicamente, reţeta avea să fie gata abia după ora 20,00 şi rămăsese în casă, singură, cu durerile ei de cap. Acesta era alibiul ei. Farmacistul confirmase telefonul primit în jurul orei 17,30 şi gata. Poţi pune în cârca unui om o crimă doar pe motivul că nu are un alibi prea grozav? Căpitanul Marin Manu desigur are şi el bănuielile lui, flerul lui, nu e de ieri, de azi în miliţie, dar flerul fără probe e o simplă poveste pentru amatorii de suspans. Justiţia cere probe, probe materiale, iar sortimentul ăsta de adevăr, deocamdată, căpitanul nu-l are.

*

* *

Doctorul Alexe Răducanu fusese şi de astă dată uimit de perspicacitatea căpitanului, deşi teoria lui nu i-a căzut prea bine la burtă. Era prea simplă, extrem de simplă şi, în fundul sufletului său, Răducanu îşi reproşa că nu i-a venit lui mai întâi ideea asta, ci lui Marin Manu. Dar căpitanul era prietenul său şi, deşi se cunoşteau din vremurile studenţiei, Marin Manu avea un fel al lui, spontan, neprevăzut, care te uimea, te răsucea brusc cu o idee de amuţeai, ţi-o vâra pe gât, protestai, te puneai de-a curmezişul, apoi ideea te cucerea puţin câte puţin, asimilând-o sau mai degrabă asimilându-te ea, încât sfârşeai de fiecare dată mirându-te cum de e capabil Marin Manu de aşa ceva şi cum de nu ţi-a venit ţie păsărica aia în cap, mai înainte ca să-i vină lui. Acesta era căpitanul Marin Manu şi doctorul Răducanu tocmai pentru firea asta a lui – spontană şi sucită – îl iubea…

Regizase totul cu migală, cu atenție. Căpitanul aștepta într-un cabinet alăturat. În rezerva imaculată și aseptică nu se aflau decât Darda Ulmeanu și doctorul Răducanu. Consultația se terminase și medicul nota ceva în fișa bolnavei, în acest decor calm, pătrunde o asistentă surprinzător de vioaie, în ciuda coapselor enorme, se apropie de medic și-i șoptește ceva la ureche. Răducanu încuviințează cu fruntea, continuând să scrie. Asistenta se retrage și revine numaidecât însoțită de trei bărbați tineri, eleganți, cu același aer de timiditate în priviri. Darda Ulmeanu, până atunci absentă, își aranjează iute câteva șuvițe rebele de păr, privind curioasă când la medicul care nu mai termină cu fișa aia, când la noii sosiți, când la asistenta medicală. Toată lumea aștepta parcă ceva și așteptarea se întindea ca un arc subtil, tensionând întreaga atmosferă calmă de până atunci.

Cei trei bărbați se opriseră între patul bolnavei și ușă, toți trei unul lângă altul, cuminți, scoși ca din cutie, puși la patru ace, începând să furișeze ochi iscoditori către Darda Ulmeanu. Asistenta sucea și răsucea la nesfârșit o trusă medicală în mâini, cu privirile în pământ. Doctorul nota încă, preocupat, observațiile sale în fișa de tratament. Apoi se apropie încet de patul bolnavei, întinse mâna și gestul pe care-l făcu fu un gest fulgerător. Smulse brusc, dintr-o singură zvâcnire, pătura și cearșaful de pe trupul fetei și din imperiul albiturilor țâșni la lumină un trup superb, cu șoldurile și picioarele complet dezvelite. Se iscă un țipăt de spaimă, de rușine și gestul următor fu al bolnavei, Darda Ulmeanu țipase gutural și își retrase, își strânse grabnic, instinctiv, picioarele la piept, acoperindu-și-le cu poalele cămășii, strângând din dinți și privind cu un infinit reproș la doctorul Răducanu. Dar medicul jubila, nu-i păsa de reproșul fetei și începu să strige, să urle ca un nebun: „A mișcat picioarele! Ai mișcat picioarele, Darda! Ești salvată! Coboară imediat din pat și mergi, imediat, imediat! Coboară imediat!" Ca în transă, Darda Ulmeanu coborî și făcu primii pași prin cameră…

— Știi acum ce s-a petrecut cu prietenul dumitale, cu Gelu Ștefănescu? întrebă rar, aproape silabisind cuvintele, căpitanul Marin Manu apărut ca din pământ.

— Da! răspunse prompt Darda, apariție siderală, în cămașa ei lungă, albă, vaporoasă. E mort. L-a omorât o mașină.

— Cine se afla la volan, ai văzut? insistă căpitanul cu priviri fixe, irizante.

— O femeie cu părul roșu… O femeie micuță, cu părul foarte roșu, foarte roșu… răspunse Darda gâfâind, clătinându-se, cu tâmplele șiroind de sudoare, și medicul îi făcu un semn discret căpitanului să se retragă.

Dincolo de tăcere

Pe căpitanul Cezar Stănescu, de la miliție, îl cunosc de mult. Încă de pe vremea când eram amândoi elevi la școala de ofițeri. El la miliție, eu la securitate. Sunt peste zece ani de atunci. Prietenia, închegată în școală, dăinuie și astăzi. Cezar e un tip înalt, slab, vânos, cu ochi etern iscoditori. Eu... dar n-are importanță cum sunt eu. Poate, cândva o să scrie și căpitanul Cezar Stănescu despre mine. Și atunci, dragă cititorule, vei afla cam în ce fel și cum arată căpitanul de securitate Florin Stegăroiu, adică eu. Deocamdată însă, eu îi sunt dator... Cezarului. Pentru că, povestea aceea stranie, de anul trecut, de la el mi s-a tras. Sau, cum se zice în argou, el mi-a vândut pontul. A fost unul din cele mai bizare cazuri din câte am rezolvat eu. Iar răbojul profesional al unui căpitan de securitate, oricum, are niscaiva crestături memorabile...

Era o dimineață cu cerul trist și pământul jilav – una din acele dimineți fumurii, reci, apăsătoare, când guturaiul pândește malefic cu cohortele sale de viruși veșnic flămânzi – așadar, într-una din dimineţile acelea mohorâte, din toamnă anului trecut, mă sună pe firul interior Cezar Stănescu. Mă ia din scurt, zice că are lângă el un surdomut și că omul i-a istorisit o chestie grozavă. Numai că „chestia aia" nu-i pentru el, ci pentru mine. Eu îl ascult cu gânduri amorţite, îmi vine să-l dau dracului, n-am chef de bancuri proaste, zic „servus" și închid telefonul. După câteva clipe, Cezar mă sună iar, zice repede „vezi că vin cu surdomutul la tine" și închide.

Acum am pe cap un raport, un raport de finalizare, l-am început alaltăieri, azi mi-l cere șeful, nu l-am terminat, deși e un caz simplu, simplu de tot, l-am soluționat în câteva zile, toate lucrurile au mers repede, foarte repede, numai raportul meu trenează, cele mai afurisite rapoarte de finalizare sunt cele în cazurile simple, cine o fi inventat moda asta a rapoartelor scrise, cu motivații logice, psihologice și penale, cu explicații, analize și concluzii, când totul poate fi sintetizat în câteva cuvinte: L-am prins pe Cutărescu șterpelind niște secrete de stat, flagrant delict, arestare, judecare, condamnare și gata! Un surdomut îmi mai lipsea acum, pentru că eram sigur că Stănescu nu glumise.

Și, într-adevăr, zece minute mai târziu, în biroul meu își face apariția căpitanul Cezar Stănescu, de fapt nu el a intrat primul, ci un tip necunoscut, negricios, cu o față extrem de mobilă, de statură atletică, cu priviri inteligente, expresive și gesturi cenzurate de o aleasă educație: surdomutul. Al doilea a intrat Stănescu, s-a repezit la mine, mi-a strâns mâinile cu efuziune, m-a bătut amical pe umeri, chipul lui de găligan prietenos m-a luminat numaidecât că în atâtea și atâtea rânduri, parcă și afară se mai luminase un pic păcătosul ăla de cer, apoi s-a întors iute spre negriciosul atletic, făcând prezentările: „tovarășul Aurel Felecan, alpinist surdomut, tovarășul căpitan de securitate Florin Stegăroiu, nici el prea vorbăreț. Surdomutul a zâmbit politicos, s-a înclinat, mi-a strâns mâna. Avea o palmă dură, pietroasă, grea. Ne-am așezat toți trei, l-am privit întrebător pe Cezar. Acesta a început să toarcă încet, detaliat, „chestia aia" care nu fusese pentru el...

Aurel Felecan era alpinist din tată în fiu și, în pofida beteșugului său, era un alpinist reputat, cunoștea toți munții patriei cu toate chichițele și tăinuitele lor cărări. Oficiul Județean de Turism îl angajase ca ghid pentru turiști străini, trăsniții aceia care vin de peste mări și țări și care plătesc oricât, numai să încerce senzații tari, să guste primejdia autentică, suspendați deasupra prăpăstiilor carpatine. Întotdeauna, surdomutul făcea cuplu cu un alt alpinist, așa e regulă, alpinismul nu se poate practica decât în echipă. Săptămână trecută, lo-a picat pe cap un mexican. Omul ora la al patrulea sejur în România...

Căpitanul Cezar Stănescu toca mărunt-mărunt vorbele, istorisea înflorit, avântat, meticulos, eu ascultam atent, atent era și Felecan, se uita țintă la buzele lui Cezar și deodată se aplecă și-l bătu ușurel pe genunchi și văzduhul din jurul surdomutului se umplu numaidecât de gesturi misterioase, Cezar îi răspunse cu alte gesturi și între ei doi se țesu un dialog imponderabil.

Iar eu aveam senzația că joc rolul prostului. Cezar Stănescu îmi prinse din zbor gândul stingher, surâse, îmi trase un ghiont: „Da' ce, crezi că numai tu știi limbi străine?".

Când și cu ce prilej deprinsese Cezar graiul tăcut al surdomuților? Nu l-am întrebat nici astăzi. E bine ci și prietenia să aibă tainele ei.

Cezar mi-a explicat apoi că Felecan îl întrerupsese pentru câteva precizări, că el înțelegea după mișcarea buzelor ceea ce mi se relata. Între altele, alpinistul făcuse precizarea că i-a fost ghid mexicanului numai de data aceasta, celelalte trei vacanțe turistul străin petrecându-și-le în compania unui alt cuplu de alpiniști, dar că, în ultimul moment, unul din ei îmbolnăvindu-se i-a luat locul Felecan.

Cezar și-a continuat povestea, purtându-mă prin Munții Dobrei. Mexicanul se numea Alejo Ernest, celălalt alpinist Ion Bagaie, bântuiau împreună cu surdomutul împărăția de piatră a Dobrei, cu trei zile în urmă făcuseră tabără în țancul Scropoasa, într-o scobitură de stâncă. Terenul era fragil, calcaros, câțiva pași mai încolo prăpăstii ameţitoare. A doua zi, în zori, Bagaie și mexicanul s-au dus să tatoneze terenul, să caute un loc cât mai prielnic de coborâre, Aurel Felecan rămânând să strângă cortul. Bagaie și mexicanul au întârziat, Felecan aștepta, se plictisea, a început să-i caute cu binoclul printre crestele de calcar. I-a descoperit departe, la câteva sute de metri, pe un versant lateral, pășeau alături, vorbeau. Ei bine, tocmai vorbele lor, rostite acolo în singurătatea munţilor, l-au șocat pe Felecan. De fapt, șocul a venit mai târziu, către amiază aceleiași zile, când Ion Bagaie s-a prăbușit într-o prăpastie. În față mergea Felecan, la mijloc Alejo Ernest, în urmă Bagaie. El, Felecan, nu știe ce s-a întâmplat în spatele său, n-a simțit decât o smucitură bruscă a coardei care-l lega de mexican, s-a întors și l-a văzut pe Bagaie răsucindu-se în văzduh, prăvălindu-se către fundul unei prăpăstii. Atunci și-a amintit vorbele celor doi, spuse de dimineață, pe versantul lateral. Mexicanul îl întrebase pe Ion Bagaie, în românească lui aproximativă, dacă i-a făcut rost de niște filme. Alpinistul i-a răspuns că nu și teamă îi este că nu va putea să i le procure. S-a întâmplat ceva cu Leonard? se interesase mexicanul. Bagaie s-a poticnit, s-a oprit și i-a spus răspicat străinului că tocmai asta e, se pare că Leonard și-a găsit alți clienți. Dă-mi adresa lui Leonard! a cerut străinul. Bagaie i-a răspuns: strada Begoniilor, numărul 27. Apoi Alejo și Bagaie au dispărut după o stâncă. Felecan nu i-a mai văzut, n-a mai fost martor la dialogul lor ciudat, îndepărtat, aproape că-l și uitase, când s-a produs accidentul acela îngrozitor. Atunci s-a cutremurat

și și-a amintit vorbele lor. Mexicanul era și el răvășit de spaimă, de șoc, au coborât în oraș, au anunțat autoritățile despre moartea lui Bagaie: un accident stupid. În ziua următoare, adică în dimineața aceea care se mohorâse dintr-o dată, Aurel Felecan s-a dus la miliție, l-a nimerit pe Cezar Stănescu, i-a relatat ce și cum, toate detaliile acestea ciudate. Stănescu m-a nimerit pe mine. Eu pe cine să nimeresc? Cei șapte subordonați ai mei au destule treburi pe cap, ca să-i mai vâr vreunuia în mapă și povestea asta…

I-am mulțumit lui Felecan, s-a înclinat iarăși adânc în fața mea, lui îi ședea extraordinar de bine gestul acesta politicos, ne-am despărțit, a plecat și căpitanul Stănescu, am rămas singur.

Într-un sfert de oră, am pus punct raportului aceluia de finalizare, în alte cinci minute întocmisem o notiță cu cele aflate de la căpitanul Stănescu, mi-am căutat șeful, nu l-au găsit, i-am lăsat pe birou raportul și notița și am dispărut în oraș, agățat de o adresă: strada Begoniilor, numărul 27.

Acolo locuia, într-adevăr, un oarecare Leonard, Protopopescu Leonard, tehnician chimist la întreprinderea de produse ceramice, un tip liniștit, cuminte, familist, doi copii, om așezat, respectat, cumsecade. Cumințenie și tăcere. Asta era firma. Dar dincolo? Tăcerea poate fi, desigur, o firmă onorabilă. Dar dincolo de ea? De Leonard trebuia să mă apropii, să mă ocup cu infinite precauții. Nu întotdeauna firmele sunt înșelătoare. La drept vorbind, falsul constituie excepția, nu regula. Dacă suspectul, de care mă apropii, mă simte, dar e cinstit, îl încearcă imediat sentimentul lezării demnității: cu ce drept l-am bănuit? Dacă e necinstit și mă simte, pericolul e și mai mare, știut fiind, de când lumea și pământul, că pisica cu clopoței nu prinde șoareci. Așadar, una din poruncile meseriei mele este să nu port clopoței…

În jurul lui Leonard Protopopescu m-am învârtit aproape o jumătate de an și abia atunci am știut cu precizie… Dar să nu anticipez.

Deocamdată trebuia să mă ocup și de mexican: cine era, de fapt, Aldo Ernest, ce urmărea, ce legături mai avea în țara noastră și când intenționa să plece? Apoi, alte întrebări: El îi dăduse brânci lui Bagaie în prăpastie? Fusese accident? Sinucidere? Ce fel de om fusese Bagaie și de când îl cunoștea el pe mexican? Și mai era și

alpinistul celălalt, care se îmbolnăvise, partenerul lui Bagaie în cele trei vacanţe carpatine ale mexicanului, cine era alpinistul acela? Şi, bineînţeles, întrebarea centrală, „chestiunea aia", care nu fusese de nasul lui Cezar Stănescu: ce ascundeau filmele solicitate de turistul străin lui Bagaie?

În legătură cu Alejo Ernest nu am putut proba nimic compromiţător. Relatarea lui Felecan nu putea constitui nicidecum un cap de acuzare legal. Mexicanul a stat închis în hotel o săptămână întreagă, apoi s-a hotărât brusc să plece. Nu l-am putut opri. S-a dus. La început, nici în jurul mortului n-am descoperit mai nimic. Ion Bagaie fusese toată viaţa burlac, un solitar, dusese taina morţii cu el în pământ. Celălalt alpinist, lacrimă curată. Unicul meu punct de sprijin mai rămăsese Leonard. Am stat cu ochii pe el aproape o jumătate de an. Adeseori, răbdarea este virtutea noastră cea dintâi.

După aproape şase luni de tăcere deplină, Leonard Protopopescu începuse să se „mişte". Adică astă-primăvară, aşa cam spre sfârşitul primăverii, când hotarele încep să fie asaltate de turişti, Leonard a intrat în legătură cu un ziarist străin, acesta i-a prezentat o tânără familie de olandezi. Leonard nu s-a întâlnit decât de două ori cu olandezii. La a doua întâlnire însă le-a predat un pachețel cu diapozitive color, în total 205 diapozitive, contra unei importante sume de lei. Leonard nu vrusese niciun fel de valută străină, fusese categoric: lei româneşti. Un sfert de milion. Olandezii au adus banii în servietă, la un restaurant, s-au întâlnit cu Leonard, au petrecut până către miezul nopţii, când s-au despărţit, olandezii aveau pachețelul cu diapozitive, iar Leonard servieta cu parale.

Puteam să intervin şi să stric tot acest joc al trădării. Dar, la ce bun? Ştiam deja, aflasem deja că pe Leonard îl pălise mai de mult o idee bizară. Modelase cu mâinile lui, din ceramică, un întreg motor cu combustie internă, o copie ordinară, banală, fără nici o importanţă, dar cu toate piesele şi şuruburile necesare, apoi fotografiase totul în diapozitive color, scrisese câteva formule aberante, nişte aiureli, pe o hârtie de calc, fotografiase şi formulele şi gata. Ion Bagaie s-a oferit să vândă „secretul absolut al motorului din ceramică unui străin, afacerea era în curs de

perfectare, apoi alpinistul a pierit subit undeva prin munții Dobrei. Simțind pericolul, Leonard s-a dat la fund o jumătate de an, după care s-a hotărât să-și caute singur clienții. I-a găsit, le-a vândut filmele, a încasat banii, iar eu mă gândesc că dacă prostia ar durea, un imens cor de vaiere s-ar înălța către cer.

Bineînțeles că Leonard Protopopescu, tehnician chimist la întreprinderea de produse ceramice, a plătit apoi, cu vârf și îndesat, în fața autorităților, toate oalele sparte. Sunt curios, însă, tare curios, cum s-or fi descurcat olandezii ăia, acolo, la ei?!

Enigma din strada Dorobanți

Totul a început într-o dimineață mohorâtă de decembrie. Dimineață udă, severă, cețoasă. Negura apropie cerul de pământ, și nu-i cine știe ce bucurie când pământul își freacă burta de cer, pentru că trebuie să te aștepți la un timp execrabil: burniță, lapoviță, ceață, apa și frigul te pătrund, ți se vâră în oase, în suflet, și aștepți zgribulit, scârbit, aștepți dintr-o clipă în alta să te pocnească guturaiul.

Atunci, în dimineața aceea de decembrie, aveam să dau peste un caz ciudat, ciudat nu mi s-a părut de la început, în fond, ce poate fi ciudat în declarația unui gospodar care vine și reclamă, vine omul cu sufletul la gură, cu ochi înlăcrimați și zice că i s-a spart casa, că l-au prădat hoții? Desigur, din perspectiva unui lucrător de miliție nu e nimic ciudat într-o chestie ca asta, a, da, este un caz urât, sigur că este un caz urât, urât nu ciudat, o spargere este și rămâne, pentru toate vremurile, o faptă rea, un act abominabil cum ar fi zis locotenentul Andrei Panduru, colaboratorul meu, care se dă în vânt după neologisme tari. Ciudățeniile au survenit mai târziu…

La început, afacerea din strada Dorobanți întrunea toate elementele constitutive ale unei infracțiuni de furt prin efracție.

Cel păgubit s-a plâns organelor de miliție. Omul a vorbit chiar cu mine, îl cheamă Costică Berescu, bărbat în puterea cuvântului, elegant, impunător. Se pierduse cu firea, se bâlbâia, arăta speriat, debusolat. Istorisea abrupt, reluă, se repeta, revenea asupra unor detalii și spunea mereu: „imposibil! de ce mie? de ce tocmai mie?!”. Omul dormise tun toată noaptea. Are casa lui, este însurat, nu se dușmănește cu nimeni, nu este un om rău, așa zicea el. „Nu sunt om rău, tovarășe căpitan, n-am omorât o muscă în viața mea, n-am înjurat pe nimeni, n-am zis nici dă-te mai încolo cuiva!”. Atunci, de ce să i se întâmple tocmai lui o nenorocire că asta? „De ce, tovarășe căpitan?”, mă întreba el, privindu-mă în albul ochilor. Omul avea dreptate. Îl înțelegeam, l-am liniștit cum m-am priceput, știam ce trebuie să fac…

L-am chemat la mine pe locotenentul-major George Carauleanu, i-am spus care-i necazul. Afacerea este proaspătă – crudă, cum se zice prin birourile noastre – Carauleanu m-a ascultat, și-a notat

conștiincios toate informațiile și a dat să plece. L-am oprit în pragul ușii. „Georgică, i-am zis, caută-i te rog, pe Turturică și Panduru, spune-le despre ce-i vorba și...". „Am înțeles!" m-a retezat George și a pierit numaidecât din pragul ușii... Am colaboratori destoinici, nu trebuie să le țin neapărat o ședință când le spun ceva.

*****

*** ***

La prânz aveam primul raport gata. O spargere ordinară. După tipic. Lângă zidul casei, sub fereastra deschisă, câteva cioburi de geam erau revelatorii. Urmele atestau că hoțul pătrunsese în casă prin fereastră și tot pe acolo cărase din gospodăria omului bunuri în valoare de peste o sută de mii de lei – un covor persan, o butelie de aragaz, o haină din piele, un palton din blănițe de nurcă, un radiocasetofon și niște bijuterii. Atât reclamase victima.

Am înregistrat descrierea bunurilor, individualizarea lor, au fost prelevate urme, amprente digitale, cioburi de sticlă, s-au făcut fotografii, schițe și obișnuitul proces-verbal eu martorii asistenți.

În asemenea împrejurări, victimei i se adresează întrebarea: „Bănuiți pe cineva?" Costică Berescu a ridicat din umori uimit, necăjit, cu speranța agățată în priviri.

Speranța asta, cu care se uită omul la tine, în ceasuri de cumpănă, te furnică sub băierile sufletului și n-ai pace, nu dai geană în geană cum trebuie până nu afli adevărul, până nu aduci iarăși în ochii aceia liniștea gândurilor împăcate.

*****

*** ***

Trecuse o zi și nu dădusem încă de urma lucrurilor furate. Volumul și natura acestora conduceau la concluzia că nu a fost un singur spărgător, ci doi, col puțin doi. Am efectuat câteva percheziții în anumite locuri de taină, au fost audiate câteva persoane suspecte, nimic. De nicăieri, niciun fir. Nici analizele de laborator n-nu adus vreo limpezire. Dimpotrivă, no-au pus pe gânduri. Cazul devenea tot mai încurcat. O pistă ducea către anturajul familiei Berescu – rude, prieteni, cunoștințe.

M-am dus în strada Dorobanți. Costică Berescu nu era acasă. Am discutat cu Elena, soția lui. Femeia era cătrănită foc, plânsă, cu

privirea neîncrezătoare, chiar cu o bănuială acră, cu un reproș în ochi, adică de ce stăm de vorbă cu dânsa și nu alergăm după hoți, de ce pierdem timpul? Se poate să nu fi gândit tocmai așa biata femeie, eu însă gândul acesta îl deslușeam în privirile ei, și nu-i prea mare lucru să te pricepi la oameni, să simți și să nu te înșeli atunci când o pereche de ochi se uită urât la tine. Ori, poate că nevasta omului avea dreptate. Când îți arde inima de pagubă, de necazuri, nu prea ții seama unde și asupra cui îți verși focul grijilor.

După discuția cu Elena Berescu, i-am solicitat o declarație, cât mai amănunțită, i-am cerut scuzele de rigoare, am încredințat-o că, într-o zi, două, hoții vor fi prinși. Femeia m-a privit alb. Știți cum este o privire albă? Adică, fără adresă. Mi-am luat la revedere și am plecat. Știam că mâine sau poimâine voi reveni precis în casa lor. M-am dus întins la birou, am scos dosarul, am confruntat câteva date și am atașat acolo și declarația Elenei Berescu.

Ciudate mai sunt drumurile unui căpitan de miliție! Câteva minute mai târziu intram într-o clădire pe frontispiciul căreia o firmă se recomanda extrem de lapidar – ADAS. Aveam aici un prieten pe care trebuia să-l consult într-o chestiune strict confidențială.

Carauleanu, Turturică și Panduru băteau și ei alte piste, alte drumuri de verificare, de investigații, de confruntări...

*****

*** ***

A treia zi de la comiterea furtului, asistența era întrunită. Familia Berescu soțul și soția – aștepta nerăbdătoare și cuminte rezultatul anchetei. Colaboratorii mei, cuminți și ei, își răsfoiau agendele, fumau, tăceau. În ceea ce mă privește, știam până unde să întind coarda așteptării.

Am închis dosarul, l-am vârât într-un sertar, nu-mi trebuia, îl știam pe de rost.

— Ancheta s-a terminat! m-am adresat eu direct familiei Berescu, fără introducere, nu-mi plac introducerile, detest fâțâiala inutilă printre cuvinte, când una gândești și alta vorbești. Așa cum v-am promis, am continuat eu pe un ton neutru, ușor detașat de atmosfera oficială, hoții au fost prinși, iar bunurile furate, absolut

toate bunurile furate vă vor fi restituite. Rămâne doar să mă însoțiți până la o anumită adresă, să le recunoașteți și să le ridicați de acolo. Va să zică, e-n regulă! Înainte de a pleca însă de aici, înainte de a pleca împreună la adresa aceea, v-aș ruga să mă ascultați cu atenție, am să vă spun o istorioară foarte interesantă, să vedeți și dumneavoastră, cum, în anumite împrejurări, bănuiala poate pică pe capul unor oameni cumsecade, iar când asemenea oneste persoane se întâmplă a fi tocmai… păgubașii, trebuie să ai mult umor și multă virtute ca să te ții drept, să râzi și de prostia oamenilor, dar și să aperi legea sfântă a dreptății. Ce vreau să spun? Unele elemente ale cercetării penale, în cazul spargerii din strada Dorobanți nr. 8, azvârleau blamul exact asupra dumneavoastră. Se conturau caracterele unei înscenări. Deși aparent absurdă, deși nefirească, am verificat totuși și această ipoteză.

Primul element al suspiciunii: **Dumneavoastră, domnule Berescu, mi-ați descris covorul persan furat ca fiind pe un fond grena, cu medalion la mijloc. A doua zi, în lipsa dumneavoastră, soția mi-a declarat că fondul covorului era bleumarin, cu motive naționale.**

Al doilea element: **pe cioburile de geam nu s-au găsit decât amprentele dumneavoastră și ale soției.**

Al treilea element: **există la ADAS, pe numele Costică Berescu, un contract de asigurare nr. M.0390301 din 27 decembrie, prin care sunt asigurate, în caz de furt prin spargere, bunuri casnice în valoare de o sută de mii de lei. Prima rată de asigurare este de 40 de lei. Atât! Vedeți câte elemente vă sunt potrivnice? Costică Berescu și Elena Berescu tăceau, mă priveau cu ochi uluiți, indignați. Apoi, femeia se crispă, își trase nasul, zmârcâi și-și plecă fruntea palidă, transpirată, căutându-și batista în poșetă.**

— Viața e plină de ciudățenii, de inedit! am conchis eu, ridicându-mă de la birou. Ca și munca noastră, de altfel. Asta-i! Acum să mergem.

— Unde? șopti Costică Berescu.

— La adresa aia, după lucruri.

— Care adresă, tovarășe căpitan?

— Domnule Berescu, l-am lămurit eu tranșant, există o singură adresă unde putem găsi lucrurile dumneavoastră… furate. Ea se

află pe strada Dorobanți nr. 8. Vreți să mă însoțiți până acolo?

Femeia plângea. Bărbatul, elegant, înalt, cu priviri crunte, se săltă greoi, gâfâind, privirile crunte erau ațintite asupra nevestei, apoi răutatea îi secă brusc din ochi, rămânând numai spaima și regretul. Oftă adânc, după care se prăbuși iarăși în scaun, cu palmele pe genunchi, gârbovit, pierdut.

Anchetă neterminată

Telefonul de la magazinul „Electro-casnica” picase într-o dimineaţă opacă, sufocantă, de mijloc de vară, cu aerul greu, aburos, născut dintr-o noapte fierbinte. Oamenii căpitanului Marin Manu erau împrăştiaţi care încotro, prin judeţ, prin ţară, cu treburi, cazuri mai vechi, încurcate.

Marin Manu era singur, singur. Nici măcar locotenentul Andrei Panduru nu se afla pe aproape, cu veşnicele lui întrebări, şi sâcâieli, şi îndoieli. Pe unde-o fi umblând Panduru ăsta? se trezi întrebându-se, cu glas tare, căpitanul, ştiind de fapt prea bine unde se afla tânărul ofiţer. Auzindu-şi propria-i voce, după care iarăşi tăcerea absolută a biroului, a hârtiilor, tresări uşor. Apoi, surâse trist. Când taci, se cheamă că eşti singur. Dar când întrebi şi nu-ţi răspunde nimeni, eşti şi mai singur. Şi tocmai atunci picase telefonul ăla de la magazinul „Electro-casnica”.

Să nu-şi închipuie cineva că Marin Manu – şef fiind undeva pe la etajele de sus ale miliţiei judeţene – are de împărţit doar porunci şi de ascultat numai rapoarte. Are şi el cazurile lui, dosarele lui, drumurile lui, drumuri pe care merge singur, le străbate singur până la capăt. În dimineaţa aceea trebuia să se repeadă până la Filiaşi, să audieze un martor într-o crimă, trecuse pe la birou să revadă nişte notiţe, nişte materiale, se pregătea de plecare când a sunat telefonul, proiectându-l brusc în mijlocul unui nou caz: spargerea magazinului” Electro-casnica”.

Fapta se petrecuse probabil în timpul nopţii, dimineaţa personalul magazinului venise la slujbă, cineva observase poate vreun geam spart, sau uşa forţată, sau dezordine prin rafturi, ori altceva, s-a născut brusc o zăpăceală, o spaimă colectivă, uluială, mirare, apoi altcineva s-a gândit la miliţie şi a pus mâna pe telefon. Urgenţă! Spargerea era proaspătă. Urmele proaspete. Martorul acela de la Filiaşi poate să mai aştepte. Urmele din memoria lui nu se şterg ele aşa de uşor precum urmele dintr-o prăvălie.

Aşadar, căpitanul Marin Manu şi-a luat trusa criminalistică, a coborât, s-a azvârlit în maşina care-l aştepta deja la poarta inspectoratului, câteva minute mai târziu descindea în incinta magazinului „Electrocasnica”. Gestionara, Ilinca Rucăreanu, şi cele

două vânzătoare, Ștefănia Simion și Aurica Tofan, așteptau palide, nemișcate, în holul magazinului, înghesuite una într-alta, cumva caraghioase, spăimoase. Magazinul fusese într-adevăr spart, adică un geam fusese spart – jos, într-un colț – căscându-se acolo un loc nu prea mare, un triunghi zdrențuit, smuls prin violență din vitrină. De jur-împrejur, cioburi. Dezordine. Urme: conturul clar a unui tenis în praful subțire din spatele vitrinei, o scamă sau două agățate undeva într-o așchie de sticlă, câteva amprente digitale. „Treabă de ageamiu!" gândi ofițerul trist, foarte trist, că lumea se mai pricopsise cu un infractor. Se întoarse către cele trei femei și, în timp ce-și deschidea trusa criminalistică, se interesă vag, dacă se poate observa, așa la o primă privire, cam ce s-a furat.

Gestionara și vânzătoarele tăceau, se holbau la sticlăriile și nichelurile din trusa căpitanului, apoi deodată Ilinca făcu un pas către el, tuși, se bâlbâi un pic, roși toată și răspunse repede-repede că da, a observat, sigur că a observat că lipseau niște aparate de radio, niște casetofoane, niște...

Căpitanul Marin Manu reveni la vitrină, inspectă cu atenție locul, ridică din umeri, nu prea era cine știe ce de văzut, hoțul se folosise de faptul că în dreptul magazinului, afară, pe trotuar, se ridica un șir imens de cutii de ambalaje goale, depozitate acolo temporar, între șirul de cutii și vitrină se formase un culoar subțire, strâmt, doar atât cât să se poată strecura un ins mai pirpiriu. Pe acolo se furișase azi-noapte hoțul, desigur a pândit, a așteptat clipa prielnică, a spart geamul și gata. Căpitanul se aplecă asupra amprentelor digitale de pe marginea geamului, pulverizâ o soluție roșiatică asupra lor, le privi atent – atent și, înainte de a le „citi" se uimi și iarăși se întristă în dimineața aceea opacă, aburoasă, abia născută dintr-o noapte fierbinte: erau amprente de copii. Se lăfăiau acolo, pe sticla vitrinei, distincte, clare, proaspete, amprentele unor degete juvenile... Nu, căpitanul nu se putuse înșela, recoltase, studiase în meseria lui atâtea și-atâtea urme digitale, încât o privire, doar o singură privire îi era îndeajuns să deslușească vârsta acelor urme papilare. Poate doisprezece, poate cinsprezece ani. Erau, indubitabil, urmele a doi copii.

Marin Manu le fotografie posomorât, ar fi vrut să fie, în clipa aceea, în altă parte, aiurea, să nu vadă amprentele alea, să nu știe

de ele, să nu le afle rostul, să nu fie apoi propulsat pe urmele unor copii, să nu fie nevoit să-i caute, să-i descopere, să nu dea ochi în ochi cu acei copii… Pe undo dracu umblă și Panduru ăsta? gândi înciudat căpitanul, gândul din el tresărise iarăși, reflex, eliberator. Marin Manu știa precis unde se afla Andrei Panduru, investigațiile nu se fac din birou, locotenentul nu se va întoarce nici azi, probabil, nici mâine, așa se întâmplă însă de fiecare dată, când căpitanului nu-i convenea ceva, când îl împresurau niște fapte și niște gânduri triste, îngrozitor de triste, când povara lor îl covârșea, se întreba atunci posomorât, pufnea, mormăia: „Pe unde dracu umblă și Panduru ăsta?".

Termină de fotografiat, prelevă amprentele cu un adeziv special, culese câteva cioburi pe care se aflau scame și fire sintetice, descoperi aceleași amprente pe unul din rafturi, făcu o schiță generală a locului faptei, întocmi procesul-verbal de constatare. Căpitanul Marin Manu era lămurit.

În vederea stabilirii prejudiciului, dispuse efectuarea inventarului, dădu câteva telefoane la procuratură, la servici, la primărie.

După sosirea echipei de inventariere, plecă direct la Filiași, martorul trebuie totuși audiat în ziua aceea, apoi va da el și de urma hoților…

Căpitanul târa după el aceeași tristețe împâclită, de parcă ar fi pierdut ceva, de parcă și-ar fi reproșat ceva.

Suporta greu, foarte greu certitudinea că niște copii pot fura. Că pot deveni hoți. Spărgători. Rareori, în câmpul său infracțional apăreau minori. Când îi ancheta, când la capătul investigațiilor descoperea infractorul într-un minor, i se încrâncena tot sufletul de o durere surdă, amară, grea. Toată experiența lui criminalistică se năruia sub privirea unui copil. Redevenea parcă profesorul din el, de altădată, dirigintele ce asculta necazul unui elev, spovedania lui șmecheroasă în care se împletesc bizar regretele, cu nepăsarea și inocența, și nu știi, nu prea știi drumul adevărat pe care merge puștiul, sau pe care te lasă el să mergi, să înaintezi către inima lui…

Era un adevărat ritual. Căpitanul discuta îndelung cu infractori tineri, foarte tineri, îi plimba cu mașina, le povestea întâmplări din

meseria lui de miliţian, întâmplări întunecate cu oameni mari şi răi, împătimiţi în răutate, vizitau împreună puşcăria de la marginea oraşului, treceau apoi, tot împreună, pe la rudele lor, pe la prietenii lor, Marin Manu se despărţea cu greu de acei copii. Anchetele lui cu copii erau anchete lungi, nesfârşite, întortocheate...

După trei zile inventarul se terminase, rezultatul era dezastruos: un prejudiciu de peste două sute de mii. Se furaseră casetofoane, picupuri, aparate de radio, mixere de bucătărie, televizoare portative. Se furase ca-n codru. Înseamnă că cei care pătrunseseră, prin efracţie, în magazin, nu fuseseră singuri. Afară îi aşteptase, desigur, cineva cu o maşină, poate un autocamion, poate o dubiţă, chestiunea se complica, asta se chema de-acum bandă, se fura organizat, calificat, se chema corupere de minori dacă cel de afară, cel cu maşina era un adult, Cine era? Cine erau minorii?

Unde se aflau toate aparatele alea acum? Cum vor fi ele plasate, mai departe, pe piaţa clandestină a chilipirgiilor?

Căpitanul n-a trebuit să aştepte prea mult rodul tatonărilor sale, al investigaţiilor, al combinaţiilor operative. O informaţie îi parvenea de la capătul unei linii de autobuze. Cineva vânduse unui şofer un aparat de radio portativ, micuţ, nou-nouţ, cu numai o sută de lei. Marin Manu a prins numaidecât capătul firului şi, în aceeaşi zi, la celălalt capăt a dat peste vânzătorul de ocazie: Ionuţ. Un puşti de vreo treisprezece ani, năltuţ, slăbuţ, numai ochii şi părul de el, cârlţos, sârmos, lăţos, deasupra unei priviri în care se topea tot cerul. Luat din scurt, Ionuţ a recunoscut repede că nu e singur, că nu a lui a fost ideea, ci a prietenului său, Relu, prieten mai mare, mai mare cu doi ani decât el, că el, Relu, a zis să spargă geamul ăla din spatele ambalajelor, să fure câteva „tranzistoare”... Erau colegi de clasă, deşi Relu era mai mare, fusese însă repetent în două rânduri, se împrieteniseră, erau vecini, viaţa lor, visurile lor se asemănau într-un fel: proveneau din aceleaşi familii rupte, sfâşiate de eşecuri conjugale. Toţi colegii lor plecaseră în vacanţă la mare, sau la munte, sau la bunici la ţară, ei singuri, Ionuţ şi Relu, fuseseră abandonaţi trotuarelor încinse, terenurilor de joacă pustii.

— Câte „tranzistoare” aţi furat?

— Zece…

Doar zece „tranzistoare”?! Căpitanul Marin Manu fu străbătut de o bănuială sumbră…

Copiii nu minţeau. Atât furaseră. Ofiţerul recuperase, cu ajutorul lor, cele zece aparate de radio furate.

Chilipirgiii care le cumpăraseră, „de ocazie”, ridicau nevolnici din umeri, stingheriţi că sunt „purtaţi” pe la miliţie, ar fi dat oricât numai să scape din încurcătură, să nu li se afle numele, să nu…

Dar restul prejudiciului până la două sute de mii? Ce se întâmplase? Unde dispăruse? Opera cui era? În aceeaşi zi, spre seară, Marin Manu suna la uşa familiei Rucăreanu. I-a deschis chiar Ilinca, a rămas o clipă ţeapănă în cadrul uşii, doar o clipă, apoi a zâmbit sfioasă, primitoare, l-a invitat pe căpitan să intre. Soţul, Stelică Rucăreanu, era şi el acasă, lucra. Era pictor de icoane, altă meserie n-avea, îşi încropise acasă un atelier şi vopsea icoane pe sticlă. Copii nu aveau. Aveau însă o casă mare, falnică, cinci camere pe două holuri, mobilă scumpă, persane pe jos, pereţii înfăţaţi în mătase. Probabil că se vindeau grozav de bine icoanele alea…

Căpitanul Marin Manu s-a fâţâit încolo şi-ncoace prin odăi, condus de Ilinca – surâzătoare, prevenitoare, neslăbindu-l din priviri pe ofiţer – în urma lor venea şi Stelică, firav, şters, uşor gârbovit. Apoi s-au aşezat pe nişte canapele micuţe, ovale, împrăştiate într-un salon imens, la o cafea. Marin Manu şi-a cerut scuze pentru deranj, a mulţumit gazdelor pentru primire, cafeaua a fost într-adevăr delicioasă, naturală, ambianţa plăcută. Le-a adus apoi la cunoştinţă că a prins hoţii, că sunt nişte copii şi că tot ce au furat sunt zece aparate de radio mici, din cele portative, cărora li se mai zic şi „tranzistoare”. Asta o dar, e foarte clar, se adresă el gestionarei. După cum la fel de clar este că veţi fi învinuită de restul prejudiciului!

Şi căpitanul Marin Manu ştiu atunci cu precizie că n-avea să mai termine el ancheta aceea, că mâine locotenentul Andrei Panduru o va prelua din mers, deplasările, furturile erau specialitatea lui, era o delapidare tipică, spargerea magazinului îi încurcase însă gestionarei toate planurile, toate socotelile, Ilinca era disperată şi ofiţerul simţi în ceafă, la plecare, priviri de călău. Dar lui nu-i mai

păsa, nu-l mai interesau nici delapidarea, nici prejudiciul, nici ură cumplită din ochii unei femei. Era robit cu desăvârşire, atunci, viitoarelor sale întâlniri, şi discuţii, şi plimbări pe drumul, niciodată sigur şi niciodată uşor, către lumea aceea atât de tainică şi uneori atât de tristă a copilăriei...

Vacanță ratată

Când șeful, colonelul Aurel Jianu, îmi pune în brațe un dosar, știu de la bun început ce am de făcut. Acolo, între două coperți de carton, se găsește cel puțin un reper de la care să plec: un nume, o informație, un sens...

Există chiar și un fel de miraj al cuvântului scris, al hârtiei pe care sunt așternute câteva rânduri, câteva gânduri, cuvinte la care privești cu un soi de respect anticipat, așa ca o investiție de respect ce n-ai fi făcut-o nicidecum în contul unor cuvinte... nescrise.

Cuvântul pur și simplu rostit n-are niciun mister. Dar ia așterneți-l dumneavoastră pe o bucată de hârtie și vârâți hârtia aia sub ochii unui semen? Așa-i că se schimbă situația? Păi nu? Expresia „ce mai faci?" rostită când te întâlnești cu un prieten, este cea mai banală din lume, adeseori nici nu are nevoie de răspuns, ține loc de salut. Dar ia trimiteți dumneavoastră prietenului un bilețel pe care scrie doar atât: „ce mai faci?"

Aceste cuvinte, de astă dată scrise, declanșează în mintea amicului un noian de gânduri interogative. Iată o posibilă mostră: „Cum, adică, ce mai fac? Păi, el nu știe ce fac? Înseamnă că altceva a vrut să-mi spună și n-a putut, a ascuns un gând, știe va să zică ceva, în legătură cu mine, știe și nu-mi poate spune. Și, atunci, scrie, așa, cu tâlc: Ce mai faci? Ce-o fi vrut să-mi spună? Trebuie să-l întâlnesc neapărat!".

Așadar, demonstrația fiind făcută, să revenim la șeful meu, colonelul de securitate Aurel Jianu. Când îmi pune el în brațe un dosar, știu precis că am cel puțin un reper de la care să plec: un nume, o informație, un sens... Adică un nou caz.

Acum, ce-i drept, nu am eu prea multe cazuri la activ, dar nici nu-i puteți cere unui locotenent așa ceva. Privilegiul tinereții. Pe măsură ce îmbătrânim, scad privilegiile și cresc servituțile. Și să nu-mi spună mie cineva că e invers, că nu-l cred.

Să nu-mi spună mie cineva, adică acum, când sunt locotenent, iar nu când o să ajung și eu colonel. Sau vă îndoiți de perspectivele mele?! Oricum, șeful meu nu se îndoiește. Altfel, cum mi-ar fi pus el, de astă dată, în brațe un caz, așa numai pe vorbe, fără un strop de hârtie?

M-a chemat, mi-a zis, uite ce treabă te aşteaptă, măi Aurele – şi pe mine tot Aurel mă cheamă, Frânculescu Aurel – uite aşa şi aşa, interesează-te, vezi ce fel de om e, ce-are de gând, şi ce-nvârte pe-aici pe la noi, discreţie absolută şi ochii pe el. Clar? Şi m-a expediat din birou, cu un surâs şmecheros, prietenos, pe care nu l-aş da pe tot aurul din lume. Colonelul Jianu are harul de a-ţi trasa un ordin, cu aerul că te roagă prietenește ceva. Şi nu ştiu vreun subaltern care să-i fi ieşit vreodată din cuvânt…

Tipul ăla despre care trebuia să aflu „ce-nvârte pe-aici" se numea Andrew Djulbart, un nume cu parfum oriental, deşi omul era european get-beget. Un ins între două vârste, asta înseamnă aşa cam între 45 şi 50 de ani, elegant, manierat, prezentabil. Şi plin de bani, ca tot omul în vacanţă. Strânge un an întreg, adună cu dinţii strânşi, ca să fie şi el nabab două-trei săptămâni. Mai ales când vrea să rupă inima târgului prin ţări străine. Era brunet ca şi şeful meu şi, ca şi el, uşor brumat pe la tâmple. Bruma aceea avea un şarm deosebit, perciunii domnului Djulbart fiind oricum cu mult mai ţanţoşi şi zbârliţi decât o modestă frizură militară…

Străinul îşi făcea sejurul la hotelul „Ambasador de fapt în hotel intra doar noaptea, câteva ore de somn, în restul timpului hoinărind prin oraş, setos, absorbit, încântat de virtuţile citadine ale metropolei noastre. Un turist ca oricare altul, din nesfârşitele cohorte de călători, care pornesc aşa, ca lăcustele, către sfârşitul primăverii până toamna târziu, să cucerească lumea sub semnul unei noi cruciade: vacanţa.

Trecuseră câteva zile zdravene de când mă „interesasem" despre domnul Andrew Djulbart, nimic misterios, nimic scandalos în comportamentul lui, tocmai mă pregăteam să-mi informez şeful cu concluziile astea pacifiste, când „obiectul meu de studiu" – precizez că expresia aparţine unui coleg de-al meu, aşa că zâmbetele dumneavoastră în doi peri livraţi-le în contul lui – deci, cam pe când voiam eu să ies la raport cu propunerea constructivă că un locotenent de securitate ar avea desigur şi altceva mai bun de făcut, ei bine, tocmai atunci „obiectul meu" a manifestat brusc un interes deosebit pentru nişte construcţii cenuşii, anodine, anonime, ridicate ă-hă dincolo de periferia marelui oraş, construcţii pitite după un gard înalt până la cer, gard industrial,

din beton armat, străjuit cu străşnicie de un şir de indicatoare plantate acolo exclusiv pentru oameni cuminţi: fotografiatul interzis.

Domnul Djulbart s-a fâţâit, cu diferite pretexte şi aparate, pe lângă zidurile alea gri şi deloc captivante în peisajul arid din jur, s-a moşmondit ba cu una, ba cu alta, când cu maşină, când fără maşină, până când un binevoitor i-a atras luarea aminte că drumul către pădurea şi hanul „Tunari", unde precis că dânsul doreşte să meargă, se află puţin mai la vale. Andrew a zâmbit feciorelnic, a mulţumit şi a plecat ascultător pe cărări mai puţin primejdioase.

Afacerea se complicase. Nu insist asupra faptului ce-ar fi zis colonelul Jianu, dacă i-aş fi raportat, mai înainte, că domnul Andrew Djulbart este cel mai cumsecade turist din România. Lucrurile neplăcute se subînţeleg. Le subliniem, le detaliem pe celelalte.

Aşadar, afacerea se complicase. Şeful meu avusese fler, eu avusesem noroc, mai puţin norocos se dovedise a fi fost domnul Djulbart, care ţinuse morţiş să-şi petreacă vacanţa... În România. De unde să-şi fi închipuit el că la capătul intenţiilor domniei sale se află locotenentul Frânculescu?

La câteva zile după rateul de lângă zidurile cenuşii, Andrew Djulbart a tot dat târcoale unei străduţe dintr-un cartier central, până când s-a întâlnit... Întâmplător cu inginerul Mircea Brudan. Explozie de bucurie. S-au recunoscut, s-au îmbrăţişat, s-au întrebat de sănătate, Andrew i-a spus că e în vacanţă, că a redescoperit România ca pe o mireasă mai veche a sufletului său, că se plimbă şi doarme şi se simte excelent, iar acum... surpriza asta totală: „Ce mai faceţi, domnule Mircea?". Inginerul Brudan, specialist în marketing, era şi el bine-mersi, concediul o să şi-l ia mai spre toamnă, se bucură de reîntâlnirea cu Andrew, aşa e lumea, mică, mică de tot. Sa-u plimbat oleacă, umăr lângă umăr, Andrew Djulbart măturа discret cu privirile străduţa nu prea aglomerată, au forfotit câteva amintiri comune, Mircea era grăbit, s-au despărţit, promiţându-şi reciproc revedere pe diseară.

S-au reîntâlnit chiar la restaurantul „Ambasador", seara s-a prelungit către miezul nopţii, după miezul nopţii au urcat

împreună la Djulbart în cameră, acolo Mircea n-a stat prea mult, încă un pahar prietenesc și gata...

La reîntâlnirea următoare, două zile mai târziu, inginerul Brudan s-a procopsit cu un ceas electronic, ultimul răcnet în materie de cristale lichide, cadou dezinteresat din partea domnului Andrew.

Era interesantă, foarte interesantă, evoluția acestor întâlniri. Domnul Djulbart se străduia să epateze prin opulență și generozitate, inginerul Brudan, franc și expansiv, manifesta aceeași alură de tip prietenos. Apoi, Andrew a devenit tot mai circumspect, își pregătea întâlnirile cu minuție, se verifica pe traseu, pândea o eventuală urmărire, știți dumneavoastră tot tacâmul acela când cineva nu ține neapărat ca altcineva să-și vâre nasul în treburile lui...

Mircea Brudan avea de-acum și un stilou ultramodern, cu peniță și capac din aur, urmare nemijlocită a acelorași gesturi de generoasă simpatie.

Apoi, brusc, întâlnirile s-au întrerupt, cei doi bărbați văzându-și fiecare de treburile lui: Andrew Djulbart de vacanță; Mircea Brudan de marketing...

Acestea erau aparențele. Dincolo de ele, concluziile erau însă altele. Se înțelege, desigur, că era vorba de concluziile mele. M-am dus la colonelul Jianu și i-am raportat tot-tot, sec, profesional, ținând strâns sub braț un dosar cu vădite tendințe de obezitate. Șeful mi l-a cerut, l-a răsfoit atent, s-a oprit colo și colo, m-a rugat să detaliez o problemă sau alta, a zis „Bravo Aurele, ai făcut o treabă pe cinste! Bravo!" și a zâmbit cu toată figura lui bună și severă totodată.

M-a privit apoi lung, grav și mi-a spus că mâine inginerul Mircea Brudan va pleca în străinătate să trateze cu nu știu ce firmă, să achiziționeze un utilaj, un agregat foarte costisitor și foarte important pentru economia noastră, națională. Și tot mâine, a adăugat colonelul, vom avea o discuție... amicală cu domnul Andrew Djulbart. Aici, la mine în birou. Eu, dumneata și turistul. Și nu uita, cafelele! a murmurat colonelul Jianu, îngândurat, preocupat de niște drumuri ale lui, numai ale lui, pe care eu, oricum, în clipele acelea, nu aveam acces...

Acum, după ce treburile s-au limpezit și a ieșit cu totul altceva din povestea aia cu domnul Djulbart, nu mai are cred niciun rost să redau toată ambianța și toată discuția de a doua zi cu Andrew. Cu puțin efort vă imaginați și dumneavoastră pe cei trei bărbați discutând: colonelul Jianu, locotenentul Frânculescu și Djulbart...

— E păcat, domnule Djulbart, spunea colonelul Jianu dojenitor, prevenitor, trist, e păcat că v-ați ratat vacanța. O țară mai frumoasă ca a noastră nu găsiți nicăieri. E păcat și de banii cheltuiți de firma dumneavoastră, pentru a-l compromite în ochii noștri pe inginerul Mircea Brudan. Spuneți-i patronului că, dacă vrea să concureze cu alte firme, amintiți-i că prima condiție este onestitatea. Vreau să vă informez că specialistul nostru în marketing, inginerul Mircea Brudan, a și plecat, chiar azi dimineață, să trateze cumpărarea agregatului aceluia, pe care ați fi dorit să ni-l vindeți dumneavoastră, desigur mult mai scump, însă de un nivel tehnic cert inferior. Ați mizat pe atuul suspiciunii. Întâi, ați devenit dumneavoastră suspect, printr-o comportare adecvată. Apoi, suspiciunea urma să-l învăluie pe Mircea Brudan, determinând, în felul acesta, înlăturarea lui de la tratative, spre beneficiul firmei dumneavoastră. Dar, din tot scenariul acesta, domnule Andrew, ați omis un element fundamental: investiția de încredere pe care o facem în specialiștii noștri. Înainte de a pleca în străinătate, azi-dimineață, Mircea m-a rugat să vă transmit că vă mulțumește încă o dată pentru ceas și pentru stilou, sunt veritabile, sunt într-adevăr, de calitate superioară, el o poate spune cu ochiul specialistului, prietenia dumneavoastră însă i s-a părut falsă, un surogat îngrozitor, și se întreba uimit, de ce? I-am explicat noi. Dumneavoastră ne puteți furniza altă explicație?...

Rafira

Își pierduse orice speranță. Orașul era pustiu. Un oraș fără flori e un oraș pustiu. Chiar și în februarie. Nu-și imaginase niciodată că florile pot însemna atât de mult pentru un oraș. Pentru un om. Alexandra, nevastă-sa, se afla în spital, născuse de curând, în casa căpitanului Marin Manu răsărise iarăși soarele. După ani și ani de negură și noapte. O noapte lungă și rece și care nu se mai sfârșea. Și, aseară, trezindu-se dintr-un somn adânc, amintindu-și parcă de ceva, Alexandra a zis: „Mi-e dor de flori”...

După naștere, nervii Alexandrei cedaseră, îndelunga încordare și suferința, lupta pe care a dus-o necontenit cu ea însăși, cu spaimele și nădejdile ei, o epuizaseră. Prea plinul fericirii declanșase dezechilibrul. Peste sufletul ei fragil se așternuse o puternică depresiune.

Zile și nopți de cădere. Zile și nopți albe, vegheate la căpătâiul soției. Mama lui Marin, venită tocmai din munții Gorjului, i-a luat copilul și gospodăria în primire. I-a zis doar atât; „Du-te și stai în apropierea Alexandrei, să te simtă mereu aproape, că boala asta se tămăduiește prin iubire, numai prin iubire...”.

După două săptămâni, adică aseară, Alexandra s-a trezit brusc, s-a frecat la ochi cu pumnii strânși, l-a zărit alături pe Marin Manu, i-a zâmbit, a zis parcă amintindu-și de ceva, „Mi-e un dor de flori, știi ce dor îmi e de flori?” și s-a dat jos din pat ca după un somn zdravăn.

Toată noaptea aceea de februarie câinos, cu zăpadă aspră și veche și vânt bezmetic, toată noaptea, pe care n-avea s-o uite niciodată, a căutat, a umblat Marin Manu prin oraș după flori. A telefonat pe la colegi, a bătut la ușa vecinilor, și-a luat prietenii și cunoscuții la rând. Nicăieri o floare. Piața de flori, pustie. Dimineața, cele două magazine de flori, pustii. Jurase să nu revină la spital fără flori. Nu se poate să nu găsească undeva o floare, un boboc de garoafă, de mușcată, un lăstar înflorit de frezie. Doar n-au murit toate florile pământului! Alexandra ceruse flori. Alexandrei îi era dor de flori. Îi era sete de flori. De fapt, sete de viață. Și asta era totul. Flori! Trebuia să-i găsească, să-i aducă flori. Din stradă în stradă, dincolo de magazine, de oameni, de piețe, a

ajuns în cartierul Luncă, a ajuns târziu, spre prânz, cartier ţigănesc, spuzit de fumuri înalte şi case lătăreţe, joase, cu pereţii vopsiţi în albastru, în galben, cu ogrăzi imense şi câini lăţoşi, colţoşi, care lătrau în haită şi dacă te simţeau că ţi-e frică te sfâşiau. Marin Manu uitase de teamă, de oboseală de tot. Un singur gând rotitor: flori. Câinii hămăiau în urma lui de câteva ori, apoi îl priveau aşa cu nişte ochi ciudaţi, apoi îl abandonau drumului. Oamenii pe care îi întreba îl priveau şi ei cam într-o dungă, ridicau din umeri, plecau în necazurile lor, zgribuliţi, vârâţi în căciuli imense, de unde flori pe vremea asta?!...

Dincolo de cartierul ţigănesc, dealurile. Apoi, pădurea. Or fi flori în pădure? Cum să nu fie?! Se numesc chiar „flori de pădure”! Ce-ar fi să se ducă în pădure după flori?!

În priviri îi lucea disperarea...

Şi atunci s-a auzit strigat. Şi strigătul venea da departe şi el parcă se tot îndepărta de acel strigăt.

— Dom’le căpitan, m-auzi? chemă şi repetă glasul de femeie, glas răguşit, glas tabagic, dar cu accente moi, ca de cântec lumesc.

Căpitanul Marin Manu s-a întors cu faţa spre oraş, s-a rupt cu greu din vraja pădurii nebune şi s-a holbat la silueta aceea uriaşă, strânsă într-un cojoc miţos şi lung până-n călcâie, cu părul despletit, cărunt, revărsat peste gulerul cojocului, cu chipul tuciuriu, brăzdat de riduri adânci şi ochi întunecaţi care-l priveau cu o duioşie şmecheroasă, cu o sclipire neagră şi luminoasă în acelaşi timp, şi-n braţele acelei făpturi stranii, proţăpite în mijlocul drumului, rumenea focul unui buchet de garoafe.

— Mă mai ţii minte, căpitane? îl întrebă iarăşi glasul cu inflexiuni moi, ţesute pe canavaua aia tabagică.

— Rafira! Rafira Stratulat! atât a putut bâigui căpitanul Marin Manu şi i-au dat lacrimile. Nu i-a fost ruşine să plângă. Nu şi-a şters obrazul. S-a apropiat şi bătrâna ţigancă i-a întins florile.

— Ia-le şi du-te! i-a spus Rafira. Te caut de azi-dimineaţă. Am ridicat în păr toată ţigănimea, până te-am găsit. Ia florile şi du-te! Şi să nu-mi pupi mâna, că la noi asta se cheamă blestem.

Căpitanul Marin Manu a sărutat tâmplele argintii ale acelei ţigănci bătrâne, pe care n-o mai văzuse de mult, a luat florile şi a plecat.

Și nu i-a fost niciodată rușine de lacrimile lui de atunci, acolo, la marginea orașului, dincolo de cartierul Lunca.

Și bătrâna Rafira plânsese cândva. Și tot de bucurie. Oare cât să fi trecut de când plânsese Rafira Stratulat? Trei ani? Patru ani? Poate mai mult…

Marin Manu instrumenta cazul unui furt de cărămidă. Dispăruse un vagon de cărămidă, urmele duceau în cartierul Lunca. Acolo a întâlnit-o pe Rafira. Singură, bătrână, înțeleaptă. Țiganca i-a zis de la bun început, i-a mărturisit, cu o francheţe brutală, că știe și ea că vagonul ăla de cărămidă a trecut, într-adevăr, prin Luncă, pentru că linia ferată se freacă chiar de gardul ei, trece pe lângă casa ei, așa-i, cărămida a fost descărcată într-o noapte, undeva pe-aici, dar drumurile ei nu s-au oprit în Luncă, ce să facă țiganii cu cărămidă? Ei își înalță casele din chirpici! Cărămida aia s-a dus la munte, la aer, la niște cabane, care cabane, ehei… ce știi mata, conașule!?

— Sunt ofițer de miliție! a repezit-o atunci Marin Manu.

— Lasă bre, că nu-ți cade gradu' dacă-ți zice Rafira „conaș" ! Că ea nu zice vorbe-n vânt! îi susținuse mai departe bătrână țigancă asprimea ochilor. Dumneata ai alt obraz, alte priviri, degeaba te-ncrunți, ești om cu carte și minte bogată, se pricepe Rafina la oameni. Cată hoții pe-acolo, pe sus, pe la cabanele alea înalte, nu pe-aici, prin prostime. C-or fi dat și niscaiva țigani vreo mână de ajutor, asta-i altceva, dar de plătit i-au plătit ăia, mahării, așa să știi dumneata…

Rafira avusese dreptate. Ieșise la iveală o afacere tenebroasă, cu implicaţii suspuse, se furaseră nu numai cărămizi, ci și lemn de construcții, marmoră, tablă galvanizată, ciment. Scandalul a fost imens. Presa urla. Cazul a fost încheiat cu ani grei de pușcărie. Căpitanul Marin Manu a fost felicitat, dar a primit plocon și câteva telefoane anonime injurioase. N-a reținut decât felicitările și n-a uitat-o pe Rafira. S-a dus, i-a mulțumit și atunci a aflat, din vorbă în vorbă, că bătrâna țigancă strânge în ea o durere cumplită și veche, că n-avea cum ogoi durerea din sufletul ei și că se va stinge neîmpăcată și nenorocită, așa cum fusese toată viața. Ce se întâmplase? În 1942, Rafira își pierduse copiii. Două gemene abia născute. Riza și Zariza. Le lepădase undeva, prin Moldova, în

funestul exod în care au pierit mii de țigani. Rafira avea pe atunci o salbă de aur împărătesc. Patruzeci de napoleoni mari, grei, aur pur. A rupt salba în două și a căzut în genunchi în fața unei femei dintr-o gară, nu mai știe ce gară era, dar era o gară dincolo de Vaslui. A căzut în genunchi în fața acelei femei necunoscute, i-a dăruit cele două bucăți de salbă, i-a încredințat cele două fetițe gemene și a conjurat-o să aibă grijă de ele. Și-a spus numele: Rafira Stratulat. Cealaltă femeie la fel: Ana Ursachi. Apoi s-au despărțit. Au urmat drumuri de supliciu. Dezastre umane. Dispariții umane. Război. După război, s-au regăsit puțini, foarte puțini din țiganii de altădată. Mulți pieriseră acolo, departe, lângă o apă mare...

Zadarnic își căutase de-atunci Rafira fetele. Ce nu făcuse? Unde nu se dusese? Degeaba.

Marin Manu o ascultase, o privise îngândurat și trist. Copii pierduți! Ce durere mai mare poate fi pe pământ? Și el pierduse: primul copil, încă nenăscut, pierdut odată cu întâia lui soție; al doilea copil, din cea de a doua căsătorie, pierdut la naștere. Copiii lui n-avea să-i mai regăsească niciodată. Dar copiii Rafirei?

A descusut-o pe țigancă în fel și chip, îl interesau toate, absolut toate amănuntele, și-a notat, detaliu cu detaliu, toată întâmplarea aceea nenorocită, petrecută în urmă eu patruzeci de ani, și a plecat. Fără un cuvânt. Fără o promisiune. Rafira l-a petrecut până în mijlocul uliței, mută, înaltă, dreaptă, cu privirile întunecate, uscate. Nu mai avea putere nici pentru lacrimi.

Manu și-a mobilizat toți colaboratorii, a apelat la prieteni, la colegi. A scormonit prin arhive, a bătut drumuri lungi, de nicăieri însă nimic. Ana Ursachi și fetele Rafirei dispăruseră fără urmă, parcă înghițite de pământ. Fără urmă? Nu se poate. Chiar și moartea lasă urme. Trebuia să găsească, să descopere aceste urme. Sau poate urmele vieții. Nu se ivise însă de niciunde niciun strop de speranță. Discutase cu Rafira pe la începutul verii, vara era pe sfârșite și bătrână țigancă încă mai aștepta, îi întâlnise, în câteva rânduri, prin oraș, privirile întunecate și grele, în care stăruiau așteptarea, ruga, disperarea. Oare să nu mai fie nici o speranță? Chiar niciuna?!

Marin Manu se hotărâse brusc să-și petreacă o parte din concediul de odihnă undeva prin Transilvania. Un fir, un singur fir

ducea, pe urmele Anei Ursachi, la Sighișoara, la niște neamuri, la niște prieteni, nu se știa precis. De la Sighișoara, răspunsurile, cele două răspunsuri oficiale, nu confirmau firul informațiilor, nu confirmau trecerea Anei prin acea localitate și nici existența vreunor gemene, astăzi în vârstă de patruzeci de ani. Și totuși, acesta era singurul fir, unica legătură cu trecutul Rafirei. Mai departe, încotro? Marin Manu și-a luat nevasta și a plecat la Sighișoara. A implicat-o și pe Alexandra în preocupările lui, în căutările lui. La început, îi fusese teamă de refuzul ei, de apatia ei, de răceala care se furișase în ultimul timp între ei. Spre uimirea lui, însă, Alexandra l-a înțeles, a acceptat numaidecât, dăruindu-se întrutotul acelei plonjări în necunoscut, în trecut, pe urmele unor oameni dispăruți în meandrele istoriei. Răscoliseră împreună amintirile sighișorenilor, actele lor de demult, faptele de demult, străzile și arhivele, de la miliție au plecat la primărie, de la primărie la școală, apoi la cimitir, apoi... la Alba Iulia. Un preot bătrân își amintise că o moldoveancă, pe vremea războiului, avusese două fetițe gemene, și era ciudățenie mare, pentru că moldoveanca era bălaie, iar fetițele tuciurii, veniseră la niște neamuri care avuseseră case pe locul ăla viran din spatele cimitirului, casele arseseră, apoi toate neamurile acelea de moldoveni plecaseră împreună la Alba Iulia. El, preotul bătrân, altceva nu mai știa. Marin și Alexandra au înnodat firul acelei informații, cu altele din Alba Iulia, apoi cu altele din Orăștie, din Deva, au ajuns la Hunedoara. Toate urmele se închegau aici. La Hunedoara...

Ana Ursachi se stabilise în Hunedoara imediat după război, bărbatul îi pierise pe front, nu avea copii, crescuse fetele Rafirei ca pe copiii ei, le înfiase, le mai îmblânzise numele, fetele se numeau acum Liza și Eliza, le dăduse la carte, la meserie, lucrau amândouă că sudorițe la întreprinderea de Construcții Siderurgice, se căsătoriseră, una se chema Liza Lupașcu, cealaltă Eliza Gurău, aveau de-acum copiii lor, istoria lor.

Ana era bătrână, foarte bătrână, aproape că orbise, locuia la Eliza Gurău. Drama celor două gemene n-o istorisise niciodată, nimănui. Fetele erau ale ei, făcute cu omul ei, iar omul ei pierise pe front, așa știa toată lumea. Cu Ana Ursachi nu discutase Marin

Manu, ci Alexandra. Femeile au, ele între ele, un limbaj comun, secret, pe care nu-l poate învăța niciun bărbat. Ana i-a istorisit pe larg povestea fetelor gemene și povestea vieții ei, așa cum începuse când va, într-o gară, dincolo de Vaslui. Poveste de război...

Rafira și-a regăsit fetele. Abia atunci și-a regăsit și lacrimile. A plâns, atunci, ca și Marin Manu, acum, cu buchetul lui de garoafe în brațe...

Căpitanul a traversat în pripă, orașul, orașul care nu mai părea pustiu. Alexandra râdea fericită, fericită. Apoi, l-a întrebat cu grija cea de toate zilele, a tuturor mamelor din lume:

— Ce face copilul? A mâncat? Doarme? O fi transpirat? Hai acasă!...

Și abia în drumul lor către casă, de la spital către casă, străbătând orașul înghețat bocnă și deloc pustiu, abia atunci și-a amintit și s-a întrebat cu uimire căpitanul Marin Manu: Oare unde o fi găsit Rafira flori proaspete?

Egreta Brâncovenilor

Aveam să întâlnesc într-un muzeu, la loc de cinste o piesă de o rară frumusețe, un unicat sub soarele tuturor veacurilor ce se vor fi scurs peste noi, o bijuterie celebră pe care o crezusem, până atunci, doar un joc al imaginației, o invenție de călimară: *Egreta Brâncovenilor*.

Ultima oară citisem despre ea în *Jurnalul* **Marthei Bibescu. O însemnare lapidară. O jumătate de rând. Doar două cuvinte. Atât.**

Și deodată, trecând întâmplător prin capitala unui județ, descopăr într-unul din muzeele orașului, în spatele unei vitrine din cristal, strălucirea orgolioasă a *Egretei Brâncovenilor*.

Am vrut să știu cum s-a înfăptuit acel miracol, mai trecusem și-n alte rânduri prin oraș, eram prieten cu directorul muzeului – un ilustru împătimit în slujirea artei neamului nostru – l-am căutat, l-am găsit și am vrut să aflu numaidecât sorgintea acelei minuni.

Răspunsul pe care l-am primit atunci mă urmărește și astăzi. Directorul muzeului mi-a întins o scrisoare, a zâmbit și m-a îndemnat s-o citesc. Mai târziu, i-am cerut îngăduința s-o copiez. Autorul ei nu era decât un alt prieten de-al meu, fostul profesor de filosofie Marin Manu, astăzi căpitan în serviciul miliției. Rămânându-le profund îndatorat pentru clipele extraordinare de-atunci și de mai târziu, îmi asum integral răspunderea publicării acelei captivante scrisori.

*

* *

Expeditor: Marin Manu. Destinatar: Raul Zepeanu. R.04482.

Ștampila poștei la expediție: 11.7.81.16.
Ștampila poștei la destinație: 12.7.81.22.
Timbre poștale în valoare de 4 lei și 80 de bani.
10 iulie 1981.

Dragă Raul,

Fă-ți timp și treci neapărat pe la mine. Lasă scuzele, lasă motivele, știu: ești ocupat! Un savant ca tine nu găsești pe toate drumurile, el nu bate toate drumurile ca un pârlit de căpitan de

miliție, el stă – pardon, meditează! — acolo, sus, în cabinetul lui, printre pânzele, și stampele, și cărțile lui, meditează și pune în balanță destinele culturii... Vezi că știu? Așadar, te rog, mai coboară și tu printre muritorii de rând. Azvârle-te în primul tren și vino. Te aștept. În primul rând, nu ne-am văzut cam de mult, Alexandra zice că a trecut aproape un an de la ultima noastră întâlnire. Doamne, când a trecut un an? Hai, Raul, grăbește-te, nu vezi că îmbătrânim? În al doilea rând, ne ești dator cu o vizită. În ai treilea rând, te așteaptă la noi rachiul ăla de dude, lângă niște afumături de Strehaia, ori ți-ai schimbat gusturile? În al patrulea rând, ți-am pregătit o surpriză. O formidabilă surpriză! Ce surpriză? Asta nu-i surpriză, ci uimire din aia de care nu te vindeci toată viața. Habar n-ai tu ce te așteaptă la noi! Hai, vii, ori las bucuria asta pe alte mâini? Sau crezi cumva că nu mai am și alți prieteni?

Va să zică, te-am convins. Deci, vii. Hai, bătrâne, că te așteaptă o poveste grozavă. Adică, de ce să te aștepte și povestea și surpriză? Surpriza aia trebuie, într-adevăr, s-o pipăi tu cu mâinile tale, s-o privești cu ochii tăi de expert, s-o admiri, să te uluiești și să te descoperi în fața ei. Povestea însă ți-o pot spune și eu. Ești curios? Atunci ascultă, adică citește cu luare aminte toată întâmplarea de mai jos. Sau tu nu crezi în întâmplări?

Ehei, bătrâne, după ce umbli printre oameni, prin inima lor, printre gândurile lor, așa cum umblu eu, așa cum trebuie să umblu, pentru că trebuie să umble cineva și pe acolo, după toate astea începi să privești la maica întâmplare cu alți ochi...

N-aveam de gând să plec în concediu. La mare nu-mi place. La munte n-aveam niciun aranjament. De obicei, plec în concediu toamna, toamna târziu. Primăvara în concediu?! Primăvara nu fusesem niciodată. Tocmai de aceea m-a tentat rugămintea unui coleg. Avea două bilete pentru Tușnad. Și nu mai putea merge. Un necaz în familie îi bulversase toate planurile de vacanță, a venit la mine, m-a întrebat, că dacă nu, le dă dracului de bilete, n-are timp, diseară trebuie să fie undeva, printr-o comună din Mehedinți, de pe unde îi sunt socrii. Le-am luat, Alexandra a fost de acord, „Lenuța" însă cam scârțâia, cam bufnea, până la urmă ne-am înțeles; „Lenuța" are hachițele ei, după ce am spălat-o, am periat-o,

i-am mai strâns nişte şuruburi, s-a cuminţit. Am plecat. În aceeaşi zi, spre seară, eram la Tuşnad.

Am tras la hotelul „Ciucaş" un fel de buric al staţiunii. Toate drumurile din Tuşnad duc la hotelul „Ciucaş". În faţă Oltul, în spate muntele, în stânga „Sf. Ana", în dreapta piaţa, de jur-împrejur ozon, păduri, aventuri. Dacă îţi e dor de aventuri, te duci la Tuşnad. Şi, dacă mai eşti şi norocos, ai ce povesti prietenilor, când te-ntorci din vacanţă, până la vacanţa ailaltă…

Ocupam o cameră la etajul doi al hotelului, cu vederea spre Olt. Sub noi, câteva familii de nemţi, deasupra nişte arabi, la etajul nostru un grup de excursionişti din Brăila şi cam atât. Lejer. Înghesuiala cea mare încă nu începuse. La bar lume puţină, în restaurant şi mai puţină. Linişte, linişte… Toată ziua ne plimbam, seara cădeam frânţi de oboseală. Dacă n-ar fi muntele, dacă n-ar fi potecile şi hăţişurile şi râpile lui – de fiecare dată altele, mereu altele, tentante, incitante, istovitoare – dacă n-ar fi Oltul cu meandrele lui, dacă n-ar fi pădurea cu foşnetul ei tainic, cu eternul ei îndemn către sihlele de sus, tot mai sus, liniştea şi pacea şi confortul staţiunii n-ar fi decât meschinărie.

Aşadar, o dulce armonie ne guverna ceasurile de plimbare, de mâncare, de somn. Pălăvrăgeam cu oameni necunoscuţi, taclalele se întindeau lenevos, dospind plăceri orientale, citeam jurnalele cu o calmă detaşare, eram departe, departe de orice implicare în timp.

Aşa se explică poate şi faptul că, într-o dimineaţă, auzind că la barul din hotelul nostru s-a comis o crimă, că a fost ucis un arab, mi s-a părut o întâmplare ternă, un gest banal petrecut aiurea, cine ştie sub ce alt meridian, ce mă priveşte pe mine? Ce-am eu de împărţit cu barul acela, cu arabul acela? Lumea e mare… Şi am plecat la „Sf. Ana". Eu şi Alexandra. Nevastă-mea, de obicei guralivă, acum tăcea şi mă pândea într-un fel bizar, din priviri, gâfâia alături de umărul meu, pe cărarea muntelui, tăcea, sau poate mi se părea mie, pentru că, de fapt, eu vorbisem tot timpul şi pentru că nu pot vorbi doi oameni deodată, eu vorbisem ceva despre o carte, pe care o citisem de curând, cartea se chema *Cultura şi puterea* şi era scrisă de un francez isteţ şi profund, şi dat dracului, pentru că spunea acolo nişte adevăruri teribile, de te întrebai uimit, uluit,

nenorocit, te întrebai aproape speriat, încotro ne îndreptăm? Încotro se îndreaptă umanitatea veacului douăzeci? Așa că, Alexandra nu tăcea, ci mă ascultă, ceea ce-i cu totul și cu totul altă chestie, nu? Ori poate că motivațiile astea le-am scornit, le-am inventat eu mai târziu, amintindu-mi de tăcerea ei neobișnuită… Abia când ne-am întors la Tușnad, trecuse de prânz, prânzisem la „Sf. Ana", revenisem la hotel, eu urcasem în cameră, ea rămăsese jos, la un chioșc sau la o prăvălie să cumpere ceva, nu mai știu ce, apoi a urcat și ea, eu aproape că ațipisem, i-am auzit glasul, și abia atunci mi-am reamintit că Alexandra tăcuse tot timpul. A intrat și mi-a spus repede-repede, parcă eliberându-se de un gând îndelung reprimat: „Vezi că te caută Drăgan. E la recepție!". Locotenentul major Petre Drăgan e șeful Miliției din Tușnad, ne cunoaștem de mult, e un tip cu bun simț, cu fler de anchetator înnăscut, cu priviri deopotrivă blânde și scormonitoare, ce-o fi având cu mine? De ce nu urcă la mine? Ce-ar fi să-l sun la recepție și să-l chem sus? Mai am încă pe undeva niște coniac de Segarcea. Alexandra mă privește insistent, tace, tăcerea ei de acum e altfel, eu înțeleg ce trebuie să înțeleg, mă ridic din fotoliu, îmi iau haina și cobor. Și astfel, pentru a doua oară în ziua aceea, aveam să aflu că la barul hotelului „Ciucaș" noaptea trecută, a fost săvârșit un omor. Drăgan îmi povestea sec, lapidar, informativ. A fost o încăierare între arabi. Au băut până târziu, apoi cuiva i-a sărit țandăra, cine știe din ce, gâlceava s-a transformat în scandal, scandalul în crimă. Un tânăr, abia trecut de douăzeci de ani, originar din Algeria, a fost ucis fulgerător cu un stilet lung, subțire și foarte flexibil, o lovitură de asasin experimentat, o singură lovitură laterală, dinspre stânga, i-a secționat inima cu o precizie de chirurg. O încăierare sălbatică. S-au rupt câteva scaune și mese. Criminalul, tânăr și el, a fost descoperit, prăbușit la podea, cu o lovitură puternică în frunte, ținând încă strâns în pumn stiletul ucigaș. Au fost arestați toți cei cinci arabi implicați în scandal, în crimă, ancheta e aproape gata.

Asta-i! încheiase atunci Petre Drăgan și-și lăsase nasul în jos, cu un abur de vagă nemulțumire. Am zis că nu-i rău să vă raportez și dumneavoastră! mai adăugase el, ușor îmbujorat, surprins poate de tăcerea mea, poate de privirea mea neutră, opacă. Ce mă privea

pe mine povestea asta urâtă, foarte urâtă, de la barul hotelului? Ce eram eu, pândarul tuturor nenorociților, tuturor nenorocirilor? Și ce dacă s-au încăierat niște arabi? Puteau fi elvețieni, hotentoți sau americani. Și mi-am zis să-mi iau numaidecât un tovărășesc la revedere de la locotenentul major și să mă retrag politicos și strategic în spațiul meu de vacanță. Dar m-am trezit întrebându-l încet, pe îndelete.

— Am impresia, totuși, că ceva nu-i în regulă, așa-i? Va să zică, omorul a fost săvârșit, asasinul descoperit, martorii confirmă crima, probele o atestă, cu toate astea lipsește parcă o legătură, o verigă intimă, greșesc?

Și din clipa aceea am știut că vacanța mea, la Tușnad, se terminase brusc. Intrasem iarăși în timp. Timpul mă acaparase iarăși cu una din funestele lui întâmplări. Cine se poate așeza contra întâmplării?

Mă implicasem, fără să vreau, fără să mi-o doresc cu tot dinadinsul în destinul lui Saleh Marwan, un tânăr tunisian cu o privire neagră, fierbinte, agitată: asasinul. De fapt, prezumtivul asasin, pentru că, deși declarațiile a trei martori arabi îl indicau drept ucigașul algerianului, el negă din capul locului, cu o încăpățânare disperată, că ar fi săvârșit omorul.

Am lăsat ancheta oficială să curgă mai departe, pe făgașul ei, sfătuindu-l însă pe Drăgan să nu se grăbească prea tare, m-a înțeles, a simțit, desigur, și el, că nu Saleh e criminalul și că nici eu n-aveam de gând să stau cu mâinile în sân... Fusese la mijloc o intrigă mai veche, sângeroasă și veche, algerianul a fost lichidat, din ordin, pentru o răzbunare, o stranie vendetă, călătorind peste mări și țări, ce l-a ajuns într-un hotel din Carpați. Acolo a fost pus la cale scandalul, ucigașul a regizat cu măiestrie încăierarea, spiritele au fost ațâțate, palinca tare, arabii s-au pocnit unii pe alții, Saleh a primit un scaun în cap, a leșinat, când s-a trezit avea un stilet însângerat în mână, iar alături un cadavru: algerianul.

Când Saleh Marwan a înțeles că i-am probat nevinovăția, demascându-l, în același timp, pe ucigaș, a început să plângă mut, calm, potolit, apoi m-a privit lung-lung cu ochii lui negri, fierbinți și deodată s-a prăbușit la picioarele mele, murmurând o rugăciune păgână, un vaier gutural, profund, despicat în șoapte sacadate,

aplecându-şi ritmic fruntea către pământ, cu palmele întinse înainte, vibrânde, oferindu-mi parcă un dar nepreţuit. Aveam să aflu mai târziu, nu prea târziu, că acesta era un ritual arab străbun, prin care fiul, ajuns la majorat, îi oferea părintelui darul său cel mai de preţ: propria-i viaţă. Dar atunci habar n-aveam de această tulburătoare semnificaţie, gestul lui Saleh mi se păruse penibil, exagerat, l-am apucat repede de umeri, l-am ridicat, am bâiguit ceva despre omenie, despre datorie, i-am strâns mâinile şi ne-am despărţit...

Mai aveam câteva zile de vacanţă, dar nu mai îmi priau. Tândăleam de colo-colo, fără chef, încolţindu-mă o plictiseală năprasnică. Alexandra a observat, m-a înţeles, ne pregăteam de plecare. Încă nu ne hotărâsem, putem pleca mâine, poate poimâine...

Într-una din zilele acelea incerte, am avut surpriza să-l revăd pe Saleh. Mă aştepta. M-a întâmpinat în holul hotelului, pe când intram. Era însoţit de doi bărbaţi – după trăsăturile chipurilor, arabi şi ei – unul mai în vârstă, înalt, cărunt, elegant, purtând ochelari de vedere cu ramă din aur, celălalt era mai tânăr, un tip în puterea vârstei, bondoc, muşchiulos, pietros, blândeţea ochilor mai atenuându-i ceva din duritatea înfăţişării. Saleh s-a apropiat repede de mine, numai zâmbet şi soare, ne-am strâns mâinile ca doi buni prieteni, turuia ceva pe limba lui, apoi s-a depărtat puţin şi a făcut un gest larg, de prezentare, către cei doi tovarăşi ai săi. I-am privit curios şi aproape că am tresărit când l-am auzit pe bondoc vorbind româneşte. Avea un accent bizar, abrupt, uşor gâfâit, deşi vorbea corect limba romană. S-a prezentat, surâzând fin, – ecou al uimirii mele – îl chema Hasan Faruk, şi-a făcut studiile universitare la Bucureşti, şi este unul din prietenii apropiaţi ai ilustrei familii Marwan. Cealaltă persoană, bătrânul cărunt, era excelenţa sa domnul doctor Nayef Marwan, tatăl lui Saleh, care doreşte să-mi vorbească...

I-am invitat numaidecât sus, în cameră, Alexandra încă nu venise din oraş, bântuia ca de obicei la sfârşitul vacanţei după achiziţiile ei artizanale, am urcat, ne-am aşezat în jurul mesei şi am desfăcut ultima sticlă de „Segarcea". După primul pahar, Hasan s-a ridicat în picioare, în palmele lui apăruse nu ştiu de unde o

casetă neagră, lucioasă, ceva mai mare decât o tabacheră, a deschis-o și a depus-o ceremonios în fața mea. Înlăuntrul acelei casete, iriza, sclipea orbitor în soarele furișat pieziș printre ferestre, se răsfăța pe suportul ei de purpură o bijuterie ciudată, un fel de rândunică din aur filigranat, stropit cu pietre scumpe, cu aripile răsfrânte viguros, gata parcă să-și ia zborul. Priveam înmărmurit de încântare, uimit, curios. Auzeam că prin vis glasul gutural al lui Hasan, dur, cu asprimi bizare, și totuși atât de limpede și convingător.

— Această operă de artă figurează în catalogul Vaticanului, sub indicativul M.P-1.94.01.02.9. De fapt, cifrele dezvăluie cu ușurință data ultimei sale dispariții: 29 octombrie 1940, iar cele două inițiale – ultimul ei păstrător: Michael Palairet, ministrul Marii Britanii în Grecia. Este vorba despre faimoasa bijuterie românească, oferită de voievodul Constantin Brâncoveanu unui strămoș al familiei Marwan, ca preț pentru serviciile aduse într-o noapte de taină și primejdie: Egreta Brâncovenilor.

În tradiția Marwan, susura bolovănos glasul lui Hasan Faruk, Egreta Brâncovenilor constituia bunul cel mai de preț al familiei, dovada obârșiei sale străvechi de cinste, onoare și credință. Aproape două sute de ani au cutreierat lumea fiii stirpei Marwan până când au reintrat în posesia ei. Și-au făcut din Egreta Brâncovenilor simbol de viață. Astăzi, simbolul vieții, în familia Marwan, este domnul Saleh. Grație dumneavoastră, domnule căpitan. Fie că, de-acum, Egreta Brâncovenilor, născută cu multe veacuri în urmă pe aceste pământuri, să revină în leagănul ei și să vă reamintească mereu bucuria vieții ce-ați adus în inima unui părinte etern îndatorat. Primiți-o, ca semn de adâncă recunoștință, din partea excelenței sale domnul doctor Nayef Marwan.

Auzindu-și numele, bătrânul Marwan, s-a ridicat, mi-a zâmbit, s-a înclinat adânc în fața mea, reașezându-se apoi la fel de tăcut și atent, învăluindu-și pentru o clipă fiul cu priviri în care se topise toată fericirea neamului său.

Hasan Faruk a mai rămas un timp în picioare, nu mult, nu prea mult, mi-a istorisit destinul Egretei, câteva date, câțiva oameni, evenimente vechi, străvechi, întâmplări de sânge și întâmplări de

trădare, un destin răstignit peste patru veacuri şi jumătate. Apoi, deodată a tăcut şi atunci s-au ridicat toţi în picioare. I-am condus până în faţa hotelului, ne-am îmbrăţişat, i-am privit cum se urcă într-o limuzină uriaşă, albă, luxoasă, pierind numaidecât dincolo de cotul drumului care coboară spre Olt, departe, cine ştie cât de departe…

În aceeaşi *zi*, am plecat şi noi acasă, Alexandra mă privea ca pe Ali Baba, în cazul în care celebrul Caid ar fi avut şi el Alexandra lui, am ajuns către miezul nopţii, am furat câteva ore de somn, bântuit de poveşti orientale. Am întreprins apoi unele cercetări, am iscodit arhivele, am pus nişte întrebări ciudate colo şi colo, m-am interesat şi am mai aflat câte ceva. Cu ceea ce mai ştiam de la Hasan, mi s-a conturat mai bine strania istorie a Egretei Brâncovenilor. Iată, pe scurt, povestea ei…

Bijuteria aceasta, făurită în atelierul unui meşter din Târgovişte, a fost primită, ca dar de nuntă, de la domnitorul Neagoe Basarab, de Neacşa, descendentă din marii boieri Craioveşti, care îşi mai ziceau şi Basarabi. Odată cu acest giuvaier, voievodul i-a dăruit şi moşia Brâncoveni, Neacşa devenit astfel întemeietoarea stirpei Brâncovenilor.

De la Neacşa, trei generaţii mai târziu, din moştenire în moştenire, Egreta ajunge la David Brâncoveanu, căsătorit cu Maria, fiica lui Radu, fratele lui Danciu, acesta din urmă fiind tatăl ilustrului domnitor Matei Basarab.

David Brâncoveanu o lasă moştenire fiului său, Preda Brâncoveanu, iar acesta, mai departe, fiului său, postelnicul Papa Brâncoveanu.

Papa Brâncoveanu se căsătoreşte cu Stanca Cantacuzino, descendentă directă din puternicul clan al Cantacuzinilor. Din această familie se nasc doi băieţi: Barbu Brâncoveanu şi Constantin Brâncoveanu, ultimul în 1654. Un an mai târziu, în 1655, tatăl, Papa Brâncoveanu, este ucis de către seimeni chiar în poarta casei sale de la poalele Dealului Mitropoliei. Seimenii erau ostaşi mercenari, pedeştri şi înarmaţi cu sânețe, principala lor atribuţie fiind paza curţii domneşti. Constantin Şerban, domnul Ţării Româneşti, pe atunci, a încercat să desfiinţeze corpul seimenilor. Aceştia însă, prinzând de veste, s-au răsculat,

împreună cu dorobanții, în 1655, și printre victimele făcute a fost și postelnicul Papa Brâncoveanu.

În anul 1674, moare la Constantinopol Barbu Brâncoveanu și, astfel, fratele acestuia, Constantin Brâncoveanu, preia conducerea influenței și puternicei familii a Brâncovenilor, rămânând singurul moștenitor al uriașei averi a lui Matei Basarab.

Când, în 9 noiembrie 1688, Constantin Brâncoveanu este ales domnitor al Țării Românești, mama, Stanca, îi așează pe umăr, încheindu-i hlamida voievodală, Egreta Brâncovenilor.

Timp de 26 de ani, Constantin Brâncoveanu – care își mai zicea și Ion Constantin Basarab – nu se desparte de această agrafă din aur, devenită, cu vremea, unul din însemnele puterii sale, adevărată emblemă a Brâncovenilor.

Ca urmare a intrigilor boierilor Cantacuzini, în 24 martie 1714, Constantin Brâncoveanu este mazilit și arestat împreună cu cei patru fii ai săi. Sunt întemnițați la Constantinopole. Aici i se cere să-și lepede legea creștinească, el și fiii săi, să-și renege patria și să se stabilească, pentru totdeauna, sub aripa ocrotitoare a înaltei Porți. Constantin Brâncoveanu, demn și înflăcărat patriot, refuză. Sultanul nu-i iartă și, astfel, la 15 august 1714, Constantin Brâncoveanu și fiii săi sunt decapitați.

În noaptea de dinaintea execuției, Constantin Brâncoveanu intră în legătură cu unul din gardienii închisorii, un arab pe nume Abu Marwan, și-i cere, în schimbul dăruirii Egretei din aur, să-l ajute, în cel mai desăvârșit secret, să-și revadă fiii, să le vorbească, să-i îmbărbăteze, să nu cedeze ispitei, să nu-și renege credința și patria și, mâine, să primească moartea cu fruntea sus. Riscându-și viața, gardianul împlinește ultima dorință a voievodului român.

Așadar, din noaptea aceea de 14 spre 15 august 1714, Egreta Brâncovenilor trece în stăpânirea lui Abu Marwan.

Șaisprezece ani mai târziu, în 28 septembrie 1730, izbucnește la Istanbul celebra răscoală condusă de Patrona Halil, în care este implicat și fostul gardian, Marwan, ajuns între timp unul din sfetnicii lui Halil. Dar, curând, răscoala este înăbușită în sânge, Patrona Halil arestat și, în 26 noiembrie 1730, ucis.

Abu Marwan se ascunde în casa diplomatului francez Jules Fontenay, conte de Noailles, cumpărându-i protecția cu Egreta

Brâncovenilor. Protectorul său îl trădează, însă, imediat ce pune mâna pe faimoasa emblemă brâncovenească, şi Marwan piere sub satârul călăului.

Timp de aproape 200 de ani, Egreta Brâncovenilor se află în stăpânirea spiţei de Noailles, familie care a dat Franţei câţiva mareşali, cardinali şi deputaţi.

Spre sfârşitul veacului trecut, Egreta Brâncovenilor revine, ca dar de nuntă, – ciudată întâmplare, nu? — împreună cu alte bijuterii, poetei Ana Brâncoveanu, contesă de Noailles. Cu trei ani înainte de moarte, în 1930, Ana o dăruieşte, la rândul său, bunei sale prietene şi verişoare, Martha Bibescu.

În luna septembrie 1939, aflându-se la Atena şi trebuind să se reîntoarcă în patrie, la palatul Mogoşoaia, vremurile fiind tulburi şi nesigure, Martha Bibescu nu are curajul să-şi aducă în ţară bijuteriile, unicate în lume, de o incalculabilă valoare: o diademă de smaralde, supranumită „pălărioara verde", Egreta Brâncovenilor, brăţara împăratului Napoleon şi ceasul împărătesei Maria-Luiza.

Aceste giuvaieruri sunt lăsate, spre păstrare, până se mai limpezesc timpurile, ministrului Marii Britanii în Grecia, Michael Palairet.

Un an mai târziu, în 29 octombrie 1940, la Ambasada Angliei din Atena se înfăţişează doi bărbaţi necunoscuţi, care solicită audienţă ministrului. Sunt primiţi în aceeaşi zi. Unul din ei prezintă o scrisoare sigilată, din partea Marthei Bibescu, ambasadorul recunoaşte sigiliul prietenei sale, îi recunoaşte scrisul, semnătura, Martha îl ruga să predea bijuteriile celor două persoane de încredere, îi mulţumea. Michael Palairet s-a conformat numaidecât, bucuros cumva că scăpase de povara tainei acelor uriaşe valori…

Ce uimită trebuie să fi fost Martha Bibescu, născută Lahovary, strănepoată – la a cincea generaţie – a lui Petrache Lahovary, fost intendent al monetăriei Sultanului, şi ce sumbre bănuieli trebuie să fi avut când, primind un colet poştal din Grecia şi desfăcându-l, şi-a descoperit bijuteriile: diadema, brăţara şi ceasul. Egreta Brâncovenilor lipsea. A luat legătura cu Palairet, a aflat toată povestea, ea nu-i trimisese nici o scrisoare, n-avea nevoie de

bijuterii la Mogoșoaia, ambasadorul era consternat, nu mai era nimic de făcut. Egreta Brâncovenilor dispăruse cu desăvârșire.

De ce tocmai Egreta Brâncovenilor. Deși avea să mai trăiască încă 33 de ani, Martha Bibescu nu a putut răspunde niciodată acestei întrebări…

Tot scotocind eu prin niște hârtii vechi, am mai aflat, dragă Râul, că există și o copie după Egreta Brâncovenilor, de fapt un fals ordinar. După primul război mondial, umbla vorba, prin bazarele din Istanbul, că un arab ar oferi o recompensă fabuloasă pentru cine descoperă o bijuterie românească, o agrafă din aur și pietre prețioase, supranumită Egreta Brâncovenilor. Un armean giuvaiergiu, specializat în falsuri, află, se apucă de lucru, meșterește o copie și trimite vorbă arabului. Bineînțeles că falsul a fost imediat descoperit, poliția alertată, armeanul arestat, iar averea i se vinde la licitație, în 1922. De la licitația aia din Istanbul, a cumpărat Eleonora Herdan agrafa voievodală, neștiind că e un fals. A purtat-o prin lume aproape douăzeci de ani, apoi a lăsat-o moștenire unui oarecare Iacob Strobel, care, la rândul său, a donat-o mai târziu, împreună cu alte obiecte de artă, unui muzeu din Moldova…

Iată, deci, bătrâne, că destinul a făcut, sau Dreptatea a făcut – ce, tu nu crezi într-o Justiție imanentă? — sau întâmplarea a făcut ca, atât Egreta Brâncovenilor, cât și falsul ei să revină sub același cer zămislitor al neamului nostru…

Dacă nici după istoria asta nu vii să bem rachiul ăla de dude, te poți considera cel mai nefericit pământean.

Aștept cu nerăbdare un semn de la tine.

Servus.

Marin Manu.

*****

*** ***

Aceasta e scrisoarea primită de Râul Zepeanu, directorul Muzeului de Artă. Am fost tentat să adaug, la urmă, așa, pentru potolirea cine știe căror spirite, modul în care căpitanul Marin Manu l-a dovedit pe ucigașul algerianului. Dar mi-am reamintit atunci, cu un fel de înfrigurare lăuntrică, mi-am reamintit privirea

dojenitoare a căpitanului, ori de câte ori mă vâram în sufletul lui, tropăind acolo după aventuri inedite și palpitante, și captivante, mi-am reamintit reproșul lui amical, potolit, uitându-se la mine și zâmbind îngândurat, iertător: La urma urmei, de ce îți place ție atât de mult să pui pe tarabă toate misterele lumii? Te-ai întrebat, vreodată, ce-ar fi viaţa noastră fără un dram de mister în ea?